

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS INFORMACINĖS SISTEMOS BENDROSIOS KONTROLĖS VERTINIMAS

2009 m. sausio 30 d. Nr. IA-9000-5-1
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės Informacinių sistemų valdymo ir audito departamento
direktoriaus Dainiaus Jakimavičiaus
2008-07-18 pavedimą Nr. 9000-5

Auditą atliko valstybiniai auditoriai:
Rimgaudas Gamulis (grupės vadovas)
Živilė Kindurytė

Auditas pradėtas	2008-08-18
Auditas baigtas	2009-01-30

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

Santrauka	3
Įžanga	8
Audito apimtis ir procesas	9
Audito rezultatai	11
1. INFORMACINIŲ SISTEMŲ STRATEGIJA IR PLANAVIMAS	11
1.1. Informacinių sistemų strategija	11
1.2. Informacinių sistemų ir technologijų investicijų valdymas	12
2. INFORMACINIŲ SISTEMŲ VALDYMAS IR ORGANIZAVIMAS	18
2.1. Informacinių sistemų valdymo organizacinė struktūra	18
2.2. Informacinių technologijų paslaugų kontrolė ir valdymas	20
3. INFORMACINIŲ SISTEMŲ KŪRIMAS IR ĮTEISINIMAS	25
4. INFORMACINIŲ SISTEMŲ SAUGOS IR VEIKLOS TĘSTINUMO UŽTIKRINIMAS	30
4.1. Informacinių sistemų saugos valdymas ir organizavimas	30
4.2. Informacinių sistemų rizikos vertinimas	34
4.3. Informacinių sistemų valdymo ir saugos dokumentacija	36
4.4. Informacinių sistemų veiklos tęstinumo užtikrinimas	44
5. INFORMACINIO TURTO KONTROLĖ IR APSKAITYMAS	48
6. INFORMACINIŲ SISTEMŲ STEBĖSENA IR ATITIKTIS REIKALAVIMAMS	54
6.1. Informacinių sistemų auditai	54
6.2. Atitiktis išoriniams reikalavimams	55
Informacinių sistemų branda	56
Geroji praktika	57
Išvados ir rekomendacijos	58
Priedai	62

SANTRAUKA

Auditoriai įvertino informacinių sistemų valdymą Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje. Audito metu vertinta informacinių sistemų vidaus kontrolės branda, pateiktos išvados, geroji praktika ir rekomendacijos.

Audito metu nustatyta, kad Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos informacinių sistemų vidaus kontrolės branda apibrėžiama kaip Pirminis (*Ad Hoc*) procesas (plačiau – 56 psl.). Norint pasiekti aukštesnį brandos lygį, Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje turėtų būti formalizuota informacinių sistemų ir informacinių sistemų saugos politika ir jas įgyvendinanti dokumentacija, atliktas visų informacinių sistemų rizikos vertinimas, periodiškai atliekamas informacinių sistemų saugumo, veiksmingumo ir informacinių sistemų projektų auditas.

Auditoriai, vertindami, kaip Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija valdo informacines sistemas, nustatė gerąją praktiką – pasaulyje pripažintą rekomenduojamą informacinių sistemų valdymo veiklą, kuri buvo sėkmingai įdiegta audituojamajame subjekte:

- ▶ nustatytos informacinių sistemų kūrimo procedūros, padedančios įstaigos vadovybei užtikrinti informacinių sistemų steigimo, projektavimo ir diegimo kontrolę; (3 dalis)
- ▶ informacinių sistemų saugos valdymo struktūra numatyta formuoti vadovaujantis Bendraisiais elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimais¹. Seimui atskaitingų institucijų ir Seimo kanceliarijos įsteigtų įstaigų informacinių sistemų integracija leido sutaupyti valstybės biudžeto lėšas informacinių sistemų eksploatacijai ir saugos palaikymui. Tokia informacinių sistemų integracija, gali būti laikoma gerąja praktika atitinkamomis sutartimis nustatant konkrečias šalių funkcijas ir atsakomybes; (4.1. dalis)
- ▶ vadovaudamasi Bendraisiais elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimais² Lietuvos Respublikos Seimo valdyba 1999 m. patvirtino Lietuvos Respublikos Seimo informacinės sistemos duomenų apsaugos nuostatus, kuriuose nustatė duomenų pažeidimo rizikos veiksnius ir galimus jų padarinius, pagrindines šios informacinės sistemos taisykles ir taikytinus informacijos saugos užtikrinimo ir valdymo principus. Auditoriai pastebi, kad nors su Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos vadovybe ir nebuvo aptartos liekamosios rizikos, tačiau pasitelkus papildomas priemones (pvz., informacinių technologijų turto draudimą³) audituojamu

¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimu Nr. 952 patvirtinti „Bendrieji elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimai“.

² Ten pat.

³ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos ir UAB „Lietuvos draudimas“ 2007-02-28 sutartis TIA Nr. 72538323/070228-37DR/490.

laikotarpiu Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje buvo siekiama jas sumažinti; (4.2. ir 4.3. dalys)

- ▶ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos prašymu 2000 m. buvo imituotas įsilaužimas iš išorės (angl. *penetration test*) pagal projektą, finansuojamą Švedijos Vyriausybės⁴. (4.3. dalis)

Taip pat audito metu Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje nustatyti informacinių sistemų valdymo ir saugos trūkumai:

- ▶ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje informacinių sistemų strateginis veiklos planavimas turi trūkumų, nes:
  - Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje nėra patvirtintos informacinių sistemų raidos strategijos, neapibrėžtos veiklos ir informacinių sistemų vertinimo procedūros, rodikliai, tikslai ir uždaviniai; (1.1. dalis)
  - investicijų į informacinių technologijų prioritetus nustato Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamentas, nors, remiantis gerąją praktika⁵ šis uždavinys priskirtinas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos vadovybei ir informacinių technologijų valdymo komiteto kompetencijai; (1.2. dalis)
  - nustatyta, kad keičiamas numatytų į informacines technologijas investicijų pobūdis, nėra aiškūs šių investicijų planavimo kriterijai; (1.2. dalis)
  - į Lietuvos Respublikos Seimo naujos plenarinių posėdžių salės statybos investicinį projektą buvo įtraukta ir Lietuvos Respublikos Seimo plenarinių posėdžių salės informacinės sistemos kūrimo dalis. Tokiu būdu išvengta teisės aktų numatyto derinimo su Informacinės visuomenės plėtros komitetu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, t. y. nebuvo atliktas nepriklausomas dalies lėšų (3 314 tūkst. Lt), skirtų informacinių technologijų turtui įsigyti, vertinimas. (1.2. dalis)
- ▶ Audito metu Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje nebuvo baigta formuoti informacinių sistemų strateginio valdymo ir saugos organizacinės struktūra, nes:
  - nepakankamai aiškiai apibrėžti informacinių sistemų strateginio valdymo procesai, nėra aiškiai nustatyta asmeninė atsakomybė už Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje funkcionuojančias informacines sistemas ir darbų pasidalijimas; (2.1. dalis)
  - nėra dokumentuotos trečiųjų šalių teikiamų paslaugų stebėjimo ir kontrolės procedūros, neapibrėžtos taikytinos informacinių technologijų paslaugų lygio ir saugumo priemonės, kiekvienu atveju taikomos individualios, atsakingo asmens pasirinktos

⁴ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2008-07-18 raštu Nr. 1D-5416-(13) pateikto klausimyno atsakymai.

⁵ CobIT 4.1. IT Governance Institute, 2007, ISBN 1-933284-72-2. 41-46 psl. ir IT Assurance Guide: using CobIT. ISACA, 2007, ISBN 1-933284-74-9. 65-77 psl.

---

paslaugų kokybės vertinimo priemonės ir kontrolės būdai, kurių adekvatumas yra nežinomas arba nepamatuojamas; (2.2. dalis)

- informacinių sistemų saugos organizacinė struktūra audito metu nebuvo vientisa ir išbaigta. (4.1. dalis)

- ▶ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje nepakankamai užtikrinama informacinių sistemų kūrimo kontrolė, kuriant informacines sistemas ir jų posistemius vykdomos ne visos Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos reglamente numatytos kūrimo kontrolės ir tikrinimo procedūros. Todėl nebuvo išsamiai tikrinamas kuriamų ir jau sukurtų informacinių sistemų funkcionalumas, atliktų darbų kokybė, abejotina, ar lėšos joms kurti buvo naudojamos pakankamai efektyviai. Be to, trijų valstybės informacinių sistemų (Teisės aktų, Lietuvos Respublikos Seimo veiklos ir Lietuvos Respublikos Seimo interneto portalo informacinių sistemų) steigimo ir įteisinimo procedūros Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje turėjo trūkumų (parengti ne visi reikalingi jau sukurtų ir eksploatuojamų informacinių sistemų dokumentai). (3 dalis)

- ▶ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos informacinių sistemų rizikos valdymas turi trūkumų, nes nepakankamai dokumentuotas rizikos vertinimas, nesudaromi rizikos priežiūros planai, nors tai nurodyta atlikti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos administraciniuose aktuose⁶. Nenustatyti formalūs kriterijai, kuriais vadovaujantis būtų nustatoma Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos naudojamų duomenų ir informacinio turto vertė, jų apsaugojimo ir atstatymo galimybės ir kaštai. Todėl keičiantis informaciniam turtui sunku įvertinti, ar Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje buvo parinktos tinkamos rizikos valdymo ir kontrolės priemonės ir užtikrinama veiksminga ir tinkama informacijos sauga. (4.2. dalis)

- ▶ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje nesukurta išbaigta, vientisa ir pakankamai dokumentuota informacinių sistemų informacijos saugos politika ir ją įgyvendinanti dokumentacija. Nepakankamai dėmesio skiriama vidaus teisės aktuose numatytiems saugos standartams ir kituose teisės aktuose numatytiems reikalavimams vykdyti, todėl, parenkant ir vykdant saugos priemones, susidaro prielaidos nekontroliuojamam informacijos saugumo procesų vykdymui. (4.3. dalis)

- ▶ Lietuvos Respublikos Seimo ir Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos informacinių sistemų veiklos tęstinumo užtikrinimo procesai turi trūkumų (nepatvirtinti civilinės saugos parengties ekstremalioms situacijoms ir informacinių sistemų veiklos tęstinumo valdymo planai, kiti dokumentai, kurie leistų atnaujinti veiklą, sutrikus kompiuterinėms operacijoms),

---

⁶ Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 1999-12-22 sprendimu Nr. 1867 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo informacinės sistemos duomenų apsaugos nuostatai“ ir Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymu Nr. 400-ĮVK-344 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatai“, 14.2 p.

todėl kritinių Lietuvos Respublikos Seimo operacijų susijusių su informacinių sistemų veikla atstatymas gali vykti nepakankamai planingai, nėra pasiektas teisės aktuose nustatytas valstybės informacinių sistemų veiklos tęstinumo užtikrinimo lygis. (4.4. dalis)

- ▶ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje taikomos informacinio turto apskaitos ir kontrolės priemonės nepakankamai užtikrina, kad visas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje naudojamas informacinių technologijų materialusis ir nematerialusis turtas būtų identifikuotas, todėl dalis Seimo kanceliarijos sukurto turto yra nevisiškai tiksliai identifikuota ir netinkamai apskaityta. (5 dalis)
- ▶ Nustatyta, kad vertinant Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos vidaus kontrolės vertinimą neatliekamas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos informacinių sistemų saugumo, veiksmingumo ir informacinių sistemų projektų vertinimas. Dėl to Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos vadovybė nėra pakankamai informuota apie visus informacinių sistemų valdymo kontrolės trūkumus ir negali įvertinti lėšų, skiriamų informacinių sistemų saugumui ir veiksmingumui užtikrinti, panaudojimo pagrįstumo ir efektyvumo. (6.1. dalis)

Auditoriai, atsižvelgdami į tai, kad Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje nustatyti informacinių sistemų valdymo ir saugos trūkumai, rekomendavo:

- ▶ Parengti ir patvirtinti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje numatytą informacinių sistemų strateginę dokumentaciją ir tvarkas, užtikrinančias informacinių sistemų veiklos stebėseną, efektyvumo vertinimą ir atsiskaitymą už rezultatus. (1.1. dalis)
- ▶ Aiškiai apibrėžti informacinių sistemų strateginio valdymo procesus, apsvarstyti galimybę sudaryti informacinių technologijų valdymo komitetą ir informacinių technologijų valdymo strategijos formavimo uždavinius bei investicijų į informacines technologijas prioritetų nustatymo ir poreikio planų peržiūros kontrolę priskirti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos vadovybei arba minėtam komitetui. Detalizuoti informacinių sistemų atskirų dalių valdytojų ir tvarkytojų funkcijas ir atsakomybę iki konkrečių pareigybų. (1.2. ir 2.1. dalys)
- ▶ Siekiant stiprinti informacinių technologijų paslaugų stebėjimą ir kontrolę, nustatyti informacinių technologijų paslaugų lygio ir saugumo priemonių reikalavimus. (2.2. dalis)
- ▶ Užtikrinti, kad Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos informacinės sistemos būtų kuriamos Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos reglamento ir teisės aktų nustatyta tvarka:
  - parengti trūkstamą informacinių sistemų kūrimo, projektavimo ir diegimo dokumentaciją ir tvarkas, reglamentuojančias atskirus informacinės sistemos kūrimo

---

etapus ir sistemų eksploatavimą. Su parengta dokumentacija pasirašytinai supažindinti atsakingus asmenis ir šių sistemų naudotojus; (3.1. ir 3.2. dalys)

- įteisinti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacines sistemas, atlikti kitų kanceliarijos informacinių sistemų registracijos procedūras. (3.1. ir 3.2. dalys)
- ▶ Siekiant sustiprinti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos duomenų saugą ir užtikrinti informacinių sistemų veiklos tęstinumą:
  - baigti formuoti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos informacinių sistemų saugos valdymo ir organizavimo struktūrą, nustatant vaidmenis ir atsakomybę už visas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje funkcionuojančias informacines sistemas; (4.1. dalis)
  - atlikti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos informacinių sistemų rizikos vertinimą ir nustatyti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos veiklai kritines informacines sistemas ir informacijos apsaugos sritis; (4.2. dalis)
  - sukurti (atnaujinti) ir patvirtinti trūkstamą dokumentaciją, užtikrinančią Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos informacinių sistemų saugą ir veiklos tęstinumą. Su patvirtinta (atnaujinta) dokumentacija pasirašytinai supažindinti informacinių sistemų naudotojus. (4.3. ir 4.4. dalys)
- ▶ Atnaujinti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje autorizuotos programinės įrangos sąrašą, atlikti kompiuterių programų ir intelekto produktų (naudojamų informacinių sistemų ir posistemų) inventorizaciją ir apskaityti juos teisės aktų nustatyta tvarka. Ištaisyti kitus ataskaitoje nurodytus ilgalaikio nematerialiojo turto apskaitos trūkumus. (5 dalis)
- ▶ Numatyti terminus ir atlikti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos informacinių sistemų saugos atitikties vertinimą bei programinės įrangos auditus. Vertinant vidaus kontrolę, atlikti ir numatytus Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos, informacinių sistemų saugumo, veiksmingumo ir informacinių sistemų projektų vertinimus. (6.1. dalis)

Auditoriai pažymi, kad audito metu dalį trūkumų Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija pašalino ir padarė pažangą informacinių sistemų valdyme.

IŽANGA

Informacinių sistemų bendrosios kontrolės vertinimas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje buvo numatytas Valstybės kontrolės 2008 m. valstybinio audito programoje⁷. Auditas pradėtas 2008 m. liepos 18 d., baigtas 2009 m. sausio 30 d. Tyrimą atliko vyresnieji valstybiniai auditoriai Rimgaudas Gamulis (grupės vadovas) ir Živilė Kindurytė. Audituojamas laikotarpis – nuo 2007 m. sausio 2 d. iki 2008 m. lapkričio 1 d.

Audito ataskaitoje aptariama Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje audito metu padaryta pažanga informacinių sistemų valdyme ir pabrėžiama geroji praktika – informacinių sistemų valdymo rekomendacinė veikla, kuri buvo sėkmingai įdiegta audituojamame subjekte (plačiau – 57 psl.).

Ankstesni veiklos laikotarpiai nagrinėti tiek, kiek jie susiję su iki audituojamo laikotarpio pradžios (2007 m. sausio 2 d.) Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje priimtais informacinių sistemų valdymo ir saugos sprendimais ir jų įgyvendinimu.

Tikimasi, kad audito ataskaita atkreips Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos dėmesį į nustatytus rizikos veiksnius, klaidas ir pažeidimus, galinčius turėti įtakos įstaigos informacinių sistemų valdymui, saugai ir efektyviam lėšų naudojimui.

---

⁷ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2008-01-02 įsakymas Nr. V-1 „Dėl 2008 metų valstybinio audito programos“.

AUDITO APIMTIS IR PROCESAS

Audito objektas: Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos (toliau – Seimo kanceliarija) informacinių sistemų (toliau – IS) bendrosios kontrolės vertinimas. Seimo kanceliarijoje funkcionuoja devyniolika IS, iš kurių trys valstybės IS:

- Teisės aktų informacinė sistema (toliau – TAIS);
- Lietuvos Respublikos Seimo veiklos informacinė sistema (toliau – LRS VIS);
- Lietuvos Respublikos Seimo interneto portalo informacinė sistema (toliau – SIPIS).

Seimo kanceliarijoje eksploatuojamos, naudojamos ir diegiamos IS išsamiau aprašytos 5 priede.

Seimo kanceliarijos IS bendrosios kontrolės vertinimą sudaro šešios dalys. Pirmoje dalyje pateikiamas Seimo kanceliarijos IS strateginis valdymas, planavimas ir investicijų valdymas. Antroje dalyje nagrinėjami Seimo kanceliarijos IS valdymo ir organizavimo procesai, informacinių technologijų (toliau – IT) paslaugų kontrolė ir valdymas. Trečioje dalyje vertinama, kaip Seimo kanceliarija valdė įstaigos IS kūrimo ir įteisinimo procesus. Ketvirtoje dalyje nagrinėjami Seimo kanceliarijos IS rizikos valdymo procesai, informacijos saugos politikos ir IS veiklos tęstinumo valdymo bei saugos organizavimo principai ir procedūros. Penktoje dalyje pateikiama Seimo kanceliarijos informacinio turto kontrolės sistema ir aprašomi nustatyti jos trūkumai.

Seimo kanceliarijos IS bendrosios kontrolės vertinimo paskutinėje dalyje auditoriai vertino kanceliarijos IS atitiktį Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimams ir rekomendacijoms (išsamiau apie Seimo kanceliarijoje nagrinėtus IS valdymo ir saugos procesus – ataskaitos 2 priede).

Audito subjektas: Seimo kanceliarija.

Audito tikslas: Įvertinti Seimo kanceliarijos IS bendrąją kontrolę ir pateikti rekomendacijas.

Vertinimo kriterijai: Seimo kanceliarijos IS bendroji kontrolė įvertinta taikant Gebos brandos modelį (3 priedas) ir vertinant atitiktį Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimams bei rekomendacijoms valstybės IS valdymui ir saugai.

Papildomai valstybės IS valdymo ir saugos organizavimo procedūros įvertintos vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktuose ir Seimo kanceliarijos vidaus dokumentuose numatytais standartais, reglamentuojančiais duomenų tvarkymo teisėtumą ir duomenų saugos valdymą (*LST ISO/IEC 17799*⁸, *LST ISO/IEC 27001*⁹, *LST ISO/IEC TR 13335*¹⁰), ir kita pasaulyje

⁸ *LT ISO/IEC 17799:2006* Lietuvos standartas. Informacijos technologija. Informacijos saugumo valdymo praktikos kodeksas (tapatus *ISO/IEC 17799:2000*).

⁹ *LT ISO/IEC 27001:2006* Lietuvos standartas. Informacijos technologija. Saugumo metodai. Informacijos saugumo valdymo sistemos. Reikalavimai (tapatus *ISO/IEC 27001:2005*).

¹⁰ *LT ISO/IEC 13335* Lietuvos standartas. Informacijos technologija. Informacijos technologijų saugumo valdymo gairės. 1, 2, 3, 4 ir 5 dalys (tapatus *ISO/IEC 13335* grupės standartams). Pastaba. *LT ISO/IEC 13335* Lietuvos standarto 2 dalis panaikinta 2006-12-01; 3 dalis panaikinta 2008-12-15; 4 dalis panaikinta 2008-12-15; 5 dalis panaikinta 2008-07-01.

pripažinta geraja praktika (*CobIT*¹¹).

Rizikos vertinimo lygiai. Audito metu nustatytą riziką suklasifikavome į kategorijas pagal rizikos lygį:

Didelė rizika - kai yra vienas ar keli IS valdymo trūkumai, dėl kurių valstybė, organizacija ir (arba) piliečiai gali patirti reikšmingų finansinių nuostolių, todėl šie trūkumai turėtų būti nedelsiant pašalinti.

Vidutinė rizika - kai yra su organizacijos vidaus kontrolės sistema susijusių reikšmingų trūkumų, į kuriuos nedelsiant turėtų būti atkreiptas atitinkamo lygio institucijos vadovų dėmesys.

Maža rizika - kai yra trūkumų, kurie turėtų netiesioginę ir nedidelę įtaką priimant IS valdymo ir finansinius sprendimus.

Audito procesas: Audito metu vadovautasi Valstybinio audito reikalavimais¹², Informacinių sistemų audito metodinėmis rekomendacijomis¹³, Tarptautinės aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos (*INTOSAI*) audito standartų įgyvendinimo Europoje 22 gaire¹⁴, Informacinių sistemų audito ir kontrolės asociacijos (angl. *ISACA*) Tarptautiniais audito standartais, atsižvelgta į *ISACA* Audito gaires ir gerąją praktiką.

Auditui reikalingi duomenys buvo renkami bendraujant su Seimo kanceliarijos darbuotojais, stebint, tikrinant, analizuojant dokumentus ir kitas audito ataskaitas.

Auditas buvo atliekamas darant prielaidą, kad visi auditoriams pateikti dokumentai yra išsamūs ir galutiniai, o jų kopijos atitinka originalus. *Seimo kanceliarijos nuomonė audito ataskaitoje pateikta pasvirusiu šriftu.* Ataskaitoje vartojamos sąvokos ir sutrumpinimai pateikti 1 priede.

¹¹ *CobIT (Control Objectives for Information and related Technologies)* – visame pasaulyje žinomas tarptautinės *ISACA* organizacijos standartas. *CobIT* aprašo geriausią praktiką informacinių sistemų valdymo srityje.

¹² Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymu Nr. V-26 patvirtinti „Valstybinio audito reikalavimai“.

¹³ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2008-10-09 įsakymu Nr. V-217 patvirtintos „Informacinių sistemų audito metodinės rekomendacijos“.

¹⁴ *INTOSAI* audito standartų įgyvendinimo Europoje gairės Nr. 22 Informacinių sistemų auditas. Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė, 1999, Vilnius.

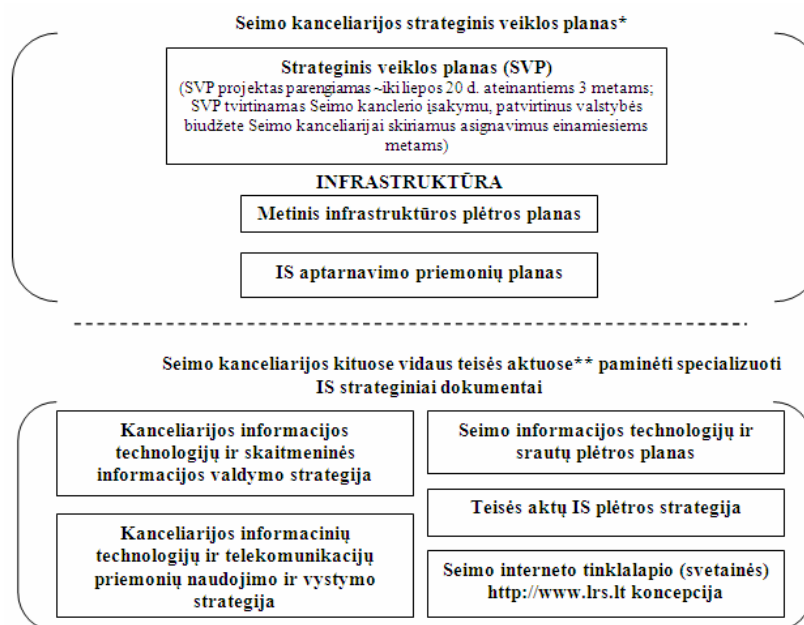
AUDITO REZULTATAI

1. INFORMACINIŲ SISTEMŲ STRATEGIJA IR PLANAVIMAS

1.1. Informacinių sistemų strategija

Atlikus Seimo kanceliarijos vidaus teisės aktų analizę paaiškėjo, kad institucijoje yra parengti strateginiai veiklos planai, tačiau neparengtas nė vienas vidaus teisės aktuose (1 pav.) paminėtas IS strateginis dokumentas.

1 pav. Seimo kanceliarijos IS strateginių dokumentų ir planų schema

* Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-07-22 įsakymu Nr. 400ĮVK-246 patvirtintas „Seimo kanceliarijos 2009-2011 metų strateginis veiklos plano projektas“.

** Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2007-12-12 sprendimu Nr. 1961 patvirtintas „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos reglamentas“, Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-08 įsakymu Nr. 400-ĮVK-317 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento nuostatai“, 2008-10-24 įsakymu Nr. 400-ĮVK-343 patvirtinti „Teisės aktų informacinės sistemos nuostatai“.

Seimo kanceliarijos teigimu¹⁵, 2008 m. vidaus teisės aktuose paminėti IS strateginiai dokumentai realiai galimi taikyti 2010 m. strateginiam planui.

Seimo kanceliarijos teigimu¹⁶, Seimo kanceliarijos 2009–2011 m. strateginio veiklos plano projekte, 2009–2011 m. laikotarpiu numatyta rengti ir įgyvendinti IS aptarnavimo priemonių planą, siekiant, kad IS plėtra būtų aiški ir nuosekli, paslaugų mastas ir kokybė tenkintų kintančius poreikius ir reikalavimus.

¹⁵ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 2009-01-27 rašto Nr. S-2009-892 „Dėl valstybinio audito ataskaitos projekto“, 1 priedas.

¹⁶ Ten pat.

Plėtodama IS sritį Seimo kanceliarija audituojamu laikotarpiu nedokumentavo strateginių veiksmų ir kriterijų. Pažymėtina, kad dalies nuo 2003 m.¹⁷ numatytos parengti Seimo kanceliarijos IS strateginės dokumentacijos (pvz., Seimo informacijos technologijų ir srautų plėtros planų, poreikių ir informacijos technologijų įrangos galimybių analizės) parengimo terminų nebuvo nustatyta, tačiau audito metu minėti dokumentai dar nebuvo parengti.

Seimo kanceliarijos teigimu¹⁸, Seimo kanceliarijos strateginiai veiksmai ir kriterijai, plėtojant IS, audituojamu laikotarpiu buvo dokumentuojami trimečiuose strateginiuose veiklos planuose ar jų projektuose, pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintą Strateginio planavimo metodiką analizuojant informacines ir komunikavimo sistemas, identifikuojant silpnynes bei numatant pagrindines plėtros kryptis, ir valstybės kapitalo investiciniuose projektuose.

Seimo kanceliarijos IS strateginio planavimo trūkumai paminėti ir įstaigos 2009–2011 m. strateginio veiklos plano projekte¹⁹.

Rizika

Seimo kanceliarijoje nėra parengta informacinių sistemų plėtrą detalizuojanti dokumentacija, todėl informacinių sistemų finansiniai, materialiniai ir žmogiškieji ištekliai čia gali būti naudojami nepakankamai efektyviai.

Išvada

Seimo kanceliarijoje nėra patvirtintos informacinių sistemų raidos strategijos, neapibrėžtos veiklos ir informacinių sistemų vertinimo procedūros, rodikliai, tikslai ir uždaviniai. Todėl informacinių sistemų raida gali turėti neigiamos įtakos tenkinant institucijos veiklos poreikius, o informacinių sistemų plėtrai skirti finansiniai ištekliai gali būti naudojami neefektyviai.

1.2. Informacinių sistemų ir technologijų investicijų valdymas

Seimo kanceliarijos valstybės investicijų programos, finansinių išteklių planavimo ir investicinių projektų parengimo tvarka nustatyta Seimo kanclerio įsakymu²⁰.

Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamentas (toliau – ITTD), apibendrinęs visų struktūrinių padalinių poreikius, suderintus su Seimo kancleriu ir jo

¹⁷ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2003-12-31 įsakymu Nr. 400ĮVK-232 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento nuostatai“ (Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2005-02-23 įsakymo Nr. 36 redakcija).

¹⁸ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 2009-01-27 rašto Nr. S-2009-892 „Dėl valstybinio audito ataskaitos projekto“, 1 priedas.

¹⁹ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-07-22 įsakymu Nr. 400ĮVK-246 patvirtintas „Seimo kanceliarijos 2009-2011 metų strateginis veiklos plano projektas“.

²⁰ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2005-12-14 įsakymu Nr. 400-ĮVK-268 patvirtinta „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos išlaidų sąmatų projektų pagal tvirtinamas programas tvarka“.

pavadootoju, poreikių suvestines pagal tvirtinamas programas pateikia Finansų departamento direktoriui dėl tolimesnio finansinių išteklių plano sekantiems metams sudarymo pagal Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau - Finansų ministerijos) patvirtintas formas²¹ ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės²² (toliau – Vyriausybės) nustatytais terminais²³.

ITTD nuostatuose numatyta, kad departamentas nagrinėja Lietuvos Respublikos Seimo (toliau - Seimas) komitetų, komisijų, frakcijų, Seimo narių ir kanceliarijos padalinių paraiškas dėl IT ir telekomunikacijų įrangos poreikio ir skyrimo, teikia Seimo kancleriui pasiūlymus dėl naujai įsigytos IT ir telekomunikacijų įrangos paskirstymo²⁴.

Seimo kanceliarijos IT poreikio ir išteklių, susijusių su IT plėtra, pirminę paraišką sudaro ITTD specialistai. Sąrašas parengiamas atsižvelgiant į esamų IT būklę ir Seimo narių, komitetų darbuotojų, kanceliarijos padalinių pateiktus pageidavimus, planuojamų priemonių, už kurių vykdymą būtų atsakinga Seimo kanceliarija, reikalavimus.

Audito metu nustatyta, kad pasiūlymų dėl įsigytos IT įrangos paskirstymo ITTD audituojamu laikotarpiu Seimo kancleriui neteikė. Pažymėtina, kad ITTD pagal sukauptus poreikių sąrašus patys nustato prioritetus ir skirsto įsigytą IT įrangą. Remiantis pasaulyje pripažinta gerąja praktika²⁵, šis uždavinys priskirtinas Seimo kanceliarijos vadovybei ir IT valdymo komiteto kompetencijai (išsamiau apie Seimo kanceliarijos valdymo organizacinę struktūrą – ataskaitos 2.1. dalyje).

Informacinių technologijų biudžeto sudarymas

Seimo kanclerio patvirtintoje išlaidų sąmatų projektų pagal tvirtinamas programas tvarkoje²⁶ numatyta, kad kanceliarijos rengiami informacinės visuomenės plėtros investicijų projektai, juos suderinus su Informacinės visuomenės plėtros komitetu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – IVPK), kartu su šio komiteto išvada ir pasiūlymu dėl investicijų projektų įgyvendinimo tikslingumo gali būti pateikiami Finansų ministerijai, kad įtrauktų juos į planuojamų metų Valstybės investicijų programos projektą. Taip užtikrinamas informacinės visuomenės plėtros investicijų projektų derinimo su IVPK reikalavimas²⁷.

²¹ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-04-29 įsakymu Nr. 1K-168 patvirtinta „Valstybės kapitalo investicijų planavimo metodika“.

²² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 patvirtinta „Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo tvarka“ (2008-07-09 nutarimo Nr.720 aktualii redakcija).

²³ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Finansų departamento 2008-12-01 raštas Nr. S-2008-9735 „Dėl informacijos pateikimo“.

²⁴ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-08 įsakymu Nr. 400-IVK-317 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento nuostatai“, 4.25 p.

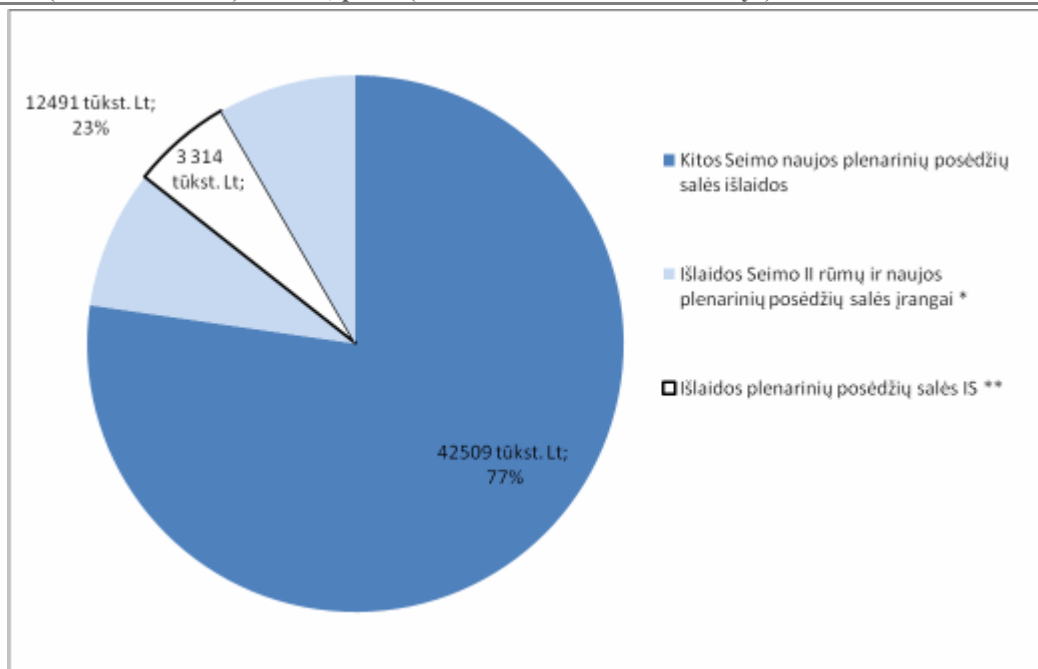
²⁵ CobIT 4.1. IT Governance Institute, 2007, ISBN 1-933284-72-2. 41-46 psl. ir IT Assurance Guide: using CobIT. ISACA, 2007, ISBN 1-933284-74-9. 65-77 psl.

²⁶ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2005-12-14 įsakymu Nr. 400-IVK-268 patvirtinta „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos išlaidų sąmatų projektų pagal tvirtinamas programas tvarka“, 3.1 p.

²⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-04-26 nutarimu Nr. 478 patvirtinta „Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklės“, 9 p.

Seimo kanceliarijos 2008–2010 m. strateginiame veiklos plane²⁸ numatyta įgyvendinti IT projektus ir teikti paraiškas Europos Sąjungos (toliau – ES) finansinei paramai gauti. Šiame plane numatytas ir Seimo naujos plenarinių posėdžių salės IS kūrimas. Auditoriai pastebėjo, kad šiai sistemai kurti 2007 m. buvo panaudotos valstybės kapitalo investicinių projektų lėšos (3 314 tūkst. Lt²⁹) pagal investicinį projektą Seimo naujos plenarinių posėdžių salės statyba³⁰ (2 pav.).

2 pav. Seimo naujos plenarinių posėdžių salės statybos investiciniam projektui 2007 m. skirtų³¹ lėšų (55 000 tūkst. Lt) analizė, proc. (2009 m. sausio 28 d. duomenys)

* Seimo kanceliarijos 2008 m. gruodžio 9 d. medžiaga Lietuvos Respublikos Seimo II rūmų ir naujos plenarinių posėdžių salės įranga³².

** Seimo kanceliarijos 2008 m. gruodžio 9 d. medžiaga Seimo naujos plenarinių posėdžių salės II rūmuose įranga³³.

Lietuvos Respublikos 2008 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių projektų rengimo plane³⁴ nurodyta, kad informacinės visuomenės plėtros projektai turi būti suderinti su IVPK ir tik tada pateikiami Finansų ministerijai, kad būtų įtraukti į atitinkamų metų Valstybės investicijų programos projektą.

²⁸ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2007-07-30 įsakymu Nr. 400-IVK-217 patvirtintas „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 2008-2010 m. strateginis veiklos planas“.

²⁹ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 2008-12-09 Seimo naujos plenarinių posėdžių salės II rūmuose įranga.

³⁰ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 2007-12-21 raštas Nr. S-2007-11862 „Dėl lėšų, skirtų investiciniams projektams 2007 m., patikslinimo“.

³¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-01-24 nutarimo Nr. 146 priedas „Valstybės investicijų 2007–2009 metų programoje numatytų 2007 metams kapitalo investicijų paskirstymas pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus“.

³² Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento 2009-01-28 rašto Nr. S-2009-951 „Dėl valstybinio audito ataskaitos projekto“, 6 priedas.

³³ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 2008-12-09 Seimo naujos plenarinių posėdžių salės II rūmuose įranga.

³⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-02-21 nutarimu Nr. 215 patvirtintas „Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių projektų rengimo planas“, 12 p.

Audito metu nustatyta, kad Seimo kanceliarija 2007 m. finansavo Seimo II rūmų ir naujos plenarinių posėdžių salės IS kūrimą valstybės kapitalo investicijų lėšomis³⁵, tačiau neparengė atskiro informacinės visuomenės plėtros projekto, šiai sistemai kurti. Pažymėtina, kad Seimo kanceliarija organizavo atskirą Seimo II rūmų techninio įrengimo sistemos įsigijimo konkursą³⁶.

Seimo kanceliarijos teigimu³⁷, atviro konkurso sąlygose pateikta ir Seimo plenarinių posėdžių salės IS kūrimo techninė specifikacija.

Auditorių manymu, Seimo kanceliarija, numatydama lėšų poreikį informaciniam turtui įsigyti, galėjo parengti atskirą informacinės visuomenės plėtros investicijų projektą arba Seimo naujos plenarinių posėdžių salės statybos investicinį projektą papildomai pateikti derinti ir IVPK.

Rizika

Finansavimas Seimo plenarinių posėdžių salės informacinei sistemai kurti skirtas parengus Seimo naujos plenarinių posėdžių salės statybos, o ne informacinės visuomenės plėtros investicijų projektą, todėl galėjo būti tinkamai neįvertintas dalies lėšų, skirtų informacinių technologijų turtui įsigyti, pagrįstumas, nes projektas nebuvo derintas su Informacinės visuomenės plėtros komitetu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės.

Seimo kanceliarija 2007 m. Finansų ministerijai teikė³⁸ aštuonis valstybės investicinius projektus. Atlikus jų analizę nustatyta, kad:

- Seimo kanceliarijos investicijų į IT planavimo veikla gali turėti trūkumų, nes 2007 m. gruodžio 21 d. patikslinus valstybės kapitalo investicijų projektus³⁹ (Seimo narių ir parlamentinę veiklą aptarnaujančio personalo darbo sąlygų pagerinimas ir Seimo darbas ES narystės sąlygomis), buvo įsigyta, kita, nei planuota, IT įranga (1 pavyzdys).

1 pavyzdys

1. Auditoriai išnagrinėję pirmini⁴⁰ ir patikslintą⁴¹ 2007 m. Seimo darbas narystės ES sąlygomis investicinius projektus pastebėjo, kad 2007 m. gruodžio 21 d. patikslinus šį investicinį projektą, vietoj planuotos IT įrangos 470 tūkst. Lt (kompiuterinės, centrinių kompiuterių programinės, video telekonferencijų, konferencijų ir specialios programinės įrangos), perskirsčius šias lėšas, įsigyta Seimo atstovo ES institucijose biuro aprūpinimo kompiuterinė įranga (61 tūkst. Lt) ir vaizdo kameros (34 tūkst. Lt). Likusios perskirstytos lėšos (375 tūkst. Lt) panaudotos papildomai Centrinė kompiuterių plėtrai (papildomai skirta 365 tūkst. Lt) ir papildomam programinės įrangos įsigijimui (papildomai skirta 10 tūkst. Lt).

³⁵ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento 2009-01-28 rašto Nr. S-2009-951 „Dėl valstybinio audito ataskaitos projekto“, 6 priedas.

³⁶ Ten pat, 9 priedas.

³⁷ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 2009-01-27 rašto Nr. S-2009-892 „Dėl valstybinio audito ataskaitos projekto“, 3 priedas.

³⁸ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 2007-08-30 raštas Nr. S-2007-7676 „Dėl Seimo kanceliarijos Valstybės investicijų programos 2008-2010 m. projekto“.

³⁹ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 2007-12-21 raštas Nr. S-2007-11862 „Dėl lėšų, skirtų investiciniams projektams 2007 m., patikslinimo“.

⁴⁰ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 2006-08-17 raštas Nr. 400-S-1201 „Dėl VIP 2007-2009 m. m. projekto patikslinimo“.

⁴¹ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 2007-12-21 raštas Nr. S-2007-11862 „Dėl lėšų, skirtų investiciniams projektams 2007 m., patikslinimo“.

Auditoriai pastebi, kad patikslintame investiciniame projekte skirtingai nurodomas investavimo objektas – prie darbo etapų numatytas ilgalaikio turto įsigijimas, o prie vertinimo kriterijų - Kompiuterinės, programinės įrangos ir ryšių technikos įsigijimas. Be to, neaišku, kokiais kriterijais vadovaujantis atsisakyta įsigyti planuotą įrangą ir kodėl, likus 10 dienų iki metų pabaigos, keičiamas numatytų į IT investicijų pobūdis.

2. Išnagrinėjus pirmini⁴² ir patikslintą⁴³ 2007 m. Seimo narių ir parlamentinę veiklą aptarnaujančio personalo darbo sąlygų pagerinimas investicinius projektus, pastebėta, kad 2007 m. gruodžio 21 d. patikslinus šį investicinį projektą, nebuvo įsigyta planuota IT įranga (planuota 270 tūkst. Lt – centriniai kompiuteriai, informacijos saugą užtikrinanti ir posėdžių salės įranga ir programos). Patikslintam projektui buvo skirta 460 tūkst. Lt (t. y. 115 tūkst. Lt mažiau nei planuota (575 tūkst. Lt)), 210 tūkst. Lt skirtų lėšų buvo nuspręsta panaudoti organizacinės technikos (spausdintuvų, skenerių, telefono aparatų ir kt.) įrangai įsigyti.

Abejotina, ar vietoj saugą užtikrinančios programinės ar kitos kompiuterinės įrangos įsigijus organizacinę techniką bus pasiekta investiciniame projekte numatyta nauda ir kaip bus vertinamos tokios investicijos.

Rizika

Seimo kanceliarijoje buvo atsisakyta įsigyti planuotą įrangą ir pakeistas numatytų į informacines technologijas investicijų pobūdis, o Seimo kanceliarijos darbuotojai negalėjo paaiškinti kokiais kriterijais vadovaujantis buvo atlikti šie keitimai. Todėl yra rizika, kad Seimo kanceliarijos investicijų į informacines technologijas planavimas gali turėti trūkumų.

Informacinių technologijų kaštų ir naudos vertinimas

ITTD Informacijos technologijų ir telekomunikacijų eksploatavimo skyriaus (toliau – ITTES) nuostatuose numatyta, kad skyrius sprendžia naudojamos technikos eksploatavimo kokybės ir išlaidų klausimus, teikia pasiūlymus dėl išlaidų mažinimo, vykdo ir kontroliuoja ryšių paslaugų išlaidas ir ruošia pasiūlymus dėl jų mažinimo, kaupia ir analizuoja naujausią informaciją apie biuro technikos vystymąsi, teikia pasiūlymus dėl naujos technikos diegimo⁴⁴.

Atlikę ITTD poreikių analizę auditoriai pastebėjo, kad Seimo kanceliarijoje nėra reglamentuota, kaip nustatomas kai kurių lėšų IT paslaugoms poreikis ir kaip jis pagrindžiamas (2 pavyzdys). Auditorių manymu, yra rizika, kad pateikti ITTD poreikio planai nėra tinkamai peržiūrimi, nenustatomas skiriamų IT lėšų ir jų poreikio pagrįstumas.

⁴² Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 2006-08-17 raštas Nr. 400-S-1201 „Dėl VIP 2007-2009 m. m. projekto patikslinimo“.

⁴³ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 2007-12-21 raštas Nr. S-2007-11862 „Dėl lėšų, skirtų investiciniams projektams 2007 m., patikslinimo“.

⁴⁴ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-08 įsakymu Nr. 400-IVK-317 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento Informacinių technologijų ir telekomunikacijų eksploatavimo skyriaus nuostatai“, 4.5, 4.6 ir 4.8 p.

2 pavyzdys

Programai Kitos bendrosios paslaugos (1.2) 2008 m. ITTD pateikė 1776,84 tūkst. Lt poreikio planą⁴⁵, iš jų numatytos Seimo kompiuterinių tinklų palaikymo, išplėtimo ir kitos jų eksploatacijos išlaidos pagal sutartis – 989,7 tūkst. Lt. Auditoriai nustatė, kad kai kurios numatytos Seimo kompiuterinių tinklų palaikymo, išplėtimo ir kitos jų eksploatacijos išlaidos neatitinka pasirašytų sutarčių įkainių:

Nr.	Objektas	Numatyta ITTD poreikio suvestinėje	Įkainiai pagal pasirašytas sutartis (tūkst. Lt)	Auditorių pastebėjimai
1.	Integralios bibliotekų sistemos aptarnavimas	7,50 tūkst. Lt	Pagal 2005 m. vasario 3 d. sutartį su UAB „Sintagma“, LIBIS vienerių metų techninės priežiūros vertė - 9,440 tūkst. Lt.	Numatytas 1,94 tūkst. Lt mažesnis lėšų poreikis, nei įsipareigota sutartimi.
2.	Kompiuterinės technikos draudimas	25,00 tūkst. Lt	Pagal 2008 m. vasario 27 d. sutartį su AB „Lietuvos draudimas“ numatytas kasmetinis nešiojamos įrangos perdraudimas 8,469 tūkst. Lt.	Numatytas 16,531 tūkst. Lt didesnis lėšų poreikis.

Seimo kanceliarijoje nėra procedūros, reglamentuojančios, kaip nustatomas kai kurių lėšų paslaugoms poreikis ir kaip jis pagrindžiamas, todėl yra rizika, kad pateikti ITTD planai nėra peržiūrimi, nenustatomas skiriamų IT lėšų ir jų poreikio pagrįstumas.

Išvada

Atlikus Seimo kanceliarijos informacinių technologijų investicijų valdymo ir biudžeto sudarymo analizę, nustatyta, kad:

- investicijų į informacinių technologijų prioritetus nustato Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamentas, todėl neaišku, kiek tai atitinka institucijos prioritetines veiklos kryptis;
- nustatyta, kad keičiamas numatytų į informacines technologijas investicijų pobūdis, nėra aiškūs šių investicijų planavimo kriterijai, todėl yra rizika, kad lėšos gali būti naudojamos neefektyviai;
- į Seimo naujos plenarinių posėdžių salės statybos investicinį projektą buvo įtraukta ir Seimo plenarinių posėdžių salės informacinės sistemos kūrimo dalis. Tokiu būdu išvengta teisės aktų numatyto derinimo su Informacinės visuomenės plėtros komitetu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, t. y. nebuvo atliktas nepriklausomas dalies lėšų (3 314 tūkst. Lt), skirtų informacinių technologijų turtui įsigyti, vertinimas.

⁴⁵ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų departamento 1.2 programos kitų bendrų paslaugų 2008 m. poreikio suvestinė.

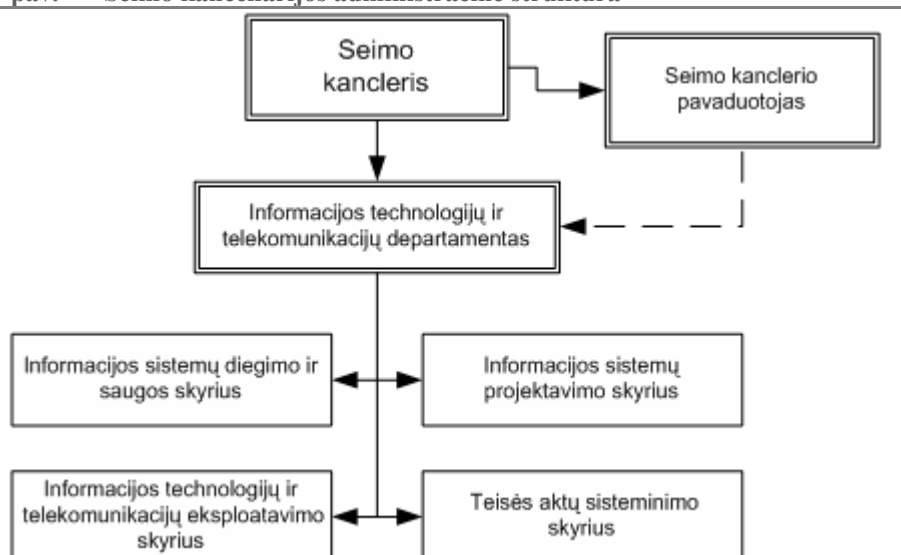
2. INFORMACINIŲ SISTEMŲ VALDYMAS IR ORGANIZAVIMAS

2.1. Informacinių sistemų valdymo organizacinė struktūra

Informacinių sistemų valdymas

ITTD yra savarankiškas Seimo kanceliarijos struktūrinis padalinys, tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas Seimo kancleriui ar jo įgaliotam Seimo kanclerio pavaduotojui⁴⁶. Seimo kanclerio pavaduotojas turėtų koordinuoti kanclerio įsakymu priskirtų Seimo kanceliarijos struktūrinių padalinių veiklą⁴⁷, tačiau įsakymo pavedančio ITTD kuravimą audituojamu laikotarpiu nebuvo (3 pav.). Audito metu⁴⁸ ITTD veiklos kuravimas priskirtas Seimo kanclerio pavaduotojui⁴⁹.

3 pav. Seimo kanceliarijos administracinė struktūra

Vadovaujantis pasaulyje pripažinta gerąja praktika⁵⁰, IT valdymo strategijos formavimo uždavinys priskirtinas institucijos vadovybei ir IT valdymo komiteto kompetencijai, o ITTD turėtų vykdyti IT ir skaitmeninės informacijos valdymo strategiją. Seimo kanceliarijoje formuoti Seimo kanceliarijos IT ir skaitmeninės informacijos valdymo strategiją pavesta⁵¹ ITTD.

⁴⁶ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-08 įsakymu Nr. 400ĮVK-317 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento nuostatai“, 1 p.

⁴⁷ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2006-10-31 įsakymu Nr. 460-PA-22 pavirtintas „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos kanclerio pavaduotojo pareigybės aprašymas“, 17 p.

⁴⁸ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento 2009-01-28 raštas Nr. S-2009-951 „Dėl valstybinio audito ataskaitos projekto“.

⁴⁹ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2009-01-26 įsakymas Nr. 400-ĮVK-33 „Dėl priskyrimo kuruoti Seimo kanceliarijos struktūrinius padalinius“.

⁵⁰ CobIT 4.1. IT Governance Institute, 2007, ISBN 1-933284-72-2. 41-46 psl. ir IT Assurance Guide: using CobIT. ISACA, 2007, ISBN 1-933284-74-9. 65-77 psl.

⁵¹ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-08 įsakymu Nr. 400ĮVK-317 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento nuostatai“, 3.1 p.

Rizika

Informacines sistemas prižiūrintiems padaliniais formuojant informacinių sistemų valdymo strategiją atsiranda rizika, kad Seimo kanceliarijos informacinių sistemų plėtrai skiriamos lėšos gali neatitikti Seimo ir Seimo kanceliarijos vadovybės poreikių ir gali būti naudojamos nepakankamai efektyviai.

Pagrindiniai ITTD uždaviniai, departamento struktūra ir darbo organizavimas nustatyti departamento nuostatuose⁵². Audituojamu laikotarpiu ITTD nuostatai keitėsi keturis kartus. Auditoriai pastebi, kad tik 2008 m. balandžio mėnesį, Seimo kanceliarijoje atliekant vidaus auditą⁵³ buvo patvirtinti ITTD skyrių nuostatai, kuriuose tinkamai nurodytos skyrių teisės, atsakomybė, darbo organizavimas, funkcijos ir uždaviniai.

Informacinių sistemų organizacinė struktūra

Atlikus Seimo kanceliarijos darbuotojų apklausą ir jų pareigybių aprašymų analizę, nustatyta, kad Seimo kanceliarijoje visų IS ir jų posistemų valdytojai (informacijos naudotojų vadovybės atstovai) ir tvarkytojai (aptarnaujančių padalinių atstovai) audito metu asmeniškai nebuvo įvardyti, kaip rekomenduojama gerojoje praktikoje (*CobIT*⁵⁴). Ne visos ITTD darbuotojų vykdomos užduotys buvo formalizuotos ar įtrauktos į darbuotojų pareigybių aprašymus ir pareigines instrukcijas (3 pavyzdys).

3 pavyzdys

Audito metu⁵⁵ ITTD direktoriaus pavaduotojas pateikė informaciją, kaip Seimo kanceliarijoje yra vykdomos IS ir posistemų valdymo ir tvarkymo funkcijos. Pateiktoje medžiagoje nurodyta, kad už TAIS ir jos posistemų programinės įrangos ir sisteminę priežiūrą, naudotojų administravimą ir duomenų tvarkymą atsakingas ITTD Informacijos sistemų projektavimo skyriaus (toliau – ISPS) vedėjas. Už darbo užmokesčio apskaitos sistemos Alga-2000 ir jos posistemų tvarkymo funkcijas - ITTD direktoriaus pavaduotojas.

Minėtos ITTD direktoriaus pavaduotojo ir ISPS vedėjo užduotys audito metu nebuvo įtrauktos į šių darbuotojų pareigybių aprašymus ir pareigines instrukcijas⁵⁶.

Rizika

Seimo kanceliarijoje nėra pakankamai apibrėžtas darbų pasidalijimas tarp institucijos struktūrinių padalinių darbuotojų ir informacinių sistemų specialistų, neaiškiai numatyta jų atsakomybė už informacines sistemas. Dėl to yra rizika, kad gali būti netinkamai kuriamos ir tvarkomos informacinės sistemos ir jų duomenys.

⁵² Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-08 įsakymu Nr. 400[VK-317 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento nuostatai“.

⁵³ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Vidaus audito skyriaus 2008-05-16 ataskaita Nr. 401-3/2008 „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos materialiojo turto valdymo, apskaitos, apsaugos ir kontrolės vidaus audito ataskaita“.

⁵⁴ CobIT 4.1. IT Governance Institute, 2007, ISBN 1-933284-72-2. 41-46 psl. ir IT Assurance Guide: using CobIT. ISACA, 2007, ISBN 1-933284-74-9. 65-77 psl.

⁵⁵ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento direktoriaus pavaduotojo 2008-11-24 pateikta informacija dėl Seimo kanceliarijoje vykdomų IS ir posistemų valdymo ir tvarkymo funkcijų pasiskirstymo.

⁵⁶ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2007-07-19 įsakymu Nr. 460-PA-20 patvirtinti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento direktoriaus pavaduotojo ir Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento Informacijos sistemų projektavimo skyriaus vedėjo pareigybių aprašymai.

Būtinumą papildyti ITTD pareigybių aprašymus 2008 m. įvardijo ir Seimo kanceliarijos Vidaus audito skyrius, atlikęs Seimo kanceliarijos materialiojo turto valdymo, apskaitos, apsaugos ir kontrolės auditą⁵⁷. Tada rekomenduota patikslinti ITTD nuostatus, skyrių nuostatus ir darbuotojų pareigybių aprašymus bei pareigines instrukcijas ir pateikti jas Seimo kancleriui tvirtinti. Tačiau audito metu ne visos Seimo kanceliarijos vidaus auditorių pateiktos rekomendacijos buvo įgyvendintos (išsamiau apie Seimo kanceliarijoje atliktus IS auditus – ataskaitos 6.1. dalyje).

Išvada

Audito metu Seimo kanceliarijoje nebuvo baigta formuoti informacinių sistemų strateginio valdymo organizacinė struktūra (nepakankamai aiškiai apibrėžti informacinių sistemų strateginio valdymo procesai, nėra aiškiai nustatyta asmeninė atsakomybė už Seimo kanceliarijoje funkcionuojančias informacines sistemas ir darbų pasidalijimas). Todėl yra rizika, kad nebus pakankamai efektyviai valdomi įstaigos informaciniai ištekliai ir užtikrinama adekvati informacijos sauga.

2.2. Informacinių technologijų paslaugų kontrolė ir valdymas

Gaunamų informacinių technologijų paslaugų kontrolė ir valdymas

Kai kuriuos IT sprendimus ir paslaugas Seimo kanceliarija perka iš paslaugų teikėjų, sudarydama su jais sutartis. Audito metu įvertinta, kaip Seimo kanceliarija stebi, kontroliuoja ir užtikrina trečiųjų šalių teikiamų paslaugų kokybę.

Auditoriai nustatė, kad Seimo kanceliarijoje nėra nustatytų reikalavimų sudaromoms sutartims, kaip rekomenduojama gerojoje praktikoje (*CobIT*⁵⁸). Neapibrėžti reikalavimai paslaugų teikėjams, nenustatytas teikiamų paslaugų lygis ir taikytinos saugumo priemonės.

Pažymėtina, kad audito metu parengtas Saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklių projektas, nustatysiantis reikalavimus, perkamų IS funkcionavimui reikalingoms paslaugoms ir jų teikėjams. Be to, atskirais atvejais, sudarant pirkimo sąlygas, nustatomi techninio ir profesinio pajėgumo reikalavimai teikėjams (4 pavyzdys).

4 pavyzdys

Perkant *SUN Microsystems* tarnybinių stočių priežiūros ir remonto paslaugas (2008 m. liepos 16 d. sutartis Nr. 080716-149PP/490 su UAB „Proact Lietuva“) pirkimo sąlygose numatyta, kad tiekėjas turi pateikti kvalifikacijos reikalavimus įrodančius dokumentus (kad tiekėjas yra įrangos gamintojos įgaliotas atlikti techninę priežiūrą ir remontą, taip pat dokumentus, patvirtinančius tiekėjo teisę atstovauti įrangos gamintojui (-ams) ir/ar teisę prekiauti (tiekti) įranga (įrangos dalimis)).

⁵⁷ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Vidaus audito skyriaus 2008-05-16 ataskaita Nr. 401-3/2008 „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos materialiojo turto valdymo, apskaitos, apsaugos ir kontrolės vidaus audito ataskaita“.

⁵⁸ CobIT 4.1. IT Governance Institute, 2007, ISBN 1-933284-72-2. 105-108 psl. ir IT Assurance Guide: using CobIT. ISACA, 2007, ISBN 1-933284-74-9. 159-162 psl.

Audito metu nustatyta, kad Seimo kanceliarijos ITTD kuruoja penkiasdešimt šešias su IT ir telekomunikacijų įrangos ir sistemų priežiūra susijusias sutartis. Už Seimo kanceliarijoje esančių nepertraukiamų maitinimo šaltinių ir vėdinimo (kondicionavimo) sistemų priežiūrą atsakingas Bendrųjų reikalų departamentas (toliau – BRD). Auditoriai atsirinko ir įvertino šešiolika skirtingo pobūdžio sutarčių. Atlikus sudarytų įrangos ir paslaugų teikimo sutarčių analizę, nustatyta, kad:

- oro kondicionavimo sistemų aptarnavimo sutartyse⁵⁹ visų įrenginių priežiūrai numatytas paslaugų teikėjo atvykimas per keturias valandas ir įpareigojimas gedimus pašalinti per aštuonias valandas, tačiau nėra numatytų reikalavimų dėl įėjimo į tarnybinių stočių patalpas, kaip rekomenduojama gerojoje praktikoje (*CobIT*⁶⁰);
- audituojamu laikotarpiu išrašyta sąskaita⁶¹ už trečius *Microsoft* programinės įrangos nuomos metus ir trejų metų techninio aptarnavimo paslaugas, kaip numatyta sutartyje⁶². Tačiau pažymėtina, kad minėtos techninio aptarnavimo paslaugos buvo atliktos iš dalies (pvz., mokymai atlikti 2009 m. sausio mėnesį⁶³).

Teikiamų informacinių technologijų paslaugų kontrolė ir valdymas

Lietuvos Respublikos Seimo informacinės sistemos (toliau – LRSIS) nuostatuose numatyta, kad Seimo kanceliarija sudaro sutartis su duomenų teikėjais ir gavėjais. Duomenis LRSIS teikia valstybės įmonė Seimo leidykla „Valstybės žinios“, vykdomosios valdžios bei valstybės ir savivaldybių įstaigos, su kuriomis LRSIS valdytojas sudaro sutartis⁶⁴. Dėl LRSIS duomenų teikimo buvo sudarytos sutartys tik su Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija (toliau – Žemės ūkio ministerija). Nors audituojamu laikotarpiu LRSIS duomenis teikė ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Vyriausybės kanceliarija ir kitos institucijos, tačiau su jomis sutartys nebuvo sudarytos.

Atlikus sudarytų duomenų teikimo (gavimo) sutarčių analizę, nustatyta, kad:

- Lietuvos Respublikos juridinių asmenų (toliau – Juridinių asmenų) ir Lietuvos Respublikos adresų (toliau – Adresų) registrų duomenų teikimo sutartyse⁶⁵ nenurodyta, kur bus naudojami gauti duomenys.

⁵⁹ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos ir UAB „Sanda“ 2008-07-15 sutartis Nr. 080715-147PA-470.

⁶⁰ CobIT 4.1. IT Governance Institute, 2007, ISBN 1-933284-72-2. 105-108 psl. ir IT Assurance Guide: using CobIT. ISACA, 2007, ISBN 1-933284-74-9. 159-162 psl.

⁶¹ UAB „Blue Bridge“ 2008-04-28 PVM sąskaita faktūra SFP Nr. 014637.

⁶² Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos ir UAB „Blue Bridge“ 2006-04-13 sutartis Nr. SUT060413VBE01-1/060413-135N/490.

⁶³ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 2009-01-27 rašto Nr. S-2009-892 „Dėl valstybinio audito ataskaitos projekto“, 1 priedas.

⁶⁴ Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 1999-12-22 sprendimu Nr. 1867 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo informacinės sistemos nuostatai“, 7.8 ir 8 p.

⁶⁵ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos ir VĮ Registrų centro 2006-03-06 sutartis Nr. 060306/85PA/490 „Dėl Juridinių asmenų registro duomenų teikimo“ ir Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos ir VĮ Registrų centro 2006-03-06 sutartis Nr. 060306/86PA/490 „Dėl Lietuvos Respublikos adresų registro duomenų teikimo“ (Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos ir VĮ Registrų centro 2007-10-11 susitarimas Nr. ADR-36/2006-1/071012-238PA/490 „Dėl 2006-03-06 Lietuvos Respublikos adresų registro duomenų teikimo sutarties Nr. ADR-36/2006/060306-86PA/490 pakeitimo“).

- Nuo 2008 m. rugpjūčio mėnesio už Adresų registro duomenų gavimą Seimo kanceliarijoje mokama⁶⁶ ne pagal Vyriausybės nustatytus įkainius⁶⁷. Vyriausybei 2008 m. liepos 23 d. nustačius atlyginimo už Adresų registro duomenų teikimo dydžius⁶⁸, sutartis dėl duomenų teikimo nebuvo pakeista.
- Audito metu, patvirtinus TAIS nuostatus, nebuvo pakeistos ar atnaujintos sudarytos sutartys dėl LRSIS duomenų teikimo⁶⁹.

Rizika

Seimo kanceliarijoje neperžiūrimos ir laiku neatnaujinamos sudarytos sutartys, todėl kyla rizika, kad trečiųjų šalių vykdoma veikla gali būti nepakankamai kontroliuojama.

TAIS nuostatuose numatyta, kad TAIS tvarkytoju gali tapti viešojo administravimo įstaigos, sudariusios sutartį su TAIS valdytoju⁷⁰. Be to, TAIS duomenų tiekėjais gali būti įstaigos, sudariusios sutartis su Seimo kanceliarija dėl duomenų teikimo TAIS arba teisės aktų nustatyta tvarka teikiančios teisės aktus, jų projektus arba teisės aktų vertimus Seimui⁷¹. Audituojamu laikotarpiu nebuvo sudaryta nė viena sutartis su TAIS tvarkytoju ar duomenų teikėju.

LRSIS nuostatuose⁷² nurodoma, kad LRSIS naudojami šių valstybinių registrų duomenys:

- Lietuvos Respublikos valstybinio gyventojų registro;
- Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų, gyvenamųjų vietovių ir gatvių valstybės registro;
- Lietuvos Respublikos įmonių rejestro ir kitų ūkio subjektų registrų.

Audito metu nustatyta, kad Seimo kanceliarija ir VĮ Registrų centras sudarė sutartis dėl Adresų⁷³ ir Juridinių asmenų registrų⁷⁴ duomenų gavimo. Auditoriai pastebi, kad tarp ITTD kuruojamų sutarčių nėra sutarties dėl Lietuvos Respublikos valstybinio gyventojų registro duomenų gavimo.

⁶⁶ VĮ Registrų centras 2008-08-29 PVM sąskaita faktūra RCE Nr. 0139445, 2008-10-27 PVM sąskaita faktūra RCE Nr. 0146834.

⁶⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-07-23 nutarimas Nr. 778 „Dėl atlyginimo už Lietuvos Respublikos adresų registro duomenų teikimą dydžių sąrašo patvirtinimo“.

⁶⁸ Ten pat, Atlyginimo už Lietuvos Respublikos adresų registro duomenų teikimą dydžių sąrašas.

⁶⁹ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos ir Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos 2007-04-04 sutartis Nr. 070404-74PA/490 ir Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos 2007-03-06 sutartis Nr. 070306-48PA/490.

⁷⁰ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymu Nr. 400-ĮVK-343 patvirtinti „Teisės aktų informacinės sistemos nuostatai“, 8 p.

⁷¹ Ten pat, 10 p.

⁷² Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 1999-12-22 sprendimu Nr. 1867 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo informacinės sistemos nuostatai“, 24 p.

⁷³ VĮ Registrų centro ir Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 2007-10-11 susitarimas Nr. ADR-36/2006-1/071012-238PA/490 „Dėl 2006-03-06 Lietuvos Respublikos adresų registro duomenų teikimo sutarties Nr. ADR-36/2006/060306-86PA/490 pakeitimo“.

⁷⁴ VĮ Registrų centro ir Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 2006-03-06 sutartis „Dėl Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registro duomenų teikimo“.

ITTD direktoriaus pavaduotojo teigimu, Seimo kanceliarija niekada neėmė šių duomenų. Seimo kanceliarijos darbuotojų teigimu, LRSIS ir TAIS - tai ta pati sistema (išsamiau apie Seimo kanceliarijos IS kūrimą ir įteisinimą - ataskaitos 3 dalyje). Tačiau patvirtintuose TAIS nuostatuose⁷⁵ nėra nuorodos į jokių registru duomenų gavimą.

Rizika

Sudarytos sutartys ne su visais Seimo informacinės sistemos ir Teisės aktų informacinės sistemos duomenų teikėjais ir gavėjais, nenumatyta atsakomybė ir prieigos prie informacinės sistemos lygiai. Dėl to, tinkamai neapibrėžus duomenų gavėjų atsakomybės ir naudojimo sąlygų, gali būti neužtikrinamas duomenų saugumas.

Seimo kanceliarija yra Lietuvos Respublikos terminų banko, kurio tvarkytoja ir valdytoja yra Valstybinė lietuvių kalbos komisija⁷⁶, IS tvarkytoja⁷⁷. Terminų banko įstatyme⁷⁸ nurodoma, kad Seimo kanceliarija užtikrina reikalingos Terminų bankui veikti techninės ir programinės įrangos suteikimą arba sukūrimą, veikimą, priežiūrą ir atnaujinimą.

Auditoriai pastebi, kad Valstybinė lietuvių kalbos komisija audituojamu laikotarpiu nebuvo nustačiusi Terminų banko techninės ir programinės įrangos suteikimo arba sukūrimo, veikimo, priežiūros ir atnaujinimo sąlygų.

ITTD direktoriaus pavaduotojo teigimu, kol kas su Valstybine lietuvių kalbos komisija tik sprendžiami techniniai keitimosi informacija klausimai (keitimosi formatas, tarptautiniai klasifikatoriai ir kt.).

ITTD nuostatuose numatyta, kad departamentas, vadovaudamasis teisės aktų ir su kitomis institucijomis pasirašytų sutarčių nuostatomis, atlieka IS tvarkytojo funkcijas, kai šios funkcijos pavedamos Seimo kanceliarijai⁷⁹.

ITTD direktoriaus pavaduotojo teigimu, kol kas tokių sutarčių nėra pasirašyta.

Audito metu įvertinome, kaip vykdomas trečiųjų šalių teikiamų paslaugų stebėjimas ir priežiūra. ITTES skyriaus nuostatuose⁸⁰ numatyta funkcija koordinuoti ir kontroliuoti pagal sutartis techniką aptarnaujančių firmų darbų kokybę ir darbų išlaidas. Audito metu nustatyta, kad Seimo

⁷⁵ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymu Nr. 400-ĮVK-343 patvirtinti „Teisės aktų informacinės sistemos nuostatai“.

⁷⁶ Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2004-02-02 nutarimu Nr. N-1 (90) patvirtinta „Lietuvos Respublikos terminų banko metodika“, 4 p.

⁷⁷ Ten pat, 5 p.

⁷⁸ Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymas, 2003-12-23, Nr. IX-1950, 4 str. 2 d.

⁷⁹ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-08 įsakymu Nr. 400-ĮVK-317 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento nuostatai“, 4.26 p.

⁸⁰ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-08 įsakymu Nr. 400-ĮVK-317 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento Informacijos technologijų ir telekomunikacijų eksploatavimo skyriaus nuostatai“, 4.10 p.

kanceliarijos ITTD Informacijos sistemų diegimo ir saugos skyriaus (toliau – ISDSS) vyriausiajam specialistui priskirta medžiagų, laikmenų ir negarantinio kompiuterių remonto sutarčių priežiūra⁸¹, nors ISDSS specialistai turėtų užtikrinti IT ir telekomunikacijų saugumą⁸². Auditorių nuomone, išvardytos priežiūros paslaugos priskirtinos ITTES darbuotojų kompetencijai.

Išvada

Seimo kanceliarijoje nėra dokumentuotos trečiųjų šalių teikiamų paslaugų stebėjimo ir kontrolės procedūros, neapibrėžtos taikytinos informacinių technologijų paslaugų lygio ir saugumo priemonės, todėl kiekvienu atveju taikomos individualios, atsakingo asmens pasirinktos paslaugų kokybės vertinimo priemonės ir kontrolės būdai, kurių adekvatumas yra nežinomas arba nepamatuojamas.

⁸¹ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos ITTD vyriausiojo specialisto 2008-11-12 el. paštu pateikta medžiaga „ITTD kuriojamos sutartys ir atsakingi asmenys“.

⁸² Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-08 įsakymu Nr. 400-IVK-317 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento Informacijos sistemų diegimo ir saugos skyriaus nuostatai“, 3 p.

3. INFORMACINIŲ SISTEMŲ KŪRIMAS IR ĮTEISINIMAS

Nuo IS kūrimo pradžios⁸³ iki 2007 m. gruodžio mėnesio⁸⁴ Seimo kanceliarijos IS ir jų posistemų steigimo, kūrimo ir įteisinimo procesai nebuvo reglamentuoti vidaus teisės aktais. Pažymėtina, kad 2007 m. gruodžio mėnesį patvirtinus Seimo kanceliarijos reglamentą, nustatyti privalomi Seimo kanceliarijos IS steigimo, projektavimo ir diegimo etapai. Šiame dokumente Seimo kanceliarija numatė kuriant naujas IS vadovautis Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika⁸⁵, Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklėmis⁸⁶ ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais atskirus IS kūrimo etapus ir sistemų eksploatavimą.

Geroji praktika

Seimo kanceliarijoje nustatytos informacinių sistemų kūrimo procedūros, padedančios įstaigos vadovybei užtikrinti informacinių sistemų steigimo, projektavimo ir diegimo kontrolę.

Atkreiptinas dėmesys, kad Seimo kanceliarijos reglamente nėra nuostatų dėl jau sukurtų IS įsteigimo ir įregistravimo. Tačiau audito metu nustatyta, kad Seimo kanceliarija, steigdama ir įteisindama jau sukurtas valstybės IS, vadovaujasi Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklėmis.

Toliau ataskaitoje pateikiamas audito metu atliktas Seimo kanceliarijos valstybės ir kitų IS kūrimo ir įteisinimo proceso vertinimas.

Valstybės informacinių sistemų kūrimo ir įteisinimo proceso valdymas

Iš devyniolikos Seimo kanceliarijoje eksploatuojamų IS 2008 m. nuspręsta registruoti tris valstybės IS (TAIS, LRS VIS ir SIPIS)⁸⁷. Steigiant ir įteisinant valstybės IS, būtina parengti teisės aktais nustatytą privalomą dokumentaciją, laikytis Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodikos⁸⁸ keliamų reikalavimų.

⁸³ Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 1999-12-22 sprendimas Nr. 1867 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo informacinės sistemos“.

⁸⁴ Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2007-12-12 sprendimu Nr. 1961 patvirtintas „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos reglamentas“.

⁸⁵ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 patvirtinta „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“.

⁸⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimu Nr. 451 patvirtintos „Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės“.

⁸⁷ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento 2008-09-10 raštas „Dėl įsakymo „Dėl atsakingų už elektroninės informacijos saugos valdymą asmenų paskyrimo“ terminų paaiškinimo“.

⁸⁸ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 patvirtinta „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“.

Vadovaujantis šia metodika steigiant valstybės IS, pirmiausia reikia parengti IS nuostatų projektą, šį dokumentą suderinti, patvirtinti ir pateikti IVPK. Steigiamos valstybės IS nuostatų projektas turi būti derinamas su institucijomis, kurios numatomos kaip duomenų teikėjos.

Audito metu nustatyta, kad iš trijų Seimo kanceliarijos vidaus dokumentuose numatytų valstybės IS, 2009 m. sausio 7 d. duomenimis, IVPK įregistruoti tik vienos IS (TAIS) nuostatai. Taip pat nustatyta, kad ne visų TAIS tvarkytojų ir duomenų teikėjų atsakomybė, funkcijos ir uždaviniai audito metu sutapo su šios sistemos patvirtintuose nuostatuose numatyta organizacine struktūra ir jos išdėstymu (5 pavyzdys).

5 pavyzdys

TAIS nuostatuose⁸⁹ numatyta, kad TAIS tvarkytojai yra įstaigos, kurioms suteikta teisė TAIS duomenų bazėje tiesiogiai tvarkyti savo įstaigos duomenis, arba viešojo administravimo įstaigos, sudariusios sutartį su TAIS valdytoju. TAIS duomenų teikėjais gali būti įstaigos, sudariusios sutartis su Seimo kanceliarija dėl duomenų teikimo TAIS arba teisės aktų nustatyta tvarka teikiančios teisės aktus, jų projektus arba teisės aktų vertimus Seimui⁹⁰.

Iki TAIS nuostatų patvirtinimo Seimo kanceliarija su Žemės ūkio ministerija (kaip duomenų teikėju) 2007 m. sudarė bendradarbiavimo sutartį⁹¹ ir sudarė sąlygas prisijungti prie LRSIS Teisės aktų duomenų bazės ir talpinti į šią bazę Žemės ūkio ministro įsakymų, skelbiamų „Valstybės žiniuose“, aktualias redakcijas. Patvirtinus TAIS nuostatus, sutartis su Žemės ūkio ministerija nebuvo atnaujinta ir galiojo sena redakcija. Be to, audito metu nustatyta, kad Žemės ūkio ministerija turi teisę TAIS duomenų bazėje tiesiogiai tvarkyti savo duomenis, nors TAIS tvarkytojų sąrašė⁹² šios įstaigos nėra.

Pažymėtina, kad nė vienos Seimo kanceliarijos valstybės IS nuostatų projektas teisės aktų nustatyta tvarka nebuvo derintas su IS nuostatų projekte numatytais duomenų teikėjais, o TAIS tvarkytojams ir institucijoms, nuolat teikiančios šios IS duomenis informacija apie TAIS nuostatus pateikta tik po šių nuostatų įregistravimo IVPK (6 pavyzdys).

6 pavyzdys

Audito metu apklaustos⁹³ penkios įstaigos, kurioms suteikta teisė TAIS duomenų bazėje tiesiogiai tvarkyti savo įstaigos duomenis ir (arba) kurios buvo sudariusios sutartis su Seimo kanceliarija dėl duomenų teikimo. Nustatyta, kad su apklaustais TAIS tvarkytojais ir institucijomis, nuolat teikiančios šios IS duomenis TAIS nuostatai iki šių nuostatų įregistravimo IVPK (2008 m. lapkričio 7 d.) nebuvo derinami. Trims iš penkių apklaustų institucijų TAIS nuostatus Seimo kanceliarijos ITTD pateikė susipažinti elektroniniu paštu, praėjus beveik mėnesiui po šių nuostatų įregistravimo IVPK. Lietuvos Respublikos vyriausiajai rinkimų komisijai (toliau - VRK) raštu TAIS nuostatai buvo pateikti derinti tik 2008 m. gruodžio 12 d.⁹⁴ Likusioms institucijoms (Žemės ūkio ministerijai), 2008 m. gruodžio 15 d. duomenimis, TAIS nuostatai pateikti derinti nebuvo.

Auditorių nuomone, TAIS nuostatų derinimas su visomis suinteresuotomis pusėmis yra svarbi kontrolės priemonė ir tikrinimo procedūra, nes derinimo metu šis dokumentas papildomai peržiūrimas ir tobulinamas, sudaroma galimybė atsižvelgti į numatomų TAIS tvarkytojų ir duomenų teikėjų pateiktus pastebėjimus ir pasiūlymus.

⁸⁹ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymu Nr. 400-ĮVK-343 patvirtinti „Teisės aktų informacinės sistemos nuostatai“, 8 ir 9 p.

⁹⁰ Ten pat, 10 p.

⁹¹ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos 2007-02-04 sutartis Nr. 070306-48PA/490.

⁹² Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymu Nr. 400-ĮVK-344 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatai“, priedas.

⁹³ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės raštai: 2008-12-05 Nr. S-(901-1.9.1)-2250 „Dėl duomenų teikimo“; 2008-12-05 Nr. S-(901-1.10.1)-2251 „Dėl duomenų teikimo“.

⁹⁴ Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos 2008-12-12 raštas Nr. 2-857(1.5) „Dėl duomenų pateikimo“.

Atliekant auditą iš trijų Seimo kanceliarijos valstybės IS, 2009 m. sausio 7 d. duomenimis, IVPK nebuvo pateiktas derinti ir registruoti nė vienas šių IS specifikacijos projektas, kaip numatyta Seimo kanceliarijos reglamente ir jame nurodytuose teisės aktuose.

Auditoriai pažymi, kad, be paminėtos dokumentacijos, steigiamoms ir įteisinamoms valstybės IS turėtų būti parengti ir Seimo kanceliarijos vadovybės patvirtinti šių IS projektai, bandymų programos ir metodikos. Pažymėtina, kad visos trys Seimo kanceliarijos valstybės IS audito metu jau buvo įdiegtos, tačiau minėta valstybės IS dokumentacija nebuvo parengta ir patvirtinta.

Audito metu visų Seimo kanceliarijos valstybės IS priėmimo ir tinkamumo eksploatuoti aktai teisės aktų nustatyta tvarka nebuvo patvirtinti Seimo kanclerio ir nepateikti IVPK, kaip nurodo Seimo kanceliarijos reglamente minimi teisės aktai⁹⁵. Kompiuteriniu būdu duomenys kitomis institucijomis buvo teikiami iš neįteisintų IS taip nesilaikant teisės aktų reikalavimų⁹⁶.

Pažymėtina, kad audito metu, vadovaujantis Seimo kanceliarijos vidaus teisės aktais, funkcionavo dvi IS (LRSIS ir TAIS), turinčios nuostatus ir duomenų saugos nuostatus.

Seimo kanceliarijos darbuotojų teigimu, LRSIS ir TAIS tai ta pati sistema. Tačiau įsteigus TAIS nebuvo priimtas sprendimas dėl LRSIS reorganizavimo ar likvidavimo.

Išvada

Seimo kanceliarijoje vykdomos trijų valstybės informacinių sistemų (Teisės aktų, Lietuvos Respublikos Seimo veiklos ir Lietuvos Respublikos Seimo interneto portalo informacinių sistemų) steigimo ir įteisinimo procedūros turėjo trūkumų (parengti ne visi reikalingi jau sukurtų ir eksploatuojamų informacinių sistemų dokumentai), todėl eksploatuojant šias sistemas nebuvo nustatytos jų valdymo ir tvarkymo atsakomybės ribos, šių sistemų reikalingumas, struktūra, tikslai ir funkcijos. Steigiamos ir įteisinamos Seimo kanceliarijos valstybės informacinės sistemos tik atspindės jau sukurtų informacinių sistemų būklę.

Pastaba: atkreiptinas dėmesys, kad Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklėse⁹⁷ nėra nuostatų dėl jau sukurtų IS įsteigimo ir įregistravimo.

⁹⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimu Nr. 451 patvirtintos „Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės“, 16 ir 17 p.

⁹⁶ Ten pat, 22 p.

⁹⁷ Ten pat.

Kitų informacinių sistemų kūrimo proceso valdymas

Vadovaujantis Seimo kanceliarijos reglamentu⁹⁸, nuo 2007 m. gruodžio mėnesio Seimo kanceliarijos IS iniciatoriai privalo parengti ir Seimo kancleriui pateikti tvirtinti IS nuostatų projektą. Auditoriai pastebi, kad Seimo kanceliarijoje iki 2007 m. IS nuostatais buvo patvirtinta tik LRSIS organizacinė struktūra. Vėliau 2007 m. patvirtinti Pavedimų vykdymo kontrolės IS nuostatai⁹⁹. Pažymėtina, kad iš devyniolikos audito metu Seimo kanceliarijoje eksploatuojamų IS nuostatais organizacinė struktūra (dalyvių atsakomybė, funkcijos ir uždaviniai) buvo nustatyta tik trimis (vienai valstybinei ir dviem kitoms) IS. Atliekant auditą parengtas ir kitų Seimo kanceliarijos IS nuostatų projektas.

Seimo kanceliarijoje nėra patvirtintos informacijos, apibūdinančios pagrindines įstaigos naujas informacines sistemas (organizacinės, informacinės ir funkcinės struktūros, kaupiamų duomenų šaltinių) ir pagrindžiančios šių sistemų reikalingumą, struktūrą, tikslus ir funkcijas, kaip numatyta Seimo kanceliarijos reglamente¹⁰⁰.

Vadovaujantis Seimo kanceliarijos reglamentu¹⁰¹, įstaigos IS projektavimui vadovauja ITTD, o visi IS projektavimo, programavimo ir diegimo darbai turi būti atliekami pagal ITTD direktoriaus patvirtintą IS projektavimo ir programavimo darbų apskaitos tvarką ir registruojami Projektavimo ir programavimo darbų apskaitos žurnale.

Audito metu Seimo kanceliarijoje buvo parengti minėtų dokumentų projektai, tačiau jie nebuvo patvirtinti. Be to, nebuvo Seimo kanclerio įsakymu patvirtintų kuriamų IS projektų¹⁰², diegiant daugelį IS ir jų posistemius nebuvo ITTD sudarytų bandomosios eksploatacijos planų. ITTD pateiktais duomenimis¹⁰³, baigus diegti ITTD kurtas IS nebuvo pasirašomi šių IS perdavimo–priėmimo aktai. Ekspertų komisija įvertino tik dvi Seimo kanceliarijoje įdiegtas IS, nors, vadovaujantis Seimo kanceliarijos reglamentu¹⁰⁴, visas įdiegtas IS turi įvertinti sudaryta ekspertų komisija. Be to, ne visos įdiegtos Seimo kanceliarijos IS audituojamu laikotarpiu buvo įtrauktos į Seimo kanceliarijos buhalterinę apskaitą (išsamiau apie Seimo kanceliarijos informacinio turto

⁹⁸ Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2007-12-12 sprendimu Nr. 1961 patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos reglamentas, 322 p.

⁹⁹ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2007-01-12 įsakymas Nr. 400ĮVK-13 „Dėl informacinės sistemos „Pavedimų vykdymo kontrolė“ steigimo ir nuostatų patvirtinimo“.

¹⁰⁰ Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2007-12-12 sprendimu Nr. 1961 patvirtintas „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos reglamentas“, 322 p.

¹⁰¹ Ten pat, 323 p.

¹⁰² Ten pat, 327, 328 p.

¹⁰³ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento Informacijos sistemų projektavimo skyriaus vedėjo 2008-12-02 pateikta suvestinė dėl sistemų projektavimo, diegimo, dokumentavimo.

¹⁰⁴ Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2007-12-12 sprendimu Nr. 1961 patvirtintas „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos reglamentas“, 329 p.

kontrolę ir apskaitymą - ataskaitos 5 dalyje). Seimo kanceliarijos IS ir jų posistemų kūrimo proceso valdymo eiga pateikta ataskaitos 6 priedo 1 lentelėje.

Auditoriai pastebi, kad Seimo kanceliarijos IS kūrimo ir plėtros valdymo trūkumai paminėti ir Seimo kanceliarijos 2009–2011 m. strateginio veiklos plano projekte (7 pavyzdys).

7 pavyzdys

„Dauguma Kanceliarijos posistemų yra nuolat plečiamos ir tobulinamos, pritaikant jas augantiems ir kintantiems Seimo ir Kanceliarijos poreikiams tenkinti. Tačiau Kanceliarijos IS plėtros strategija nėra aiški ir nuosekli, IRT paslaugų valdymo lygis Kanceliarijoje palyginti žemas, trūksta nuoseklumo kuriant naujas IS posistemas, būtinas kompleksinis Kanceliarijos požiūris į IS plėtrą, tobulinimą.“¹⁰⁵

Išvada

Seimo kanceliarijoje nepakankamai užtikrinama informacinių sistemų kūrimo kontrolė, kuriant informacines sistemas ir jų posistemius vykdomos ne visos Seimo kanceliarijos reglamente numatytos kūrimo kontrolės ir tikrinimo procedūros. Todėl nebuvo išsamiai tikrinamas kuriamų ir jau sukurtų informacinių sistemų funkcionalumas, atliktų darbų kokybė, abejotina, ar lėšos joms kurti buvo naudojamos pakankamai efektyviai.

¹⁰⁵ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-07-22 įsakymu Nr. 400IVK-246 patvirtintas „Seimo kanceliarijos 2009-2011 metų strateginis veiklos plano projektas“.

4. INFORMACINIŲ SISTEMŲ SAUGOS IR VEIKLOS TĖSTINUMO UŽTIKRINIMAS

4.1. Informacinių sistemų saugos valdymas ir organizavimas

Seimo kanceliarijos IS saugos valdymo struktūra pradėta formuoti 1999 m. patvirtinus LRSIS duomenų apsaugos nuostatus¹⁰⁶. Tada Seimo valdyba nusprendė atsakomybę už duomenų apsaugos užtikrinimą paskirti duomenų valdytojui – Seimo kanceliarijai.

Geroji praktika

Seimo kanceliarijoje informacinių sistemų saugos valdymo struktūra numatyta formuoti vadovaujantis Bendraisiais elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimais¹⁰⁷.

Seimo kanceliarijos vadovo įsakymu IT skyriaus vedėjas turėjo būti paskirtas LRSIS duomenų apsaugos įgaliotiniu, o kiekvienai apsaugos sričiai (pvz., kompiuterių tinklas, duomenų bazės ir serveriai, kompiuteriai, telefonų tinklai) turėjo būti paskirti įgaliotinio pavaduotojai¹⁰⁸.

Auditoriai pastebi, kad 1999 m. atsakingi už saugos valdymą asmenys Seimo kanceliarijoje nebuvo paskirti. Tik audito metu, praėjus aštuoneriems metams nuo LRSIS duomenų apsaugos nuostatų patvirtinimo, Seimo kanclerio įsakymu¹⁰⁹ paskirtas įstaigos IS saugos įgaliotinis, LRS VIS ir Seimo kanceliarijos užkardos administratoriai.

Auditorių nuomone, Seimo kanceliarijos vadovybė skyrė nepakankamai dėmesio informacinių sistemų saugos valdymo ir organizavimo struktūros tolesnio vystymo kontrolei.

Seimo kanceliarijoje 2008 m. spalio 24 d. patvirtintus valstybės IS duomenų saugos nuostatus¹¹⁰ buvo nustatyti teisės aktai, kuriais vadovaujantis bus užtikrinamas Seimo kanceliarijos valstybės IS saugumas. Nuostatuose paminėti teisės aktai¹¹¹ nustato ir valstybės IS saugos organizacinę struktūrą (IS valdytojo ir tvarkytojo (-ų) vadovų, saugos įgaliotinio, administratoriaus funkcijas ir atsakomybę).

¹⁰⁶ Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 1999-12-22 sprendimu Nr. 1867 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo informacinės sistemos duomenų apsaugos nuostatai“.

¹⁰⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimu Nr. 952 patvirtinti „Bendrieji elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimai“.

¹⁰⁸ Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 1999-12-22 sprendimu Nr. 1867 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo informacinės sistemos duomenų apsaugos nuostatai“, 2.1. p.

¹⁰⁹ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-09-11 įsakymas Nr. 400-IVK-280 „Dėl atsakingų už saugos valdymą asmenų skyrimo“.

¹¹⁰ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymu Nr. 400-IVK-344 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatai“.

¹¹¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimu Nr. 952 patvirtinti „Bendrieji elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimai“.

Susipažinę su 2008 m. atsinaujinusia Seimo kanceliarijos valstybės IS saugos organizacine struktūra, auditoriai nustatė, kad už valstybės IS duomenų saugą Seimo kanceliarijoje atsakingas Seimo kancleris. Saugos įgaliotinis (ITTD direktorius) įgyvendina elektroninės informacijos saugą IS, paskirti LRS VIS administratoriai. Tačiau audito metu valstybės IS saugos organizacinė struktūra Seimo kanceliarijoje liko neišbaigta – neįvardyti LRS VIS ir SIPIS tvarkytojai, nepaskirti TAIS ir SIPIS administratoriai. Kitų IS duomenų saugos nuostatai ir IS saugos valdymo organizacinė struktūra Seimo kanceliarijoje nebuvo patvirtinta. Atliekant auditą Seimo kanceliarijoje parengtas kitų IS duomenų saugos nuostatų projektas.

Pažymėtina, kad Seimo kanceliarijos ITTD direktoriaus, kaip saugos įgaliotinio, ir kai kurių kitų ITTD darbuotojų vykdoma veikla yra sunkiai suderinama su pasaulyje pripažintoje gerojoje praktikoje (*CobIT*¹¹²) numatytais rekomendacijomis (8 pavyzdys).

8 pavyzdys

Remiantis pasaulyje pripažinta gerąja praktika *CobIT*, rekomenduojama, esant galimybei ir siekiant išvengti sukčiavimo ar piktnaudžiavimo, diegti pareigų padalijimo principą t.y. įvykio iniciatorius ir jo vykdytojas turėtų būti du skirtingi žmonės (pvz., atskirti programavimo ir sistemų administravimo veiklas).

Atliekant auditą Seimo kanceliarijos ISPS analitikai programuotojai paskirti¹¹³ LRS VIS sistemos administratoriais, o ITTD direktorius paskirtas¹¹⁴ - Seimo kanceliarijos IS saugos įgaliotiniu.

Seimo kanceliarijos valstybės IS nuostatuose nurodytuose teisės aktuose¹¹⁵ pabrėžiama, kad funkcijos, susijusios su IS plėtra, turi būti aiškiai atskirtos nuo administravimo (eksploatavimo) funkcijų.

Rizika

Seimo kanceliarijos informacinių sistemų saugos valdymo reglamentavimo procesas nebaigtas, todėl kyla rizika, kad įstaigoje gali būti neužtikrinamas pakankamas saugos organizavimas, netinkamai koordinuojami informacinių sistemų saugos klausimai.

Funkcijų ir atsakomybių nustatymas

Seimo kanceliarija yra atsakinga ir už kitų valstybės IS duomenų saugą (pvz., Seimo kanceliarijos IT departamento duomenų bazių administratorius teisės aktais¹¹⁶ įpareigotas administruoti Lietuvos Respublikos terminų banko IS). Tačiau auditoriai pastebi, kad Seimo kanceliarijoje ITTD darbuotojų pareigybių aprašymuose ir pareiginėse instrukcijose nėra nustatyta atsakomybė už Terminų banko duomenų bazių administravimą.

¹¹² CobIT 4.1. IT Governance Institute, 2007, ISBN 1-933284-72-2. 41-46 psl. ir IT Assurance Guide: using CobIT. ISACA, 2007, ISBN 1-933284-74-9. 65-77 psl.

¹¹³ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-09-11 įsakymas Nr. 400-ĮVK-280 „Dėl atsakingų už saugos valdymą asmenų skyrimo“.

¹¹⁴ Ten pat, 1 p.

¹¹⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimu Nr. 952 patvirtinti „Bendrieji elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimai“, 35 p.

¹¹⁶ Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2004-02-02 nutarimu Nr. N-1 (90) patvirtinta „Lietuvos Respublikos terminų banko metodika“, 35 p.

Taip pat ITTD, be įstaigos valdomų IS, administruoja kitas, ne Seimo kanceliarijai priklausančias IS ir Seimo kanceliarijos lokalaus kompiuterių tinklo ir lokalaus telekomunikacijų (telefonų) tinklo naudotojus, kurie priklauso kitoms organizacijoms (ne Seimo kanceliarijai) (1 lentelė).

1 lentelė. Su Seimu ar Seimo kanceliarija susijusių institucijų ir jų naudojamų Seimo kanceliarijos IT išteklių sąrašas (2009 m. sausio 27 d. duomenys)¹¹⁷

Eil. Nr.	Institucijos pavadinimas	Institucijos ryšys su Seimu ar Seimo kanceliarija	Institucijos IS	Kitų institucijų naudojami Seimo kanceliarijos IT išteklių	Dokumentai, reglamentuojantys prieigą prie kompiuterinių išteklių ar sistemos
1.	VĮ „Valstybės žinios“	Steigėjas Seimo kanceliarija	„Valstybės žinių“ interneto portalas	Seimo kanceliarijos lokalus kompiuterių ir lokalus telekomunikacijų (telefonų) tinklas	Nėra
2.	Valstybinė lietuvių kalbos komisija	Atskaitinga Seimui	Valstybinės lietuvių kalbos komisijos interneto portalas	Nėra	Nėra
			Lietuvos Respublikos terminų bankas		Iš dalies*
3.	Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga	Atskaitinga Seimui	Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos svetainė	Nėra	Nėra
4.	Nacionalinė sveikatos taryba	Atskaitinga Seimui	Nacionalinės sveikatos tarybos interneto svetainė	Nėra	Nėra
5.	Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba	Atskaitinga Seimui	Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybos interneto svetainė	Nėra	Nėra
6.	Signatarai	Nepriklausomybės akto signatarų klubo buveinė yra Seimo rūmuose. Ji išlaikoma ir techniškai aprūpinama Seimo kanceliarijos lėšomis ¹¹⁸	Signatarų ir Seimo narių svetainės	-----	Nėra
7.	Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka	Lietuvos nacionalinė biblioteka atlieka parlamentinės bibliotekos funkciją: tenkina Seimo ir Vyriausybės, kitų valstybės valdžios, valdymo institucijų ar jų valstybės tarnautojų, atliekančių tarnybines funkcijas, informacines reikmes, kaupia ir tvarko tam reikiamus dokumentus bei kitą informaciją ¹¹⁹ .	Bibliografinė Lietuvos periodikos straipsnių bazė	Seimo kanceliarijos lokalus telekomunikacijų (telefonų) tinklas	Nėra
8.	Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija	Atskaitinga Seimui	Rinkimų informacinė sistema (istorija iki 2006 m.)	Seimo kanceliarijos lokalus kompiuterių ir lokalus telekomunikacijų (telefonų) tinklas	Nėra
9.	Seimo kontrolierių įstaiga	Atskaitinga Seimui	-----	Seimo kanceliarijos lokalus kompiuterių tinklas	Nėra

¹¹⁷ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 2009-01-27 rašto Nr. S-2009-892 „Dėl valstybinio audito ataskaitos projekto“, 2 priedas.

¹¹⁸ Lietuvos Respublikos Lietuvos nepriklausomybės akto signatarų statuso įstatymas, 2003-10-16, Nr. IX-1789, 5 str. 2 d.

¹¹⁹ Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymas, 1995-06-06, Nr. I-920, 8 str. 5 d. 11 p.

10.	VĮ „Greminta“	Steigėjas Seimo kanceliarija	-----	Seimo kanceliarijos lokalus kompiuterių ir lokalus telekomunikacijų (telefonų) tinklas	Nėra
11.	Pasaulio lietuvių bendruomenė	Šiai institucijai skirtos patalpos Lietuvos Respublikos Aukščiausiojo Tarybos Prezidiumo nutarimu ¹²⁰ .	Pasaulio lietuvių bendruomenės interneto svetainė	Seimo kanceliarijos lokalus kompiuterių ir lokalus telekomunikacijų (telefonų) tinklas	Nėra

* Lietuvos Respublikos terminų banko tvarkymą reglamentuoja Terminų banko įstatymas¹²¹ ir Terminų banko metodika¹²², tačiau audito metu šiuose teisės aktuose numatyta privaloma dokumentacija Seimo kanceliarijoje nebuvo parengta.

Geroji praktika

Seimui atskaitingų institucijų ir Seimo kanceliarijos įsteigtų įstaigų informacinių sistemų integracija leido sutaupyti valstybės biudžeto lėšas informacinių sistemų eksploatacijai ir saugos palaikymui. Tokia informacinių sistemų integracija, gali būti laikoma gera praktika atitinkamomis sutartimis nustatant konkrečias šalių funkcijas ir atsakomybes.

Auditoriai pastebi, kad už kitų Seimo kanceliarijoje funkcionuojančių IS ir ne Seimo kanceliarijai priklausančių lokalaus kompiuterių tinklo ir lokalaus telekomunikacijų (telefonų) tinklo naudotojų administravimą atsakingi asmenys audito metu nebuvo paskirti. Sutartys, nustatančios šalių teises, pareigas ir atsakomybę, su visomis Seimo kanceliarijos išteklius naudojančiomis įstaigomis nebuvo pasirašytos. Pažymėtina, kad audito metu šias pareigybių aprašymuose ir pareiginėse instrukcijose nepaminėtas funkcijas vykdė ITTD specialistai.

Išvada

Seimo kanceliarijoje neužtikrinama tinkama saugos įgyvendinimo kontrolė, nes Seimo kanceliarijos informacinių sistemų saugos organizacinė struktūra audito metu nebuvo vientisa ir išbaigta.

¹²⁰ Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo 1992-09-09 nutarimas Nr. I-2863 „Dėl Pasaulio lietuvių bendruomenės Vilniaus būstinės“.

¹²¹ Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymas, 2003-12-23, Nr. IX-1950.

¹²² Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2004-02-02 nutarimu Nr. N-1 (90) patvirtinta „Lietuvos Respublikos terminų banko metodika“.

4.2. Informacinių sistemų rizikos vertinimas

Remiantis pasaulyje pripažinta gerąją praktika (*CobIT*¹²³), rekomenduojama IS rizikos valdymą susieti su veiklos rizikos valdymu. Seimo kanceliarijos veiklos rizikos valdymas pradėtas formuoti 2007 m. įsteigus Strateginio planavimo skyrių¹²⁴: Seimo kanceliarijoje buvo numatyta parengti veiklos vertinimo metodiką ir vertinti institucijos strateginio veiklos plano įgyvendinimą¹²⁵.

Audito metu nebuvo atliekama Seimo kanceliarijos veiklos sričių vertinimo analizė, susijusi su pagrindiniais veiklos ciklais, tarp kurių yra ir IS, (veiklos rizikos vertinimą ir jos metodikas tik buvo ruošiamasi diegti). Audituojamu laikotarpiu Seimo kanceliarijoje taip pat nebuvo duomenų apie nustatytą veiklos riziką, jos įvertinimą ir valdymo priemones. Nebuvo vertinama IS rizikos įtaka Seimo kanceliarijos veiklai.

Rizika

Neatliekant Seimo kanceliarijos vidaus teisės aktuose numatytų veiklos rizikos vertinimo procedūrų, institucijoje gali būti neadekvačiai valdoma rizika, susijusi su informacinėmis sistemomis ir turinti įtakos Seimo kanceliarijos veiklai.

Teisės aktai¹²⁶ Seimo kanceliarijai rekomenduoja kasmet organizuoti visų IS rizikos įvertinimą ir parengti rizikos įvertinimo ataskaitą. Rizikos veiksnių vertinimo, pagrindinių rizikos veiksnių vertinimo kriterijų apibūdinimas turėtų būti pateiktas IS valdytojo tvirtinamuose duomenų saugos nuostatuose¹²⁷.

Geroji praktika

Vadovaudamasi Bendraisiais elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimais¹²⁸ Seimo valdyba 1999 m. patvirtino Seimo informacinės sistemos duomenų apsaugos nuostatus, kuriuose nustatė duomenų pažeidimo rizikos veiksnius ir galimus jų padarinius.

¹²³ CobIT 4.1. IT Governance Institute, 2007, ISBN 1-933284-72-2. 63-66 psl. ir IT Assurance Guide: using CobIT. ISACA, 2007, ISBN 1-933284-74-9. 98-101 psl.

¹²⁴ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2007-07-03 įsakymu Nr. 400[VK-198 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Strateginio planavimo skyriaus nuostatai“.

¹²⁵ Ten pat, 4.5 p.

¹²⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimu Nr. 952 patvirtinti „Bendrieji elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimai“, 30 p.

¹²⁷ Ten pat, 9.4.3 p.

¹²⁸ Ten pat.

Nuo 2003 m. LRSIS duomenų apsaugos nuostatuose paminėti teisės aktai¹²⁹ nurodė IS tvarkytojui pagrindines rizikos mažinimo priemones išdėstyti rizikos ataskaitoje, parengtoje pagal teisės aktų reikalavimus¹³⁰. Tačiau audituojamu laikotarpiu Seimo kanceliarijos darbuotojai nevykdė periodinės dokumentuotos rizikos analizės, atsižvelgiant į Seimo kanceliarijos naudojamų technologijų, vykdomos veiklos, nustatytų grėsmių, įdiegtų apsaugos priemonių ir kitų aplinkybių pokyčius, kaip rekomendavo teisės aktai. Seimo kanceliarijoje buvo atliekama neformali, pragmatinė visų sistemų rizikos analizė, nesiremiant struktūrizuotais metodais, buvo naudojamosi darbuotojų žiniomis ir patirtimi. Nustatyta, kad audituojamu laikotarpiu Seimo kanceliarijoje nebuvo sudaromi rizikos priežiūros planai, kuriuose būtų numatyti atitinkami valdymo veiksmai, išteklių, atsakomybės ir informacijos rizikos valdymo prioritetai.

Vienintelis formalus rizikos vertinimas Seimo kanceliarijoje atliktas 2007 m. atlikus Seimo plenarinių posėdžių salės IS saugos atitikties ir rizikos vertinimą¹³¹. Tačiau išsami visų IS rizikos analizė (apimanti viso turto ir jo reikšmių, grėsmių šiam turtui lygio ir turto pažeidžiamumo nustatymą) Seimo kanceliarijoje nebuvo atliekama. Formalūs kriterijai, pagal kuriuos būtų vadovaujamosi prisiimant IS riziką, audito metu Seimo kanceliarijoje nebuvo nustatyti.

Geroji praktika

Auditoriai pastebė, kad nors su Seimo kanceliarijos vadovybe ir nebuvo aptartos liekamosios rizikos, tačiau pasitelkus papildomas priemones (pvz., informacinių technologijų turto draudimą¹³²) audituojamu laikotarpiu Seimo kanceliarijoje buvo siekiama jas sumažinti (9 pavyzdys).

9 pavyzdys

Seimo kanceliarijoje draudžiamas patikėjimo teise valdomas ir nuomojamas turtas (nešiojamieji kompiuteriai, video ir fototechnika, mobilieji telefonai). Įranga apdrausta nuo:

klaidingų darbuotojų, Seimo narių, jų padėjėjų veiksmų, aplaidumo, neatsargumo (išskyrus tyčinius), trečiųjų asmenų nusikalstamos veiklos, gamybos klaidų ir nekokybiškų medžiagų, liejinių panaudojimo, montažo klaidų; vagystės, plėšimo, vandalizmo; nelaimingų atsitikimų, įvykių, įskaitant nuostolius, atsiradusius gesinant ugnį ir vykdant gelbėjimo darbus; bet kokio vandens poveikio, trumpo elektros sujungimo, karščio apdegimo, dūmų.

Turtas apdraustas naudojant visame pasaulyje, išskyrus foto ir video įrangą – naudojant tik Lietuvoje.

¹²⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimu Nr. 952 patvirtinti „Bendrieji elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimai“, 10 p. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-01-07 nutarimo Nr. 2105 redakcija).

¹³⁰ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2003-07-16 įsakymu Nr. IV-272 patvirtinti „Tipiniai duomenų saugos nuostatai“, 13 p.

¹³¹ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2007-11-06 įsakymu Nr. 400 ĮVK-327 sudarytos darbo grupės 2007-11-26 veiklos ataskaita Nr. 450-12-191 RN.

¹³² Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos ir UAB „Lietuvos draudimas“ 2007-02-28 sutartis TIA Nr. 72538323/070228-37DR/490.

Pažymėtina, kad 2008 m., patvirtinus ISDSS nuostatus¹³³ ir valstybės IS duomenų saugos nuostatus¹³⁴, Seimo kanceliarijoje numatytas periodinis (kasmetinis) valstybės IS rizikos vertinimas, įvardytos pagrindinės rizikos vertinimo procesinės nuostatos. Tačiau asmeninė atsakomybė už rizikos vertinimą nebuvo nustatyta. Audito metu nebuvo atliktas ir Seimo kanceliarijos valstybės IS duomenų saugos nuostatuose numatytas šių IS rizikos vertinimas.

Apie būtinybę 2007 m. organizuoti IS rizikos analizę Seimo kanceliarijai raštu¹³⁵ priminė Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija (toliau – VRM), prašydama iki 2007 m. antrojo ketvirčio pabaigos jai pateikti rizikos analizės ataskaitas. Auditoriai pastebi, kad Seimo kanceliarijoje iki audito pabaigos rizikos analizė nebuvo atlikta.

Išvada

Seimo kanceliarijos informacinių sistemų rizikos valdymas turi trūkumų, nes nepakankamai dokumentuotas rizikos vertinimas, nesudaromi rizikos priežiūros planai, nors tai nurodyta atlikti Seimo kanceliarijos administraciniuose aktuose¹³⁶. Nenustatyti formalūs kriterijai, kuriais vadovaujantis būtų nustatoma Seimo kanceliarijos naudojamų duomenų ir informacinio turto vertė, jų apsaugojimo ir atstatymo galimybės ir kaštai. Todėl keičiantis informaciniam turtui sunku įvertinti, ar Seimo kanceliarijoje buvo parinktos tinkamos rizikos valdymo ir kontrolės priemonės ir užtikrinama veiksminga ir tinkama informacijos sauga.

4.3. Informacinių sistemų valdymo ir saugos dokumentacija

Informacinių sistemų saugos politika ir jos dokumentavimas

Vadovaujantis gerąja praktika (*CobIT*¹³⁷), informacijos saugos politika turėtų būti dokumentuota, paskelbta ir turi nustatyti aiškią organizacijos informacijos saugos kryptį. Lietuvoje valstybės IS informacijos saugos politika (pagrindinės taisyklės ir taikytini informacijos saugos užtikrinimo ir valdymo principai) išdėstoma IS duomenų saugos nuostatuose¹³⁸. Teisės aktai rekomenduoja, rengiant Seimo kanceliarijos IS duomenų saugos nuostatus ar jų pakeitimus ir kitus

¹³³ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-08 įsakymu Nr. 400-ĮVK-317 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento Informacijos sistemų diegimo ir saugos skyriaus nuostatai“.

¹³⁴ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymu Nr. 400-ĮVK-344 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatai“.

¹³⁵ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2007-01-05 raštas Nr. 1D 137 (13) „Dėl elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų informacinėse sistemose valstybinės strategijos ir jos įgyvendinimo priemonių plano vykdymo“.

¹³⁶ Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 1999-12-22 sprendimu Nr. 1867 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo informacinės sistemos duomenų apsaugos nuostatai“ ir Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymu Nr. 400-ĮVK-344 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatai“, 14.2 p.

¹³⁷ CobIT 4.1. IT Governance Institute, 2007, ISBN 1-933284-72-2. 51-55 psl. ir IT Assurance Guide: using CobIT. ISACA, 2007, ISBN 1-933284-74-9. 84-87 psl.

¹³⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimu Nr. 952 patvirtinti „Bendrieji elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimai“, 4 p.

reikiamus dokumentus, vadovautis Bendraisiais elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų IS reikalavimais¹³⁹.

Geroji praktika

1999 m. Seimo valdyba, vadovaudamasi Bendraisiais elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimais, patvirtino Seimo informacinės sistemos duomenų apsaugos nuostatus ir nustatė pagrindines šios informacinės sistemos taisykles ir taikytinus informacijos saugos užtikrinimo ir valdymo principus.

Atsižvelgiant į LRSIS duomenų saugos nuostatų reikalavimus, šios IS apsaugos dalių duomenys turėjo būti nuolat keičiami ir papildomi¹⁴⁰, tačiau procedūrų, apibrėžiančių LRSIS saugos politikos peržiūrą ir periodiškumą, nebuvo nustatyta.

Pažymėtina, kad Seimo kancleris 2003 m. pavedė IT departamento direktoriui iki 2004 m. kovo 1 d. parengti Kompiuterinės IS saugumo politikos dokumentų projektus ir pateikti Seimo kancleriui juos tvirtinti¹⁴¹. Be to, 2007 m. patvirtinus Seimo kanceliarijos reglamentą, IS duomenų saugos reikalavimai šioje įstaigoje turėjo būti išdėstyti Seimo kanclerio patvirtintuose Duomenų saugos nuostatuose¹⁴². Auditoriai pažymi, kad minėti dokumentai Seimo kanceliarijoje nustatytu laiku nebuvo parengti ir patvirtinti.

Rengiant 2008 m. Seimo kanceliarijos IS politiką turėjo būti įvertintos rizikos prielaidos ir veiksniai, parinkti rizikos valdymo metodai ir numatytos saugos priemonių plėtros gairės¹⁴³. Atliekant auditą nustatyta, kad Seimo kanceliarijos IS saugos politika (valstybės IS duomenų saugos nuostatai) parengta ir patvirtinta 2008 m. spalio 24 d. neatlikus minėtų rizikos vertinimo procedūrų, kurios, vadovaujantis pasaulyje pripažinta gerąja praktika (*CobIT*¹⁴⁴) yra duomenų saugos nuostatų rengimo pagrindas. Audito metu nebuvo dokumentuotos informacijos kaip buvo įvertinta ir nustatyta Seimo kanceliarijos valstybės IS klasifikavimo kategorija (tvarkomos informacijos svarba) ir šioms sistemoms taikytini saugos reikalavimai.

¹³⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimu Nr. 952 patvirtinti „Bendrieji elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimai“.

¹⁴⁰ Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 1999-12-22 sprendimu Nr. 1867 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo informacinės sistemos duomenų apsaugos nuostatai“.

¹⁴¹ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2003-12-31 įsakymo Nr. 400 [VK-229 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos finansų kontrolės taisyklių patvirtinimo“, 3 p.

¹⁴² Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2007-12-12 sprendimu Nr. 1961 patvirtintas „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos reglamentas“, 330 p.

¹⁴³ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-07-22 įsakyму Nr. 400 [VK-246 patvirtintas „Seimo kanceliarijos 2009-2011 metų strateginis veiklos plano projektas“.

¹⁴⁴ CobIT 4.1. IT Governance Institute, 2007, ISBN 1-933284-72-2. 63-66 psl. ir IT Assurance Guide: using CobIT. ISACA, 2007, ISBN 1-933284-74-9. 98-101 psl.

Rizika

Rengiant Seimo kanceliarijos informacinių sistemų duomenų saugos nuostatus nebuvo atliktas rizikos vertinimas, todėl Seimo kanceliarijos saugos politika gali neatspindėti visų svarbiausių duomenų saugos aspektų, gali būti neišbaigta ir nepakankamai apsaugoti tvarkomus duomenis. Be to, yra rizika, kad Seimo kanceliarijoje galėjo būti nepakankamai tiksliai įvertinta ir nustatyta IS tvarkomos elektroninės informacijos svarba, todėl šiai informacijai saugoti planuojamų taikyti priemonių gali nepakakti siekiant tinkamai apsaugoti Seimo kanceliarijos tvarkomą informaciją.

Atkreiptinas dėmesys, kad 2008 m. patvirtinti valstybės IS duomenų saugos nuostatai Seimo kanceliarijoje taikomi tik valstybės IS (TAIS, LRS VIS ir SIPIS)¹⁴⁵. Kitų Seimo kanceliarijos IS duomenų saugos nuostatai nebuvo patvirtinti, nors įvairiuose Seimo kanceliarijos vidaus dokumentuose ir buvo paminėti (10 pavyzdys). Auditorių nuomone, IS duomenų saugos nuostatų tvirtinimas visoms Seimo kanceliarijos IS yra svarbi kontrolės priemonė, padedanti užtikrinti ir įgyvendinti šių IS saugų duomenų tvarkymą.

10 pavyzdys

Seimo kanclerio 2007 m. patvirtintuose Pavedimų vykdymo kontrolės IS nuostatuose¹⁴⁶ nurodoma, kad IS sauga užtikrinama vadovaujantis IS duomenų saugos nuostatais ir juose nurodytais teisės aktais, apibrėžiančiais IS saugos politiką.

Audituojamu laikotarpiu Pavedimų vykdymo kontrolės IS nuostatuose paminėti IS duomenų saugos nuostatai Seimo kanceliarijoje nebuvo parengti ir patvirtinti.

Rizika

Audito metu Seimo kanceliarijos vadovybės nustatyti reikalavimai informacinių sistemų saugai neapėmė visų įstaigos informacinių sistemų, todėl gali būti neaiškiai apibrėžtos asmenų, atsakingų už saugos valdymą, atsakomybės ribos.

Bendrieji elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimai¹⁴⁷ rekomenduoja užtikrinant informacijos saugą vadovautis Lietuvos ir tarptautiniais standartais, apibūdinančiais saugų IS duomenų tvarkymą. Seimo kanceliarija nurodo¹⁴⁸, kad, tvarkant valstybės IS ir užtikrinant jų saugumą, vadovaujamosi Lietuvos

¹⁴⁵ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymu Nr. 400-ĮVK-344 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatai“, 2 p.

¹⁴⁶ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2007-01-12 įsakymu Nr. 400-ĮVK-13 patvirtinti „Pavedimų vykdymo kontrolės nuostatai“, 22 p.

¹⁴⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimu Nr. 952 patvirtinti „Bendrieji elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimai“, 5 p.

¹⁴⁸ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymu Nr. 400-ĮVK-344 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatai“, 14.3 p.

(*LST ISO/IEC 17799*¹⁴⁹, *LST ISO/IEC 27001*¹⁵⁰) ir kitais tarptautiniais standartais, apibūdinančiais saugų elektroninių duomenų tvarkymą. Be to, Lietuvos Respublikos terminų banko metodika nurodo, kad, užtikrinant Lietuvos Respublikos terminų banko IS veiklą Seimo kanceliarijoje, nuo 2004 m. turi būti laikomasi Lietuvos standarto (*LST ISO/IEC TR 13335*¹⁵¹) reikalavimų¹⁵².

Pažymėtina, kad audito metu Seimo kanceliarijoje nebuvo apsispręsta, kurios iš pasirinktuose Lietuvos standartuose nurodytų saugos priemonių turi būti diegiamos įstaigoje, kurios ne. Be to, auditoriai pastebi, kad Seimo kanceliarijoje audituojamu laikotarpiu nebuvo laikomasi Lietuvos standarto (*LST ISO/IEC TR 13335*¹⁵³) nuostatų, susijusių su IT saugumo tikslų, strategijos ir politikos nustatymu, rizikos vertinimu ir jos analize, IT saugumo reikalavimų ir apsaugos priemonių nustatymu, incidentų valdymu ir kt.

Rizika

Seimo kanceliarijoje gali būti neužtikrinama adekvati visų IS saugos aplinka ir taikomų saugumo priemonių suderinamumas, nes nėra suformuota saugos politikos įgyvendinimo kontrolės sistema ir nepakankamai dėmesio skiriama vidaus teisės aktuose pasirinktų saugos standartų ir kitų teisės aktuose numatytų reikalavimų vykdymui.

Informacinių sistemų valdymo ir saugos procedūros

Audituojamu laikotarpiu rašytinių Seimo kanceliarijos IS saugos politiką įgyvendinančių procedūrų nebuvo, nors parengti IS valdymo ir saugos dokumentaciją Seimo kanceliarijoje buvo numatyta LRSIS duomenų apsaugos nuostatuose¹⁵⁴, Seimo kanceliarijos reglamente¹⁵⁵, tvirtinant valstybės IS duomenų saugos nuostatus¹⁵⁶, ir kituose teisės aktuose¹⁵⁷, įpareigojančiuose Seimo kanceliariją saugiai tvarkyti eksploatuojamas IS. Patvirtinęs valstybės IS duomenų saugos

¹⁴⁹ *LT ISO/IEC 17799:2006* Lietuvos standartas. Informacijos technologija. Saugumo metodai. Informacijos saugumo valdymo praktikos kodeksas (tapatus *ISO/IEC 17799:2005*).

¹⁵⁰ *LT ISO/IEC 27001:2006* Lietuvos standartas. Informacijos technologija. Saugumo metodai. Informacijos saugumo valdymo sistemos. Reikalavimai (tapatus *ISO/IEC 27001:2005*).

¹⁵¹ *LT ISO/IEC 13335* Lietuvos standartas. Informacijos technologija. Informacijos technologijų saugumo valdymo gairės. 1, 2, 3, 4 ir 5 dalys (tapatus *ISO/IEC 13335* grupės standartams). Pastaba. *LT ISO/IEC 13335* Lietuvos standarto 2 dalis panaikinta 2006-12-01; 3 dalis panaikinta 2008-12-15; 4 dalis panaikinta 2008-12-15; 5 dalis panaikinta 2008-07-01.

¹⁵² Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2004-02-02 nutarimu Nr. N-1 (90) patvirtinta „Lietuvos Respublikos terminų banko metodika“, 38.7 p.

¹⁵³ *LT ISO/IEC 13335* Lietuvos standartas. Informacijos technologija. Informacijos technologijų saugumo valdymo gairės. 1, 2, 3, 4 ir 5 dalys (tapatus *ISO/IEC 13335* grupės standartams). Pastaba. *LT ISO/IEC 13335* Lietuvos standarto 2 dalis panaikinta 2006-12-01; 3 dalis panaikinta 2008-12-15; 4 dalis panaikinta 2008-12-15; 5 dalis panaikinta 2008-07-01.

¹⁵⁴ Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 1999-12-22 sprendimu Nr. 1867 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo informacinės sistemos duomenų apsaugos nuostatai“.

¹⁵⁵ Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2007-12-12 sprendimu Nr. 1961 patvirtintas „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos reglamentas“.

¹⁵⁶ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymas Nr. 400-IVK-344 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatų patvirtinimo“.

¹⁵⁷ Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2004-02-02 nutarimu Nr. N-1 (90) patvirtinta „Lietuvos Respublikos terminų banko metodika“.

nuostatus, 2008 m. spalio 24 d. Seimo kancleris pavedė saugos įgaliotiniui parengti saugos politiką įgyvendinančius dokumentus ir nustatė jų parengimo terminus¹⁵⁸.

Audito metu atlikta Seimo kanceliarijos dokumentacijos, reglamentuojančios IS valdymą ir saugą, analizė. Nustatyta, kad saugos įgaliotinis – ITTD direktorius siūlymus dėl saugos dokumentų priėmimo, keitimo ar panaikinimo turi teikti Seimo kancleriui, kuris tvirtina su IS sauga susijusius dokumentus¹⁵⁹. Tačiau audito metu Seimo kanceliarijoje buvo parengtos ir patvirtintos ne visos vidaus teisės aktuose paminėtos IS valdymo ir saugos procedūros, nepakankamai aprašytos atskiros informacijos saugumo sritys. Seimo kanceliarijos dokumentacijos, reglamentuojančios IS valdymą ir saugą, analizė pateikta 2 lentelėje.

2 lentelė. Seimo kanceliarijos dokumentacijos, reglamentuojančios IS valdymą ir saugą, analizė

Dokumento pavadinimas	2009 m. sausio 7 d. duomenys	
	Patvirtinimo (parengimo) terminai	Būklė
Saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklės*	2008 m. lapkričio 15 d.	Nepatvirtintos
Informacinės sistemos veiklos tęstinumo valdymo planas**	2008 m. lapkričio 15 d.	Nepatvirtintas
Informacinės sistemos naudotojų administravimo taisyklės	2008 m. lapkričio 15 d.	Nepatvirtintos
Detalios darbo su duomenimis taisyklės ir procedūrų aprašymai	2008 m. gruodžio 31 d.	Nepatvirtinti
Informacinės sistemos pokyčių valdymo tvarka***	Nenurodyti	Nepatvirtinta
Autorizuotos programinės įrangos sąrašas	Nenurodyti	Iš dalies patvirtintas****
Duomenų perdavimo tinklo sąrankos aprašymas	Nenurodyti	Nesudarytas
Autorizuotų nuotoliniam prisijungimui vartotojų sąrašas	Nenurodyti	Nepatvirtintas
Duomenų saugos nuostatų pagrindu parengta informacinės sistemos vartotojo instrukcija	Nenurodyti	Neparengta
Informacinės sistemos vartotojų registracijos žurnalas	Nenurodyti	Nepatvirtintas
Terminų perkėlimo į Terminų banką procedūros	Nenurodyti	Nenumatytos
Terminų banko informacinės sistemos įrengimo vadovas ir vartotojo vadovas	Nenurodyti	Parengtas
Terminų banko keitimosi duomenimis su kitomis informacinėmis sistemomis taisyklės	Nenurodyti	Nepatvirtintos*****

* Pažymėtina, kad Saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklėse taip pat turėtų būti nustatyti paslaugų teikėjų prieigos prie IS lygiai, sąlygos ir reikalavimai, keliami patalpoms, įrangai, IS priežiūrai, duomenų perdavimui tinklais ir kitoms paslaugoms.

** Išsamus Seimo kanceliarijos IS veiklos tęstinumo užtikrinimo procedūrų vertinimas pateiktas ataskaitos 4.4. dalyje.

*** IS funkcijų pokyčių nuostatos gali būti numatomos IS valdytojo tvirtinamose Saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklėse¹⁶⁰.

**** Audito metu 2008 m. rugpjūčio 21 d. patvirtintas tipinis programinių priemonių, diegiamų į Seimo kanceliarijai priklausančius kompiuterius, sąrašas¹⁶¹, tačiau jame nėra įvardyta visa Seimo kanceliarijoje autorizuota programinė įranga.

***** ITTD direktoriaus pavaduotojo teigimu Terminų banko keitimosi duomenimis su kitomis informacinėmis sistemomis taisyklės nesukurtos, nes neaiškūs (nepasirinkti) duomenų keitimosi formatai ir tarptautiniai klasifikatoriai, kuriais remiantis bus keičiamasi informacija.

¹⁵⁸ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymas Nr. 400-IVK-344 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatų patvirtinimo“, 2 p.

¹⁵⁹ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymu Nr. 400-IVK-344 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatai“, 8 ir 10 p.

¹⁶⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimu Nr. 952 patvirtinti „Bendrieji elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimai“, 33 p.

¹⁶¹ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-08-21 įsakymu Nr. 400-IVK-272 patvirtintas „Tipinis programinių priemonių, diegiamų į Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijai priklausančius kompiuterius, sąrašas“.

Pažymėtina, kad audituojamu laikotarpiu buvo numatyti tik dalies Seimo kanceliarijos IS saugumo reikalavimai, kai kurių sistemų saugumo priemonės buvo taikomos vykdant jų projektus, siekiant nustatyti, ar konfigūruota sistema tenkina saugumo reikalavimus ir yra tinkama eksploatuoti¹⁶².

Rizika

Seimo kanceliarijoje gali būti neužtikrintas teisės aktų nustatytas tvarkomos informacijos saugos lygis, nes Seimo kanceliarijos informacinių sistemų ir informacinių technologijų aplinka (tinklai, informacinės sistemos ir procesai) nėra pakankamai dokumentuota.

Saugumo testavimas, priežiūra ir stebėseną

Nuo 1999 m. atsakomybė už LRSIS duomenų apsaugos užtikrinimą Seimo kanceliarijoje buvo nustatyta IT skyriui¹⁶³, kuriam pavesta rūpintis LRSIS duomenų patikimumu, slaptumu ir saugumu, tinkamu kompiuterių ir komunikacinės įrangos funkcionavimu, saugiu darbu pasauliniame interneto tinkle bei informacijos platinimu išorės vartotojams.

Geroji praktika

Seimo kanceliarijos prašymu 2000 m. buvo imituotas įsilaužimas iš išorės (angl. *penetration test*) pagal projektą, finansuojamą Švedijos Vyriausybės¹⁶⁴.

Audituojamu laikotarpiu Seimo kanceliarijoje, be minėto 2000 m. imituoto įsilaužimo iš išorės ir 2007 m. Seimo posėdžių salės IS saugos atitikties ir rizikos vertinimo¹⁶⁵, taikomų informacijos apsaugos priemonių vertinimas nebuvo atliekamas. Patvirtinus 2008 m. ISDSS nuostatus¹⁶⁶, šiam skyriui pavesta atlikti Seimo kanceliarijos IT ir telekomunikacijų saugumo projektavimą ir įgyvendinimą, stebėjimą ir analizę, periodinį vertinimą bei tobulinimą. Atliekant auditą minėtų apsaugos priemonių peržiūra Seimo kanceliarijoje buvo vykdoma neformaliai, vadovaujantis bendrais saugumo užtikrinimo standartais, nuostatomis ir rekomendacijomis IT saugai. Sistemos buvo stebimos, siekiant nustatyti nesankcionuotą veiklą, tačiau neturint aiškios dokumentuotos tvarkos.

¹⁶² Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2007-11-06 įsakymu Nr. 400 ĮVK-327 sudarytos darbo grupės 2007-11-26 veiklos ataskaita Nr. 450-12-191 RN.

¹⁶³ Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 1999-12-22 sprendimu Nr. 1867 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo informacinės sistemos nuostatai“, 22 p.; „Lietuvos Respublikos Seimo informacinės sistemos duomenų apsaugos nuostatai“, 2.1 p.

¹⁶⁴ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2008-07-18 raštu Nr. 1D-5416-(13) pateikto klausimyno atsakymai.

¹⁶⁵ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2007-11-06 įsakymu Nr. 400 ĮVK-327 sudarytos darbo grupės 2007-11-26 veiklos ataskaita Nr. 450-12-191 RN.

¹⁶⁶ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-08 įsakymu Nr. 400-ĮVK-317 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento Informacijos sistemų diegimo ir saugos skyriaus nuostatai“, 4.2 p.

Rizika

Seimo kanceliarijos informacinių sistemų saugos procedūrų taikymas ir jų stebėseną pasižymi rizika, nes didžioji dalis Seimo kanceliarijoje numatytų informacijos saugos valdymo priemonių audito metu nebuvo dokumentuota ir buvo diegiama vadovaujantis darbuotojų teorinėmis žiniomis, praktine patirtimi ir intuicija.

Auditoriai pastebi, kad iki 2009 m. sausio 7 d. Seimo kanceliarijos IT saugos atitikties vertinimas nebuvo atliktas. Patvirtinus Seimo kanceliarijos valstybės IS duomenų saugos nuostatus¹⁶⁷, nuo 2008 m. spalio 24 d. saugos įgaliotinis ne rečiau kaip kartą per metus Seimo kanceliarijoje turi organizuoti IT saugos atitikties vertinimą (išsamiau apie Seimo kanceliarijos IS stebėseną ir auditus – ataskaitos 6.1. dalyje).

Kompiuterių tinklo saugumas ir vartotojų prieigos valdymas

Seimo kanceliarijos IS administratorių teigimu, tinklo valdymo principai ir kompiuterių tinkle naudojami apsaugos mechanizmai yra taikomi, tačiau audito metu nebuvo aprašyti. Seimo kanceliarijos kompiuterių tinkle buvo įdiegtos tinklo duomenų srautų stebėjimo ir filtravimo priemonės, tačiau vykdoma veikla nebuvo pagrįsta dokumentuotomis tinklo saugumo nuostatomis, būtinos darbu ir sistemų veikimui tinklo prieigos nebuvo įvardytos ir aprašytos. Seimo kanceliarijos IS vartotojų prieigos ir slaptažodžių valdymas aprašytas IS naudotojų administravimo taisyklių projekte, tačiau audito metu šis dokumentas nebuvo patvirtintas ir neatitiko kai kurių IS saugą užtikrinančių teisės aktų reikalavimų (11 pavyzdys). Pažymėtina, kad šie IS saugos užtikrinimo procesai nuo 2008 m. lapkričio 15 d. įstaigoje turėjo būti reglamentuoti vidaus teisės aktais¹⁶⁸.

11 pavyzdys

IS saugą užtikrinantys teisės aktai¹⁶⁹ nustato, kad IS slaptažodžiai turi būti keičiami ne rečiau kaip kas šešis mėnesius. Keičiant slaptažodį IS neturi leisti nustatyti slaptažodį iš buvusių trijų paskutinių slaptažodžių, o pirmojo prisijungimo prie IS metu iš IS naudotojo turi būti reikalaujama, kad jis pakeistų slaptažodį.

Atliekant auditą Seimo kanceliarijos IS ir posistemėse, keičiančiose duomenis, saugomus „Oracle“ duomenų bazėje, privalomas reguliarus naudotojų slaptažodžių ir privalomas pirminis naudotojų slaptažodžių keitimas išoriniams vartotojams (pvz., Žemės ūkio ministerijai) nebuvo įdiegtas. Keičiant slaptažodį šiose sistemose buvo leidžiama jį nustatyti iš buvusių slaptažodžių.

¹⁶⁷ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymu Nr. 400-IVK-344 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatai“, 20 p.

¹⁶⁸ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymas Nr. 400-IVK-344 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatų patvirtinimo“, 2 p.

¹⁶⁹ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2008-10-27 įsakymu Nr. 1V-384 patvirtinti „Valstybės institucijų ir įstaigų informacinių sistemų elektroninės informacijos techniniai saugos reikalavimai“, 4.15, 4.18 ir 4.20 p.

Saugos incidentų valdymas

Audito metu Seimo kanceliarijoje nebuvo patvirtintos saugos incidentų valdymo procedūros. Apie incidentus ar nepageidaujamus įvykius ITTD vadovams pranešdavo IS procesus stebintys administratoriai arba minėta informacija buvo registruojama problemų registravimo sistemoje, pranešama tiesiogiai telefonu. *ISDSS vedėjo teigimu, prireikus ITTD direktorius galėjo inicijuoti darbo grupę incidento priežastims išaiškinti.* Tačiau ne visi saugos incidentai, įvykę Seimo kanceliarijoje audituojamu laikotarpiu, buvo dokumentuojami, nereglamentuota jų tyrimo tvarka, registravimo procesai. Nustatyta, kad Seimo kanceliarijoje buvo naudojamos elektroninės informacijos tikslumo, užbaigtumo ir patikimumo tikrinimo priemonės, tačiau sukaupta informacija nebuvo reguliariai analizuojama. Atliekant auditą nustatyta, kad Seimo kanceliarijos vadovybė neturėjo medžiagos, kuria remiantis galėtų įvertinti saugos incidentų valdymo veiklos efektyvumą, kaip numato pasaulyje pripažinta geroji praktika¹⁷⁰.

Auditoriai pastebi, kad 2008 m. spalio 24 d. patvirtinus Seimo kanceliarijos valstybės IS duomenų saugos nuostatus, ISDSS turi registruoti elektroninės informacijos saugos incidentus, informuoti apie juos saugos įgaliotinį, dalyvauti juos tiriant ir teikti pasiūlymus dėl jų pašalinimo¹⁷¹. Tačiau, 2009 m. sausio 7 d. duomenimis, taisyklės kaip valdyti informacijos saugos incidentus Seimo kanceliarijoje, dar nebuvo parengtos.

Informacinės sistemos naudotojų atsakomybė

Seimo kanceliarijos valstybės IS duomenų saugos nuostatuose nurodyti teisės aktai¹⁷² numato, kad tvarkyti IS duomenis gali tik IS naudotojai, susipažinę su saugos dokumentais ir raštu sutikę laikytis jų reikalavimų. Susipažinimą su valstybės IS ir kitais Seimo kanceliarijos saugos politiką įgyvendinančiais teisės aktais šioje įstaigoje pasirašytinai organizuoja saugos įgaliotinis¹⁷³.

Auditoriai pastebi, kad 2008 m. spalio 24 d. patvirtinus valstybės IS duomenų saugos nuostatus, Seimo kanceliarijos darbuotojai pasirašytinai su patvirtinta saugos dokumentacija nebuvo supažindinti. Seimo kanceliarijos TAIS tvarkytojai ir duomenų teikėjai su Seimo kanceliarijos valstybės IS duomenų saugos nuostatų reikalavimais supažindinti praėjus daugiau kaip mėnesiui po šių nuostatų patvirtinimo, ne visi iš jų informaciją apie valstybės IS duomenų saugos nuostatus gavo raštu ir sutiko laikytis jų reikalavimų (12 pavyzdys).

¹⁷⁰ CobIT 4.1. IT Governance Institute, 2007, ISBN 1-933284-72-2. 117-120 psl. ir IT Assurance Guide: using CobIT. ISACA, 2007, ISBN 1-933284-74-9. 176-188 psl.

¹⁷¹ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymu Nr. 400-ĮVK-344 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatai“, 12 p.

¹⁷² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimu Nr. 952 patvirtinti „Bendrieji elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimai“, 41 p.

¹⁷³ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymu Nr. 400-ĮVK-344 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatai“, 58 p.

12 pavyzdys

Seimo kanceliarijos TAIS tvarkytojai ir duomenų teikėjai, atsakydami į Valstybės kontrolės 2008 m. gruodžio 5 d. pateiktus klausimus¹⁷⁴, informavo:

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija¹⁷⁵: „2008 m. gruodžio 16 d. elektroniniu paštu iš Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento gauti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatai ir Teisės aktų informacinės sistemos nuostatai. Atsakymas rengiamas.“

Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarija¹⁷⁶: „Mūsų įstaiga Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos ir Teisės aktų informacinės sistemos nuostatus yra gavusi el. paštu susipažinti.“

VRK¹⁷⁷: „2008-12-12 d. rašto Nr. S-2008-10221 pateikti Teisės aktų informacinės sistemos nuostatai ir Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatai.“

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba¹⁷⁸: „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatai ir Teisės aktų informacinės sistemos nuostatai su Tarnyba derinami nebuvo, tačiau Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento 2008 m. gruodžio 12 d. raštu S-2008-10221 Tarnyba buvo informuota, kad Tarnybos paskirti valstybės tarnautojai, pildydami ir tvarkydami Teisės aktų informacinėje sistemoje talpinamus duomenis, privalo vadovautis Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatais ir Teisės aktų informacinės sistemos nuostatais.“

Žemės ūkio ministerija¹⁷⁹: „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatai ir Teisės aktų informacinės sistemos nuostatai nebuvo pateikti derinti Žemės ūkio ministerijai“.

Išvada

Seimo kanceliarijoje nesukurta išbaigta, vientisa ir pakankamai dokumentuota informacinių sistemų informacijos saugos politika ir ją įgyvendinanti dokumentacija. Nepakankamai dėmesio skiriama vidaus teisės aktuose numatytiems saugos standartams ir kituose teisės aktuose numatytiems reikalavimams vykdyti, todėl, parenkant ir taikant saugos priemones, susidaro prielaidos nekontroliuojamam informacijos saugumo procesų vykdymui.

4.4. Informacinių sistemų veiklos tęstinumo užtikrinimas

Nepertraukiamas IS veiklos tęstinumo užtikrinimas yra viena iš Seimo ir Seimo kanceliarijos veiklos funkcijų atkūrimo sudėtinių dalių. Seimo ir Seimo kanceliarijos veiklos tęstinumo užtikrinimas apima ir procesus susijusius su civiline sauga, reagavimu į ekstremalias situacijas, kai organizuojami gelbėjimo ir ekstremalių situacijų padarinių šalinimo darbai.

Įstaigos vadovas, vadovaudamasis Civilinės saugos įstatymu¹⁸⁰ ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais civilinės saugos tikslus ir uždavinius, rengia ir tvirtina civilinės saugos

¹⁷⁴ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės raštai: 2008-12-05 Nr. S-(901-1.9.1)-2250 „Dėl duomenų teikimo“; 2008-12-05 Nr. S-(901-1.10.1)-2251 „Dėl duomenų teikimo“.

¹⁷⁵ Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos 2008-12-17 raštas Nr. (1-5)-D8-10921 „Dėl duomenų teikimo“.

¹⁷⁶ Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos 2008-12-12 raštas Nr. 2D-5443 „Dėl duomenų teikimo“.

¹⁷⁷ Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos 2008-12-12 raštas Nr. 2-857(1.5) „Dėl duomenų pateikimo“.

¹⁷⁸ Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos 2008-12-15 raštas Nr. (8.1) 1B-4715 „Dėl duomenų teikimo“.

¹⁷⁹ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos 2008-12-15 raštas Nr. 2D-6137 (13.4) „Dėl duomenų teikimo“.

¹⁸⁰ Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymas, 1998-12-15 Nr. VIII-971, 15 str. 4 d.

parengties ekstremalioms situacijoms planus. Teisės aktų¹⁸¹ nustatyta tvarka planas tikslinamas ne rečiau kaip vieną kartą per trejus metus, jeigu iki tol ūkio subjektas nebuvo reorganizuotas arba neatsirado kitų veiksnių, dėl kurių įtakos nukentėtų plano veiksmingumas.

Auditoriai pastebi, kad Seimo kanceliarijoje 1999 m. patvirtintų ekstremalių situacijų prevencijos priemonių planų¹⁸² nauja redakcija audito metu nebuvo patvirtinta. Nuo 2005 m. Seimo valdybos sudarytos komisijos Seimo veiklai ekstremalioms situacijoms koordinuoti¹⁸³ sudėtis taip pat nebuvo atnaujinta.

Rizika

Seimo kanceliarijoje nėra atnaujintos procedūros, nustatančios kaip tinkamai reaguoti į susidariusią situaciją ir organizuoti gelbėjimo ir ekstremalių situacijų padarinių šalinimo darbus, įvykus ekstremaliai situacijai. Todėl gali būti nepakankamai pasirengta nelaimių padariniams šalinti, žmonėms ir materialinėms vertybėms, susijusioms ir su informacinių sistemų veikla, gelbėti.

Seimo valdybos sprendimu¹⁸⁴ nuo 1999 m. nustatyta pas IT skyriaus vedėją ir atitinkamos įrangos laikymo vietose saugoti visas schemas, konkrečių atskirų IS apsaugos dalių duomenis ir veiksmų kritinėmis situacijomis planą. Šiuos dokumentus vidaus teisės aktais nuspręsta nuolat keisti ir papildyti, atsižvelgiant į Seimo kanceliarijos IS keliamus reikalavimus. Tada galioję teisės aktai¹⁸⁵ Seimo kanceliarijai rekomendavo kasmet iš esmės peržiūrėti ir prireikus keisti nenumatytų situacijų valdymo planus, įvertinti pasiruošimą sistemos veiklos atstatymui esant nenumatytai situacijai.

Audito metu nustatyta, kad veiksmų kritinėmis situacijomis planas ir kita 1999 m. LRSIS duomenų apsaugos nuostatuose paminėta veiklos tęstinumą užtikrinanti dokumentacija Seimo kanceliarijoje nebuvo patvirtinta. Atsakomybė už Seimo kanceliarijos IS veiklos tęstinumo užtikrinimo procesus taip pat nebuvo nustatyta. Seimo kanceliarijos valstybės ir kitų IS kritinių išteklių sąrašas (paslaugų teikėjai, darbuotojai, duomenys) nebuvo patvirtintas, atstatymo eiliškumas ir prioritetai neformalizuoti. Audituojamu laikotarpiu bandymas įvertinti Seimo kanceliarijos pasiruošimą IS veiklos atstatymui esant nenumatytai situacijai nebuvo atliktas.

¹⁸¹ Civilinės saugos departamento prie Krašto apsaugos ministerijos direktoriaus 2003-07-08 įsakymu Nr. V-88 patvirtintos „Ūkio subjekto civilinės saugos parengties ekstremalioms situacijoms plano rengimo rekomendacijos“, 1.3 p.

¹⁸² Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 1999-03-15 įsakymas Nr. 17 „Dėl pasiruošimo ekstremalių situacijų atvejams bei civilinės saugos tarnybos sudarymo“.

¹⁸³ Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2005-09-28 sprendimas Nr. 482 „Dėl Seimo valdybos 2001 m. balandžio 11 d. sprendimo Nr. 225 pakeitimo“.

¹⁸⁴ Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 1999-12-22 sprendimu Nr. 1867 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo informacinės sistemos duomenų apsaugos nuostatai“.

¹⁸⁵ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2003-07-16 įsakymu Nr. 1V-272 patvirtinti „Tipiniai duomenų saugos nuostatai“, 22 p.

Seimo kanceliarijos saugos įgaliotiniui buvo pavesta iki 2008 m. lapkričio 15 d. pateikti Seimo kancleriui tvirtinti IS veiklos tęstinumo valdymo planą¹⁸⁶. Seimo kanceliarijos valstybės IS duomenų saugos nuostatuose¹⁸⁷ paminėti teisės aktai nurodo Seimo kanceliarijos IS veiklos tęstinumo valdymo planą parengti vadovaujantis VRM patvirtintomis Saugos dokumentų turinio gairėmis¹⁸⁸ ir jį suderinti su VRM.

Pažymėtina, kad, 2009 m. sausio 7 d. duomenimis parengtas Seimo kanceliarijos IS veiklos tęstinumo valdymo plano projektas, tačiau šis dokumentas nustatytais terminais (2008 m. lapkričio 15 d.) nebuvo patvirtintas ir suderintas su VRM. Be to, Seimo kanceliarijos valstybės IS duomenų saugos nuostatuose numatyti šių IS funkcionalumo atkūrimo ir prieinamumo reikalavimai neatitinka teisės aktų reikalavimų valstybės IS veiklos tęstinumui užtikrinti (13 pavyzdys).

13 pavyzdys

Seimo kanceliarijos valstybės IS duomenų saugos nuostatuose¹⁸⁹ valstybės IS taikoma trečia klasifikavimo kategorija ir nustatyti IS funkcionalumo atkūrimo ir prieinamumo reikalavimai, užtikrinant pagrindinių valstybės IS funkcijų atkūrimą per 24 valandas nuo veiklos sutrikimo. Maksimaliai galimas darbo laiko duomenų praradimas - 12 valandų.

Vadovaujantis IS elektroninės informacijos techniniais saugos reikalavimais¹⁹⁰, turi būti parengtas veiksmų planas, užtikrinantis IS veiklos atnaujinimą trečios kategorijos IS per 8 valandas.

Rizika

Seimo kanceliarijos informacinių sistemų nenutrūkstamos veiklos procesai audito metu nebuvo dokumentuoti ir neatitiko vidaus teisės aktuose numatytų valstybės informacinių sistemų veiklos tęstinumo reikalavimų¹⁹¹, todėl yra rizika, kad:

- esant nepaprastai padėčiai gali būti netinkamai reaguojama į situacijas, dėl kurių būtų pakenkta informacinių sistemų turtui, žmonėms ar aplinkai;
- gali būti neužtikrintas teisės aktuose nustatytas informacinių sistemų veiklos atnaujinimas per tokį laikotarpį, kad nebūtų nusižengta reikalavimams, susijusiems su informacinės sistemos veiklos atstatymo terminais.

Atkuriant veiklą vienas iš valstybės IS nustatytų¹⁹² veiklos tęstinumo užtikrinimo prioritetų yra duomenų bylų atsarginių kopijų tvarkymas ir galimybė atkurti tokius duomenis. Seimo

¹⁸⁶ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymas Nr. 400-IVK-344 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatų patvirtinimo“, 2.1 p.

¹⁸⁷ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymu Nr. 400-IVK-344 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatai“, 14 p.

¹⁸⁸ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2007-05-08 įsakymu Nr. 1V-172 patvirtintos „Saugos dokumentų turinio gairės“.

¹⁸⁹ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymu Nr. 400-IVK-344 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatai“, 16 ir 53 p.

¹⁹⁰ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2008-10-27 įsakymu Nr. 1V-384 patvirtinti „Valstybės institucijų ir įstaigų informacinių sistemų elektroninės informacijos techniniai saugos reikalavimai“, 3.8 p.

¹⁹¹ Ten pat.

¹⁹² Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2007-05-08 įsakymu Nr. 1V-172 patvirtintos „Saugos dokumentų turinio gairės“.

kanceliarijos valstybės IS taikoma trečia klasifikavimo kategorija¹⁹³, kuriai teisės aktuose¹⁹⁴ nustatyti papildomi veiklos tęstinumo užtikrinimo techniniai saugos reikalavimai.

Auditoriai patikrino, kaip Seimo kanceliarijoje laikomasi valstybės IS nustatytų reikalavimų atsarginių kopijų tvarkymui ir duomenų atkūrimui. Nustatyta, kad detalūs konkrečių Seimo kanceliarijos IS duomenų atkūrimo bandymų scenarijai nėra aprašyti, duomenų atsarginio kopijavimo ir atkūrimo procedūrų aprašų nėra. Duomenys iš atsarginių kopijų atkuriami ir išbandomi nereguliariai, kopijos nesaugomos užrakintoje nedegioje spintoje, kaip reikalaujama teisės aktuose¹⁹⁵ ir Seimo kanceliarijos valstybės IS duomenų saugos nuostatuose¹⁹⁶.

Rizika

Dėl to, kad nėra atsarginių kopijų tvarkymo ir duomenų atkūrimo procedūrų ir procesų aprašų, kyla rizika, kad sėkmingas Seimo kanceliarijos veiklos atstatymo procesas gali vykti nepakankamai planingai ir priklausyti tik nuo konkrečių asmenų vykdomos veiklos. Nevykdant teisės aktų reikalavimų informacinių sistemų duomenų atkūrimui ir saugojimui, gali būti prarasta dalis informacijos, tvarkomos šiose sistemose, ir pailgėti sutrikusių operacijų atkūrimo laikas.

Išvada

Seimo ir Seimo kanceliarijos informacinių sistemų veiklos tęstinumo užtikrinimo procesai turi trūkumų (nepatvirtinti civilinės saugos parengties ekstremalioms situacijoms ir informacinių sistemų veiklos tęstinumo valdymo planai, kiti dokumentai, kurie leistų atnaujinti veiklą, sutrikus kompiuterinėms operacijoms), todėl kritinių Seimo operacijų susijusių su informacinių sistemų veikla atstatymas gali vykti nepakankamai planingai, nėra pasiektas teisės aktuose nustatytas valstybės informacinių sistemų veiklos tęstinumo užtikrinimo lygis.

¹⁹³ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymu Nr. 400-ĮVK-344 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatai“, 16 p.

¹⁹⁴ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2008-10-27 įsakymu Nr. 1V-384 patvirtinti „Valstybės institucijų ir įstaigų informacinių sistemų elektroninės informacijos techniniai saugos reikalavimai“.

¹⁹⁵ Ten pat, 4.11 p.

¹⁹⁶ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymu Nr. 400-ĮVK-344 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatai“, 52 p.

5. INFORMACINIO TURTO KONTROLĖ IR APSKAITYMAS

Už tinkamą IT turto saugojimo organizavimą, saugojimą, apskaitą ir būklės kontrolę atsakingas ITTD direktorius¹⁹⁷. Audito metu ITTD atsakingais už Seimo finansų kontrolės vykdymą paskirti ITTD direktorius ir ITTES vedėjas¹⁹⁸.

Tvarkant ir apskaitant kompiuterių programas, rekomenduojama¹⁹⁹ nustatyti pradinį institucijos kompiuterių programų inventorių. Audito metu nustatyta, kad ITTD atskiro naudojamos programinės įrangos sąrašo nesudaro, o naudojami Seimo kanceliarijos Finansų departamento specialistų sudarytu ilgalaikio nematerialiojo turto sąrašu.

Audito metu išanalizavome Seimo kanceliarijos pateiktą ilgalaikio nematerialiojo turto sąrašą, vertinimo analizė pateikta 3 lentelėje.

3 lentelė. Seimo kanceliarijos ilgalaikio nematerialaus turto sąrašo analizė

Inv. Nr.	Turto pavadinimas	Pastabos
404429, 404430	Microsoft Office Professional 4.3 Upgrade	Nematerialiojo turto sąraše yra morališkai pasenusios ir galbūt nebenaudojamos programinės įrangos versijos. Audito metu ilgalaikis nematerialusis turtas Seimo kanceliarijoje nebuvo nurašomas.
406339	Programa – atnaujinimas Works 1.0	
406510	Programinė įranga – N6110	ITTD specialistai negalėjo paaiškinti, kokiems tikslams naudojama ši programinė įranga ir kuri ji instaliuota, todėl yra rizika, kad dalis Seimo kanceliarijos informacinio turto gali būti netinkamai identifikuota, apskaityta.
409988	Incidento likvidavimo planas	
401966	Kompiuterio programinis aprūpinimas KTV	
410009	Programa Microsoft Office 2000 Lithuania	Microsoft Office diegimo laikmenos (trumpalaikis turtas) įvardytos kaip programinė įranga.
Programinės įrangos sąraše nėra operacinių sistemų, nors Seimo kanceliarijos kompiuterizuotose darbo vietose naudojamos Microsoft Windows operacinės sistemos.		

Rizika

Seimo kanceliarijos Informacinių technologijų ir telekomunikacijų departamentas nesudaro atskiro programinės įrangos sąrašo, todėl nėra aišku, pas kokį vartotoją kokia programinė įranga. Yra rizika, kad gali būti tinkamai nevykdoma programinės įrangos inventorizacija, nes pagal Finansų departamento specialistų sudarytą ilgalaikio nematerialiojo turto sąrašą sunku nustatyti turimų programinės įrangos licencijų kiekį ir naudojamas programinės įrangos versijas.

¹⁹⁷ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-20 įsakymu Nr. 400-IVK-333 patvirtintos „Lietuvos Respublikos Seimo finansų kontrolės taisyklės“, 51 p. (iki 2008-10-20 galiojo 2003-12-31 įsakymu Nr. 400-IVK-229 patvirtintos taisyklės).

¹⁹⁸ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-09-15 įsakymas Nr. 400-IVK-293 „Dėl finansų kontrolės vykdymo“.

¹⁹⁹ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2001-05-09 įsakymu Nr. 220 patvirtintos „Kompiuterių programų naudojimo valstybės valdymo institucijose ir įstaigose rekomendacijos“, 3 p.

Įvertinus, kaip Seimo kanceliarijoje apskaitytos sukurtos IS ir posistemiai, nustatyta, kad 2008 m. birželio 30 d.²⁰⁰ užpajamuota šešiolika IS. Šis Seimo kanceliarijos sukurtas informacinis turtas įvertintas nuliu litų, komisija sukurtu turto vertei nustatyti nebuvo sudaryta. Audito metu nustatyta, kad į ilgalaikio nematerialiojo turto sąrašą įtraukti ir kai kurių Seimo kanceliarijos naudojamų IS posistemiai. Seimo kanceliarijos ITTD darbuotojų sudaryti eksploatuojamų IS ir posistemių sąrašai skiriasi nuo fiksuotų buhalterinėje apskaitoje (14 pavyzdys).

14 pavyzdys

Pagal ITTD pateiktą sąrašą užpajamuota Lietuvos Respublikos teisės aktų paieškos sistema (Inv. Nr. 419932). Minėtame sąraše nurodyta, kad šios sistemos sudėtinė dalis yra Europos Sąjungos ir kitų šalių teisės aktų ir jų vertimų paieškos posistemis (ES IS). Lietuvos Respublikos Seimo informacinės sistemos aprašyme²⁰¹ pateikiama informacija apie Lietuvos Respublikos teisės aktų paieškos posistemį (LRS IS).

ITTD pateiktame eksploatuojamų IS sąraše²⁰² nurodyta, kad TAIS sudaro šie posistemiai: Lietuvos Respublikos teisės aktų IS, Europos Sąjungos teisės aktų ir jų vertimų IS, Lietuvos archyvinių teisės aktų IS ir Eurovoc tezauras (Europos žodynas).

Seimo plenarinių posėdžių sistema (Inv. Nr. 419917) užpajamuota 2008 m. birželio 30 d. kaip Seimo kanceliarijos sukurta sistema. Ilgalaikio nematerialiojo turto sąraše²⁰³ nurodoma, kad ši turto vieneta sudaro Seimo plenarinių posėdžių sistema (Kovo 11-osios salės), Seimo plenarinių posėdžių sistema (Plenarinių posėdžių salė). ITTD pateiktame ITTD prižiūrimų ir tobulinamų IS sąraše²⁰⁴ nurodyta, kad Seimo plenarinių posėdžių sistema sudaro trys posistemiai – Teisės aktų projektų kontrolės posistemis „PROJEKTAI“, Plenarinių posėdžių protokolavimo posistemis, Seimo posėdžių garso įrašymo ir stenografavimo bei garso įrašų indeksavimo posistemis.

Auditoriai pastebi, kad ITTD pateiktame naudojamų IS sąraše²⁰⁵ papildomai be išvardintų posistemių, kaip Seimo plenarinių posėdžių sistemos dalys įvardytos – Balsavimo posistemis, Informacijos apie Seimo posėdžius pateikimo žiniasklaidai posistemis (P2B).

Auditoriai nustatė, kad kai kurios Seimo kanceliarijos IS sudėtinės dalys buvo perkamos, tačiau ilgalaikio nematerialiojo turto registruose užpajamuotų IS vertė nurodoma nulis litų, kai kurios IS gali būti užpajamuotos du kartus (15 pavyzdys).

15 pavyzdys

UAB „Sintagma technika“ pagal sutartį²⁰⁶ 2007 m. sukūrė ir įdiegė Plenarinių posėdžių IS (sumontavo, suderino, įdiegė ir sėkmingai paleido Seimo II rūmų techninio įrengimo sistemą, kurią sudaro: balsavimo sistema, įgarsinimo sistema, informacijos atvaizdavimo sistema ir plenarinių posėdžių salės IS bei jos įranga). Plenarinių posėdžių salės IS kainavo 688,96 tūkst. Lt²⁰⁷. Auditoriams 2008 m. rugsėjo 8 d. pateiktame nematerialiojo turto sąraše²⁰⁸ ši UAB „Sintagma technika“ sukurta IS nėra pateikiama kaip nematerialusis turtas, o užpajamuotos Seimo plenarinių posėdžių sistemos vertė nulis litų (Inv. Nr. 419917). 2007 m. inventorizacijos apraše²⁰⁹ kaip turtas užpajamuota Plenar. posėdž. salės informac. sistema (Inv. Nr. 418925)

²⁰⁰ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento direktoriaus pavaduotojo 2008-06-30 d. raštas Nr. V-2008-2494 „Dėl Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento sukurtų informacinių sistemų ir posistemių“.

²⁰¹ Lietuvos Respublikos Seimo informacinės sistemos aprašymas, 2006 m. Lietuvos Respublikos Seimo Informacijos technologijų departamentas.

²⁰² Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento direktoriaus pavaduotojo 2008-09-17 el. paštu pateiktas naudojamų IS sąrašas.

²⁰³ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 2008-09-08 programinės įrangos ir licencijų (1010 sąskaita) sąrašas.

²⁰⁴ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento direktoriaus pavaduotojo 2008-06-30 d. raštas Nr. V-2008-2494 „Dėl Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento sukurtų informacinių sistemų ir posistemių“.

²⁰⁵ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento direktoriaus pavaduotojo 2008-09-17 el. paštu pateiktas naudojamų IS sąrašas.

²⁰⁶ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos ir UAB „Sintagma technika“ 2007-05-10 sutartis Nr. 070510-96PP/490.

²⁰⁷ Ten pat, 5 priedas.

²⁰⁸ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 2008-09-08 programinės įrangos ir licencijų (1010 sąskaita) sąrašas.

²⁰⁹ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 2007 m. inventorizacijos aprašas.

²¹⁰ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 2008-09-08 programinės įrangos ir licencijų (1010 sąskaita) sąrašas.

2854,842 tūkst. Lt.

Nematerialaus turto sąrašė²¹⁰ apskaityta programa *Combo* (Inv. Nr. 418937) 29,028 tūkst. Lt, pagaminimo data 2007 m. rugpjūčio 28 d. Pagal ITTD 2008 m. birželio 30 d. pateiktą sąrašą²¹¹ užpajamuota Transporto apskaitos sistema *Combo* (Inv. Nr. 419930) vertė nulis litų. Minėto ITTD 2008 m. birželio 30 d. rašto priede, pateikiama informacija, kad Transporto apskaitos sistemą *Combo* sudaro Kuro panaudojimo analizės posistemis (sukurtas Seimo kanceliarijos), skirta kuro sąnaudų duomenų, kaupiamų Transporto apskaitos sistemoje *COMBO* palyginimui su duomenimis, gaunamais iš benzino kolonėlių.

Auditoriai pastebi, kad Seimo kanceliarijos pateikiama informacija apie naudojamą IS ir jų sudedamąsias dalis skiriasi, pvz. ITTD 2008 m. birželio 30 d. Finansų departamentui pateiktame sukurtų sistemų sąrašė²¹² neatsispindi informacija apie atliktus darbus ir sukurtas sistemas, kuri pateikiama ITTD 2006 m. ir 2007 m. veiklos ataskaitose. Kai kurie IS posistemiai nematerialaus ilgalaikio turto sąrašė apskaityti kaip atskiros sistemos, tačiau ITTD sudarytame IS sąrašė jos yra kitų IS sudėtinės dalys.

Rizika

Seimo kanceliarijos sukurta taikomoji programinė įranga gali būti neįtraukta į apskaitą arba įtraukiama tik metinės inventorizacijos metu.

Informacinio turto elementų nustatymas ir priežiūra

Audito metu buvo vertinamos Seimo kanceliarijos IT turto registracijos ir apskaitos procedūros. Už Seimo kanceliarijos esančios IT ir telekomunikacijų įrangos diegimą, atnaujinimą ir apskaitą atsakingi²¹³ ITTD specialistai. Už su kompiuteriais susijusį ilgalaikį ir trumpalaikį turtą bei atsargas atsakingi ITTD materialiai atsakingi asmenys²¹⁴. Šie asmenys organizuoja jiems patikėtų vertybių priežiūrą ir apsaugą, taip pat dalyvauja inventorizuojant materialines vertybes.

ITTD nuostatuose numatyta²¹⁵, kad Seimo nariams ir Seimo kanceliarijos darbuotojams IT ir telekomunikacijų įranga darbui ne Seimo patalpose suteikiama pagal panaudos sutartis.

Seimo kanceliarijos reglamente numatyta²¹⁶, kad Materialinių vertybių pajamavimo ir išdavimo iš Seimo kanceliarijos sandėlių tvarką reglamentuoja Seimo kanclerio patvirtintas Materialinių vertybių pajamavimo ir išdavimo iš Seimo kanceliarijos sandėlių tvarkos aprašas²¹⁷. Techninės, programinės įrangos sandara turėtų būti registruojama tarnautojo darbo vietos

²¹¹ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento direktoriaus pavaduotojo 2008-06-30 d. raštas Nr. V-2008-2494 „Dėl Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento sukurtų informacinių sistemų ir posistemų“.

²¹² Ten pat.

²¹³ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-08 įsakymu Nr. 400-ĮVK-317 patvirtinti „Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento nuostatai“, 4.15 p.

²¹⁴ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-06-17 sudarytos materialinės atsakomybės sutartys su Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento darbuotojais (darbuotojo individuali visiškos materialinės atsakomybės sutartis ir darbuotojų grupės visiškos materialinės atsakomybės sutartis).

²¹⁵ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-08 įsakymu Nr. 400-ĮVK-317 patvirtinti „Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento nuostatai“, 4.21 p.

²¹⁶ Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2007-12-12 sprendimu Nr. 1961 patvirtintas „Seimo kanceliarijos reglamentas“, 378 p.

²¹⁷ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2006-01-30 įsakymu Nr. 400-ĮVK-20 patvirtintas „Materialinių vertybių pajamavimo ir išdavimo iš Seimo kanceliarijos sandėlių tvarkos aprašas“.

inventorinėje kortelėje²¹⁸. Audituojamu laikotarpiu Seimo kanceliarijos inventorinės kortelės nebuvo sudaromos ir nefiksuojama minėta informacija.

Auditoriai pastebi, kad papildomi reikalavimai IT turto apskaitai ir tvarkymui Seimo kanceliarijoje patvirtinti²¹⁹ 2008 m. Tačiau šiais reikalavimais vadovujamasi iš dalies, nes audituojamu laikotarpiu ilgalaikis turtas nebuvo įtraukiamas į konkretaus kabineto, kuriame naudojamas turtas, nustatytos formos aprašą²²⁰. ITTES atsakingi už turto apskaitą specialistai ilgalaikio materialiojo turto apskaitą pagal buvimo vietą registravo elektroninėje lentelėje.

Seimo kanceliarijos reglamente numatyta²²¹, kad kiekvienam Seimo kanceliarijos tarnautojui, Seimo politinio (asmeninio) pasitikėjimo tarnautojui ir darbuotojui suteikiama kompiuterinė technika ir įdiegiamos programos, būtinos atlikti funkcijoms, nurodytoms pareigybės aprašyme ar pareiginėje instrukcijoje.

Audito metu nustatyta, kad naudotojų funkcijas atitinkančios programinės įrangos sąrašas nebuvo sudarytas, todėl neaišku, kuo vadovaujantis turėtų būti nustatoma, kokioms funkcijoms, kokia programinė įranga reikalinga.

Seimo kanceliarijos valstybės IS duomenų saugos nuostatuose²²² numatyta, kad autorizuotos programinės įrangos sąrašą rengia Seimo kanceliarijos ITTD ir tvirtina Seimo kancleris, o valstybės IS naudotojų darbo vietose neturi būti įdiegta ir naudojama programinė įranga, nesusijusi su naudotojo funkcijų, nurodytų pareiginėse instrukcijose, atlikimu. Audito metu nustatyta, kad nebuvo gauta raštiškų prašymų ITTD diegti specializuotai programinei įrangai.

Audituojamu laikotarpiu Seimo kanceliarijoje buvo patvirtintas Tipinių programų, diegiamų į Seimo kanceliarijai priklausančius kompiuterius, sąrašas²²³. Tačiau auditoriai pastebėjo, kad dalis Seimo kanceliarijoje esančių kompiuterizuotų darbo vietų audituojamu laikotarpiu neatitiko vidaus teisės aktuose²²⁴ nustatytų programinės įrangos naudojimo reikalavimų (pvz., instaliuota *Skype*, *WinRAR*, *Seagate Crystal Reports* programinė įranga).

²¹⁸ Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2007-12-12 sprendimu Nr. 1961 patvirtintas „Seimo kanceliarijos reglamentas“, 342 p.

²¹⁹ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-08-19 įsakymu Nr. 400-ĮVK-271 patvirtintas „Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento turto įsigijimo, apskaitos, sandėliavimo, naudojimo ir nurašymo tvarkos aprašas“.

²²⁰ Ten pat, 4.3 p.

²²¹ Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2007-12-12 sprendimu Nr. 1961 patvirtintas „Seimo kanceliarijos reglamentas“, 340 p.

²²² Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymu Nr. 400-ĮVK-344 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatai“, 36 ir 38 p.

²²³ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-08-21 įsakymu Nr. 400-ĮVK-272 patvirtintas „Tipinių programų, diegiamų į Seimo kanceliarijai priklausančius kompiuterius, sąrašas“.

²²⁴ Ten pat.

Rizika

Seimo kanceliarijoje gali būti nepakankama programinės įrangos valdymo kontrolė, nes valdymo procedūros nesiejamos su programinės įrangos inventoriaus kontrole (naudojama neapskaityta ir / ar Seimo kanceliarijos vidaus tvarkose²²⁵ nepaminėta programinė įranga, nesudarytas naudotojų funkcijas atitinkančios programinės įrangos sąrašas).

Informacinio turto apskaitymas

Seimo kanceliarijos Finansų kontrolės taisyklėse²²⁶ nustatyta, kad turto inventorizacija atliekama Vyriausybės nustatyta tvarka²²⁷. Vadovaujantis šia tvarka, ilgalaikio nematerialiojo turto likučiai Seimo kanceliarijoje turi būti inventorizuojami pagal atitinkamas buhalterines sąskaitas, tikrinant jų atsiradimo pagrįstumą²²⁸.

Audituojamu laikotarpiu Seimo kanceliarijoje kompiuterinės technikos ir kompiuterinių atsarginių dalių inventorizacija buvo baigta 2007 m. gruodžio 21 d.²²⁹ Auditoriai, atlikę Seimo kanceliarijoje esančio IT materialiojo ir nematerialiojo turto aprašų peržiūrą, nustatė, kad Seimo kanceliarijoje atliekant metinę inventorizaciją nebuvo tinkamai inventorizuotas nematerialusis turtas (programinė įranga ir IS) (4 lentelė).

4 lentelė. Seimo kanceliarijos IT materialiojo ir nematerialiojo turto aprašų peržiūros rezultatai

1. Peržiūrėjus Seimo kanceliarijos programinės įrangos ir licencijų buhalterinį sąrašą ²³⁰ (1010 sąskaita), nustatyta, kad kai kuris nematerialusis turtas (programinė įranga ir licencijos) neatsispindi 2007 m. inventorizacijos sąraše (pvz., Inv. Nr. 401966, 402865, 403405, 406510, 406683-87, 407805-07, 408948, 409312-328, 409988, 415165, 41899-902, 417939-944).
2. Kai kuris 2007 m. inventorizacijos sąraše ²³¹ esantis nematerialusis turtas neatsispindi Seimo kanceliarijos buhalterinėje apskaitoje kaip Programinė įranga ir licencijos (1010 sąskaita) (pvz., Inv. Nr. 406792, 406794, 406796, 407883, 418925), todėl gali būti netinkamai apskaitytas.
3. Seimo kanceliarijos Finansų departamentas 2008 m. birželio 30 d. ²³² užpajamavo šešiolika ITTD sukurtų IS ir sistemų. Audito metu nustatyta, kad ITTD nuo 1999 m. kūrė ir tobulino ir daugiau IS ²³³ , tačiau jos nebuvo įtrauktos į 2007 m. inventorizacijos aprašą ²³⁴ ir inventorizuotos. Todėl inventorizacijos metu netinkamai suskaičiuotas (neatspindėtas inventorizavimo dokumentuose) nematerialusis turtas (IS).

²²⁵ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-08-21 įsakymu Nr. 400-IVK-272 patvirtintas „Tipinių programų, diegiamų į Seimo kanceliarijai priklausančius kompiuterius, sąrašas“.

²²⁶ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-20 įsakymu Nr. 400-IVK-333 patvirtintos „Lietuvos Respublikos Seimo finansų kontrolės taisyklės“ (iki 2008-10-20 galiojo 2003-12-31 įsakymu Nr. 400-IVK-229 patvirtintos taisyklės).

²²⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-06-03 nutarimu Nr. 719 patvirtintos „Inventorizacijos taisyklės“.

²²⁸ Ten pat, 48 p.

²²⁹ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2007-10-29 įsakymas Nr. 400-IVK-300 „Dėl kompiuterinės technikos ir kompiuterinių atsarginių dalių metinės inventorizacijos“.

²³⁰ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 2008-09-08 programinės įrangos ir licencijų (1010 sąskaita) sąrašas.

²³¹ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 2007 m. inventorizacijos aprašas.

²³² Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Finansų departamento 2008-06-30 pažyma Nr. 471-P-36 „Dėl Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento darbuotojų sukurtų Seimo informacinių sistemų užpajamavimo“.

²³³ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento direktoriaus pavaduotojo 2008-09-17 el. paštu pateiktas naudojamų IS sąrašas.

²³⁴ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 2007 m. inventorizacijos aprašas.

Teisės aktai rekomenduoja²³⁵ valstybės institucijoms atlikti kompiuterių programų patikrinimus ir užbaigus kalendorinius metus parengti kompiuterių programų suvestinę. Vadovaujantis šiomis teisės aktų rekomendacijomis, už programinės įrangos apskaitą nuo 2006 m. Seimo kanceliarijoje paskirtas ISDSS vyriausiasis specialistas²³⁶. Tačiau audito metu nustatyta, kad Seimo kanceliarijoje nebuvo atliekami programinės įrangos patikrinimai, nebuvo parengta naudojamų kompiuterinių programų suvestinė, kaip rekomenduota minėtuose teisės aktuose.

Atsakingo už programinės įrangos apskaitą ISDSS vyriausiojo specialisto teigimu, šias priemones numatyta taikyti ateityje.

Išvada

Seimo kanceliarijoje taikomos informacinio turto apskaitos ir kontrolės priemonės nepakankamai užtikrina, kad visas Seimo kanceliarijoje naudojamas informacinių technologijų materialusis ir nematerialusis turtas būtų identifikuotas, todėl dalis Seimo kanceliarijos sukurto turto yra nevisiškai tiksliai identifikuota ir netinkamai apskaityta.

²³⁵ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2001-05-09 įsakymu Nr. 220 patvirtintos „Kompiuterių programų naudojimo valstybės valdymo institucijose ir įstaigose rekomendacijos“, 3 p.

²³⁶ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2006-07-05 įsakymas Nr. 400-ĮVK-160 „Dėl asmens, atsakingo už kompiuterių programų apskaitą, paskyrimo“.

6. INFORMACINIŲ SISTEMŲ STEBĖSENA IR ATITIKTIS REIKALAVIMAMS

6.1. Informacinių sistemų auditai

Vidaus audito skyrius ne rečiau kaip vieną kartą per trejus metus turi įvertinti institucijos vidaus kontrolę²³⁷. Seimo kanceliarijos vidaus auditoriai, tikrindami vidaus kontrolės funkcionavimą, turėtų atlikti finansinius, veiklos ir valdymo, IS auditus bei galimus jų derinius²³⁸. Auditai Seimo kanceliarijoje planuojami, organizuojami ir atliekami remiantis patvirtinta Vidaus audito metodika²³⁹ ir sudarant metinius Vidaus audito skyriaus veiklos planus. Seimo kanceliarijos Vidaus audito skyriaus nuostatuose²⁴⁰ numatyta, kad skyrius tikrina ir vertina Seimo kanceliarijos ir jos įsteigtų valstybės įmonių ir viešųjų įstaigų IS saugumą, veiksmingumą ir IS projektus.

Seimo kanceliarijos Vidaus audito skyriaus 2007 m. ir 2008 m. planuose nebuvo numatyta atlikti IS auditus. Audituojamu laikotarpiu specializuoti IS auditai, kurių metu būtų vertinamas IS saugumas, veiksmingumas ar IS projektai, Seimo kanceliarijoje nebuvo atlikti. Kita vertus, Vidaus audito skyrius 2008 m. atliko Seimo kanceliarijos materialiojo turto valdymo, apskaitos, apsaugos ir kontrolės auditą²⁴¹, kurio metu buvo įvertintas šio turto valdymas, apskaita ir kontrolė BRD, ITTD ir Finansų departamente. Šio audito metu atliktas ir elektroninės informacijos saugos Seimo kanceliarijos IS reikalavimų laikymosi vertinimas. Atlikus auditą, pateikta dvidešimt rekomendacijų dėl turto valdymo tobulinimo, iš jų audituojamu laikotarpiu visiškai įgyvendintos dešimt, keturių įgyvendinimas tęsiamas, šešios numatytais terminais²⁴² nebuvo įgyvendintos.

Seimo kanceliarijoje nuo 2008 m. spalio 24 d. ne rečiau kaip kartą per metus turi būti organizuojamas saugos atitikties vertinimas ir atliekamas programinės įrangos auditas²⁴³. Atlikti auditą ir organizuoti saugos atitikties vertinimą turėtų Seimo kanclerio paskirtas IS saugos įgaliotinis (ITTD direktorius)²⁴⁴. Audituojamu laikotarpiu saugos atitikties vertinimas ir programinės įrangos auditas Seimo kanceliarijoje nebuvo atlikti.

²³⁷ Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymas, 2002-12-10 Nr. IX-1253, 5 str. 2 d. 6 p.

²³⁸ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-05-02 įsakymu Nr. 1K-117 patvirtinta „Pavyzdinė vidaus audito metodika“, 14 p.

²³⁹ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2003-12-18 patvirtinta Vidaus audito metodika.

²⁴⁰ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2007-07-03 įsakymu Nr. 400-IVK-198 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Vidaus audito skyriaus nuostatai“, 4.1.7. p.

²⁴¹ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Vidaus audito skyriaus 2008-05-16 ataskaita Nr. 401-3/2008 „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos materialiojo turto valdymo, apskaitos, apsaugos ir kontrolės vidaus audito ataskaita“.

²⁴² Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2007-06-26 įsakymas Nr. 400-IVK-219 „Dėl vidaus audito rekomendacijų“.

²⁴³ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymu Nr. 400-IVK-344 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatai“, 20 ir 40 p.

²⁴⁴ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymas Nr. 400-IVK-344 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatų patvirtinimo“.

Rizika

Audituojamu laikotarpiu Seimo kanceliarijos saugos įgaliotinis neorganizavo saugos atitikties vertinimo ir neatliko programinės įrangos audito, todėl yra rizika, kad gali būti taikomos nepakankamos ir netinkamos saugos užtikrinimo priemonės ir nenumatyta naudojama programinė įranga.

Išvada

Nustatyta, kad vertinant Seimo kanceliarijos vidaus kontrolę, neatliekamas Seimo kanceliarijos informacinių sistemų saugumo, veiksmingumo ir informacinių sistemų projektų vertinimas. Dėl to Seimo kanceliarijos vadovybė nėra pakankamai informuota apie visus su informacinių sistemų valdymo kontrole susijusius trūkumus ir negali įvertinti lėšų, skiriamų informacinių sistemų saugumui ir veiksmingumui užtikrinti, panaudojimo pagrįstumo ir efektyvumo.

6.2. Atitiktis išoriniams reikalavimams

Audito metu įvertinta Seimo kanceliarijos IS atitiktis Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimams ir rekomendacijoms, nustatytiems kuriamoms valstybės IS, taip pat valstybės IS valdymui ir saugai. Atliktas Seimo kanceliarijos interneto svetainės www.lrs.lt atitikties valstybės institucijų interneto svetainėms nustatytiems bendriesiems reikalavimams vertinimas. Pažymėtina, kad 2009 m. sausio 21 d. Seimo kancleris sudarė darbo grupę Seimo interneto ir intraneto svetainės galimybių tobulinimui²⁴⁵.

Audito metu nustatyti pastebėjimai ir neatitiktis teisės aktų reikalavimams ir rekomendacijoms pateikti 4 priedo 1 lentelėje.

Seimo kanceliarijos informacinių sistemų valdymas ir sauga atitinka teisės aktų reikalavimus ir rekomendacijas, išskyrus audito ataskaitoje ir 4 priedo 1 lentelėje nurodytus pastebėjimus.

²⁴⁵ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2009-01-21 įsakymas Nr. 400 ĮVK-27 „Dėl darbo grupės sudarymo“.

INFORMACINIŲ SISTEMŲ BRANDA

Seimo kanceliarijos IS vidaus kontrolė ir branda įvertinta taikant Gebos brandos modelį (angl. *Capability Maturity Model – CMM*). IS brandos vertinimo kriterijai pateikti 3 priedo 1 lentelėje.

Atsižvelgdami į šioje ataskaitoje pateiktus faktus, auditoriai nustatė, kad Seimo kanceliarijos IS vidaus kontrolės branda apibrėžiama kaip Pirminis (*Ad Hoc*) procesas (4 pav.).

4 pav. Seimo kanceliarijos IS vidaus kontrolės brandos lygis

GEBOS BRANDOS MODELIS (angl. - CMM)					
	(a)	(b)	(c)	(d)	CMM
Optimalus procesas (5)	✗	✗	✗	✗	●
Lengvai valdomas ir vertinamas procesas (4)	✗	✗	✗	✗	●
Apibrėžtas procesas (3)	✗	✗	✗	✗	●
Pasikartojantis, bet intuityvus procesas (2)	✓	!	✓	✓	●
Pirminis / Ad Hoc procesas (1)	✓	✓	✓	✓	●
Ne egzistuojantis procesas (0)	✓	✓	✓	✓	●

✗	- neatitinka kriterijų
!	- nevisiškai atitinka kriterijų
✓	- atitinka kriterijų
●	- nepasiekta tam tikras Gebos brandos lygis
●	- nevisiškai pasiekta tam tikras Gebos brandos lygis
●	- pasiekta tam tikras Gebos brandos lygis

(a) - problemos pripažinimas ir informavimas apie ją;
 (b) - politika;
 (c) - susiję procesai ir mokymas, skirti politikai įgyvendinti;
 (d) - politikos efektyvumo ir susijusių procesų vertinimas ir tobulinimas, remiantis šiuo pagrindu.

Norint pasiekti aukštesnį brandos lygį, Seimo kanceliarijoje turėtų būti formalizuota IS ir IS saugos politika ir ją įgyvendinanti dokumentacija, atliktas visų Seimo kanceliarijos IS rizikos vertinimas, periodiškai atliekamas IS saugumo, veiksmingumo ir IS projektų auditas (išsamiau apie IS vidaus kontrolės brandą – 3 priede).

GEROJI PRAKTIKA

Vertinant Seimo kanceliarijos IS vidaus kontrolę, pastebėta, kad čia buvo sėkmingai taikoma ir Lietuvos sąlygomis audituojamajame subjekte įdiegta pasaulyje pripažinta rekomenduojama IS valdymo geroji praktika (5 lentelė).

5 lentelė. Seimo kanceliarijoje pastebėta pasaulyje pripažinta rekomenduojama IS valdymo geroji praktika

Seimo kanceliarijoje nagrinėti IS valdymo ir saugos procesai	Geroji praktika
3. INFORMACINIŲ SISTEMŲ KŪRIMAS IR ĮTEISINIMAS	Seimo kanceliarijoje nustatytos informacinių sistemų kūrimo procedūros, padedančios įstaigos vadovybei užtikrinti informacinių sistemų steigimo, projektavimo ir diegimo kontrolę.
4. INFORMACINIŲ SISTEMŲ SAUGOS IR VEIKLOS TĖSTINUMO UŽTIKRINIMAS	
4.1. Informacinių sistemų saugos valdymas ir organizavimas	Seimo kanceliarijoje informacinių sistemų saugos valdymo struktūra numatyta formuoti vadovaujantis Bendraisiais elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimais ²⁴⁶ . Seimui atskaitingų institucijų ir Seimo kanceliarijos įsteigtų įstaigų informacinių sistemų integracija leido sutaupyti valstybės biudžeto lėšas informacinių sistemų eksploatacijai ir saugos palaikymui. Tokia informacinių sistemų integracija, gali būti laikoma gera praktika atitinkamomis sutartimis nustatant konkrečias šalių funkcijas ir atsakomybes.
4.2. Informacinių sistemų rizikos vertinimas	Vadovaudamasi Bendraisiais elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimais ²⁴⁷ Seimo valdyba 1999 m. patvirtino Seimo informacinės sistemos duomenų apsaugos nuostatus, kuriuose nustatė duomenų pažeidimo rizikos veiksnius ir galimus jų padarinius. Auditoriai pastebi, kad nors su Seimo kanceliarijos vadovybe ir nebuvo aptartos liekamosios rizikos, tačiau pasitelkus papildomas priemones (pvz., informacinių technologijų turto draudimą ²⁴⁸) audituojamu laikotarpiu Seimo kanceliarijoje buvo siekiama jas sumažinti.
4.3. Informacinių sistemų valdymo ir saugos dokumentacija	1999 m. Seimo valdyba, vadovaudamasi Bendraisiais elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimais, patvirtino Seimo informacinės sistemos duomenų apsaugos nuostatus ir nustatė pagrindines šios informacinės sistemos taisykles ir taikytinus informacijos saugos užtikrinimo ir valdymo principus. Seimo kanceliarijos prašymu 2000 m. buvo imituotas įsilaužimas iš išorės (angl. <i>penetration test</i>) pagal projektą, finansuojamą Švedijos Vyriausybės ²⁴⁹ .

²⁴⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimu Nr. 952 patvirtinti Bendrieji elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimai.

²⁴⁷ Ten pat.

²⁴⁸ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos ir UAB „Lietuvos draudimas“ 2007-02-28 sutartis TIA Nr. 72538323/070228-37DR/490.

²⁴⁹ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2008-07-18 raštu Nr. 1D-5416-(13) pateikto klausimyno atsakymai.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Apibendrintos išvados

1. Seimo kanceliarijoje informacinių sistemų strateginis veiklos planavimas turi trūkumų, nes:

1.1. Seimo kanceliarijoje nėra patvirtintos informacinių sistemų raidos strategijos, neapibrėžtos veiklos ir informacinių sistemų vertinimo procedūros, rodikliai, tikslai ir uždaviniai; (1.1. dalis)

1.2. investicijų į informacinių technologijų prioritetus nustato Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamentas, nors, remiantis gerąją praktika²⁵⁰ šis uždavinys priskirtinas Seimo kanceliarijos vadovybei ir informacinių technologijų valdymo komiteto kompetencijai; (1.2. dalis)

1.3. nustatyta, kad keičiamas numatytų į informacines technologijas investicijų pobūdis, nėra aiškūs šių investicijų planavimo kriterijai; (1.2. dalis)

1.4. į Seimo naujos plenarinių posėdžių salės statybos investicinį projektą buvo įtraukta ir Seimo plenarinių posėdžių salės informacinės sistemos kūrimo dalis. Tokiu būdu išvengta teisės aktų numatyto derinimo su Informacinės visuomenės plėtros komitetu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, t. y. nebuvo atliktas nepriklausomas dalies lėšų (3 314 tūkst. Lt), skirtų informacinių technologijų turtui įsigyti, vertinimas. (1.2 dalis)

2. Audito metu Seimo kanceliarijoje nebuvo baigta formuoti informacinių sistemų strateginio valdymo ir saugos organizacinės struktūra, nes:

2.1. nepakankamai aiškiai apibrėžti informacinių sistemų strateginio valdymo procesai, nėra aiškiai nustatyta asmeninė atsakomybė už Seimo kanceliarijoje funkcionuojančias informacines sistemas ir darbų pasidalijimas; (2.1. dalis)

2.2. nėra dokumentuotos trečiųjų šalių teikiamų paslaugų stebėjimo ir kontrolės procedūros, neapibrėžtos taikytinos informacinių technologijų paslaugų lygio ir saugumo priemonės, kiekvienu atveju taikomos individualios, atsakingo asmens pasirinktos paslaugų kokybės vertinimo priemonės ir kontrolės būdai, kurių adekvatumas yra nežinomas arba nepamatuojamas; (2.2. dalis)

2.3. informacinių sistemų saugos organizacinė struktūra audito metu nebuvo vientisa ir išbaigta. (4.1. dalis)

²⁵⁰ CobIT 4.1. IT Governance Institute, 2007, ISBN 1-933284-72-2. 41-46 psl. ir IT Assurance Guide: using CobIT. ISACA, 2007, ISBN 1-933284-74-9. 65-77 psl.

3. Seimo kanceliarijoje nepakankamai užtikrinama informacinių sistemų kūrimo kontrolė, kuriant informacines sistemas ir jų posistemius vykdomos ne visos Seimo kanceliarijos reglamente numatytos kūrimo kontrolės ir tikrinimo procedūros. Todėl nebuvo išsamiai tikrinamas kuriamų ir jau sukurtų informacinių sistemų funkcionalumas, atliktų darbų kokybė, abejotina, ar lėšos joms kurti buvo naudojamos pakankamai efektyviai. Be to, trijų valstybės informacinių sistemų (Teisės aktų, Lietuvos Respublikos Seimo veiklos ir Lietuvos Respublikos Seimo interneto portalo informacinių sistemų) steigimo ir įteisinimo procedūros Seimo kanceliarijoje turėjo trūkumų (parengti ne visi reikalingi jau sukurtų ir eksploatuojamų informacinių sistemų dokumentai). (3 dalis)

4. Seimo kanceliarijos informacinių sistemų rizikos valdymas turi trūkumų, nes nepakankamai dokumentuotas rizikos vertinimas, nesudaromi rizikos priežiūros planai, nors tai nurodyta atlikti Seimo kanceliarijos administraciniuose aktuose²⁵¹. Nenustatyti formalūs kriterijai, kuriais vadovaujantis būtų nustatoma Seimo kanceliarijos naudojamų duomenų ir informacinio turto vertė, jų apsaugojimo ir atstatymo galimybės ir kaštai. Todėl keičiantis informaciniam turtui sunku įvertinti, ar Seimo kanceliarijoje buvo parinktos tinkamos rizikos valdymo ir kontrolės priemonės ir užtikrinama veiksminga ir tinkama informacijos sauga. (4.2. dalis)

5. Seimo kanceliarijoje nesukurta išbaigta, vientisa ir pakankamai dokumentuota informacinių sistemų informacijos saugos politika ir ją įgyvendinanti dokumentacija. Nepakankamai dėmesio skiriama vidaus teisės aktuose numatytiems saugos standartams ir kituose teisės aktuose numatytiems reikalavimams vykdyti, todėl, parenkant ir vykdant saugos priemones, susidaro prielaidos nekontroliuojamam informacijos saugumo procesų vykdymui. (4.3. dalis)

6. Seimo ir Seimo kanceliarijos informacinių sistemų veiklos tęstinumo užtikrinimo procesai turi trūkumų (nepatvirtinti civilinės saugos parengties ekstremalioms situacijoms ir informacinių sistemų veiklos tęstinumo valdymo planai, kiti dokumentai, kurie leistų atnaujinti veiklą, sutrikus kompiuterinėms operacijoms), todėl kritinių Seimo operacijų susijusių su informacinių sistemų veikla atstatymas gali vykti nepakankamai planingai, nėra pasiektas teisės aktuose nustatytas valstybės informacinių sistemų veiklos tęstinumo užtikrinimo lygis. (4.4. dalis)

7. Seimo kanceliarijoje taikomos informacinio turto apskaitos ir kontrolės priemonės nepakankamai užtikrina, kad visas Seimo kanceliarijoje naudojamas informacinių technologijų materialusis ir nematerialusis turtas būtų identifikuotas, todėl dalis Seimo kanceliarijos sukurto turto yra nevysiškai tiksliai identifikuota ir netinkamai apskaityta. (5 dalis)

²⁵¹ Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 1999-12-22 sprendimu Nr. 1867 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo informacinės sistemos duomenų apsaugos nuostatai“ ir Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymu Nr. 400-ĮVK-344 patvirtinti „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatai“, 14.2 p.

8. Nustatyta, kad vertinant Seimo kanceliarijos vidaus kontrolės vertinimą neatliekamas Seimo kanceliarijos informacinių sistemų saugumo, veiksmingumo ir informacinių sistemų projektų vertinimas. Dėl to Seimo kanceliarijos vadovybė nėra pakankamai informuota apie visus informacinių sistemų valdymo kontrolės trūkumus ir negali įvertinti lėšų, skiriamų informacinių sistemų saugumui ir veiksmingumui užtikrinti, panaudojimo pagrįstumo ir efektyvumo. (6.1. dalis)

Rekomendacijos

Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijai:

1. Parengti ir patvirtinti Seimo kanceliarijoje numatytą informacinių sistemų strateginę dokumentaciją ir tvarkas, užtikrinančias informacinių sistemų veiklos stebėseną, efektyvumo vertinimą ir atsiskaitymą už rezultatus. (1.1. dalis)

2. Aiškiai apibrėžti informacinių sistemų strateginio valdymo procesus, apsvarstyti galimybę sudaryti informacinių technologijų valdymo komitetą. Informacinių technologijų valdymo strategijos formavimo uždavinius bei investicijų į informacines technologijas prioritetų nustatymo ir poreikio planų peržiūros kontrolę priskirti Seimo kanceliarijos vadovybei arba minėtam komitetui. Detalizuoti informacinių sistemų atskirų dalių valdytojų ir tvarkytojų funkcijas ir atsakomybę iki konkrečių pareigybės. (1.2. ir 2.1. dalys)

3. Siekiant stiprinti informacinių technologijų paslaugų stebėjimą ir kontrolę, nustatyti informacinių technologijų paslaugų lygio ir saugumo priemonių reikalavimus. (2.2. dalis)

4. Užtikrinti, kad Seimo kanceliarijos informacinės sistemos būtų kuriamos Seimo kanceliarijos reglamento ir teisės aktų nustatyta tvarka:

4.1. parengti trūkstamą informacinių sistemų kūrimo, projektavimo ir diegimo dokumentaciją ir tvarkas, reglamentuojančias atskirus informacinės sistemos kūrimo etapus ir sistemų eksploatavimą. Su parengta dokumentacija pasirašytinai supažindinti atsakingus asmenis ir šių sistemų naudotojus; (3.1. ir 3.2. dalys)

4.2. įteisinti Seimo kanceliarijos valstybės informacines sistemas, atlikti kitų kanceliarijos informacinių sistemų registracijos procedūras. (3.1. ir 3.2. dalys)

5. Siekiant sustiprinti Seimo kanceliarijos duomenų saugą ir užtikrinti informacinių sistemų veiklos tęstinumą:

5.1. baigti formuoti Seimo kanceliarijos informacinių sistemų saugos valdymo ir organizavimo struktūrą, nustatant vaidmenis ir atsakomybę už visas Seimo kanceliarijoje funkcionuojančias informacines sistemas; (4.1. dalis)

5.2. atlikti Seimo kanceliarijos informacinių sistemų rizikos vertinimą ir nustatyti Seimo kanceliarijos veiklai kritines informacines sistemas ir informacijos apsaugos sritis; (4.2. dalis)

5.3. sukurti (atnaujinti) ir patvirtinti trūkstamą dokumentaciją, užtikrinančią Seimo kanceliarijos informacinių sistemų saugą ir veiklos tęstinumą. Su patvirtinta (atnaujinta) dokumentacija pasirašytinai supažindinti informacinių sistemų naudotojus. (4.3. ir 4.4. dalys)

6. Atnaujinti Seimo kanceliarijoje autorizuotos programinės įrangos sąrašą, atlikti kompiuterių programų ir intelekto produktų (naudojamų informacinių sistemų ir posistemų) inventorizaciją ir apskaityti juos teisės aktų nustatyta tvarka. Ištaisyti kitus ataskaitoje nurodytus ilgalaikio nematerialiojo turto apskaitos trūkumus. (5 dalis)

7. Numatyti terminus ir atlikti Seimo kanceliarijos informacinių sistemų saugos atitikties vertinimą bei programinės įrangos auditus. Vertinant vidaus kontrolę, atlikti ir numatytus Seimo kanceliarijos, informacinių sistemų saugumo, veiksmingumo ir informacinių sistemų projektų vertinimus. (6.1. dalis)

Informacinių sistemų valdymo ir audito departamento
direktorius

Dainius Jakimavičius

Informacinių sistemų valdymo ir audito departamento
Informacinių sistemų audito skyriaus

vyresnysis valstybinis auditorius

Rimgaudas Gamulis

Valstybinio audito ataskaitos kopija (1 egz.) pateikta Lietuvos Respublikos Seimo audito komitetui.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„Lietuvos Respublikos Seimo
kanceliarijos informacinės sistemos
bendrosios kontrolės vertinimas“
1 priedas

Vartojamų santrumpų ir sąvokų paaiškinimas

- ▶ **Adresų registras** - Lietuvos Respublikos adresų registras
- ▶ **BRD** – Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Bendrųjų reikalų departamentas
- ▶ **ES** – Europos Sąjunga
- ▶ **Finansų ministerija** – Lietuvos Respublikos finansų ministerija
- ▶ **INTOSAI** – Tarptautinės aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos
- ▶ **IS** – Informacinė sistema
- ▶ **ISACA** – Informacinių sistemų audito ir kontrolės asociacija
- ▶ **ISDSS** – Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento informacinių sistemų diegimo ir saugos skyrius
- ▶ **IT** – Informacinės technologijos
- ▶ **ITTD** – Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamentas
- ▶ **ITTES** – Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento Informacijos technologijų ir telekomunikacijų eksploatavimo skyrius
- ▶ **IVPK** – Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės
- ▶ **Juridinių asmenų registras** - Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registras
- ▶ **LRSIS** – Lietuvos Respublikos Seimo informacinė sistema
- ▶ **LRV VIS** – Lietuvos Respublikos Seimo veiklos informacinė sistema
- ▶ **Seimas** – Lietuvos Respublikos Seimas
- ▶ **Seimo kanceliarija** – Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija
- ▶ **SIPIS** – Lietuvos Respublikos Seimo interneto portalo informacinė sistema
- ▶ **TAIS** – Teisės aktų informacinė sistema
- ▶ **Vyriausybė** – Lietuvos Respublikos Vyriausybė
- ▶ **VRK** - Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija
- ▶ **VRM** – Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija
- ▶ **Žemės ūkio ministerija** – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija

Valstybinio audito ataskaitos
 „Lietuvos Respublikos Seimo
 kanceliarijos informacinės sistemos
 bendrosios kontrolės vertinimas“
 2 priedas

Seimo kanceliarijoje nagrinėti IS valdymo ir saugos procesai

Seimo kanceliarijoje nagrinėti IS valdymo ir saugos procesai	CobIT procesai
1. INFORMACINIŲ SISTEMŲ STRATEGIJA IR PLANAVIMAS	
1.1. Informacinių sistemų strategija	(PO1) IS/IT strategijos nustatymas
1.2. Informacinių sistemų ir technologijų investicijų valdymas	(PO5 ir PO10) IS/IT investicijų ir projektų valdymas
2. INFORMACINIŲ SISTEMŲ VALDYMAS IR ORGANIZAVIMAS	
2.1. Informacinių sistemų valdymo organizacinė struktūra	(PO4) IS/IT organizacinė struktūra
2.2. Informacinių technologijų paslaugų kontrolė ir valdymas	(DS2) Trečiųjų šalių paslaugų valdymas
3. INFORMACINIŲ SISTEMŲ KŪRIMAS IR ĮTEISINIMAS	
4. INFORMACINIŲ SISTEMŲ SAUGOS IR VEIKLOS TĖSTINUMO UŽTIKRINIMAS	
4.1. Informacinių sistemų saugos valdymas ir organizavimas	(PO4) IS/IT organizacinė struktūra
4.2. Informacinių sistemų rizikos vertinimas	(PO9) IS/IT rizikos valdymas
4.3. Informacinių sistemų valdymo ir saugos dokumentacija	(PO6) IS/IT politikos nustatymas ir komunikavimas (DS5) Sistemų saugumo užtikrinimas
4.4. Informacinių sistemų veiklos tęstinumo užtikrinimas	(DS4) Veiklos tęstinumo užtikrinimas
5. INFORMACINIO TURTO KONTROLĖ IR APSKAITYMAS	
6. INFORMACINIŲ SISTEMŲ STEBĖSENA IR ATITIKTIS REIKALAVIMAMS	
6.1. Informacinių sistemų auditai	(ME2) IS vidaus kontrolės stebėseną ir vertinimas
6.2. Atitiktis išoriniams reikalavimams	(ME3) Atitikimo išoriniams reikalavimams įvertinimas

Valstybinio audito ataskaitos
„Lietuvos Respublikos Seimo
kanceliarijos informacinės sistemos
bendrosios kontrolės vertinimas“
3 priedas

Gebos brandos modelis

Šiame priede apibūdinamas Gebos brandos modelis, taikomas informacinės sistemos kontrolės tikslų brandos lygiui įvertinti. Valstybiniai auditoriai nustatė, kad Seimo kanceliarijos IS vidaus kontrolės branda apibrėžiama kaip Pirminis (*Ad Hoc*) procesas (1 pav.). IS valdymo brandos vertinimo kriterijai pateikiami 1 lentelėje.

1 pav. Seimo kanceliarijos IS vidaus kontrolės brandos lygis

GEBOS BRANDOS MODELIS (angl. - CMM)					
	(a)	(b)	(c)	(d)	CMM
Optimalus procesas (5)	✗	✗	✗	✗	●
Lengvai valdomas ir vertinamas procesas (4)	✗	✗	✗	✗	●
Apibrėžtas procesas (3)	✗	✗	✗	✗	●
Pasikartojantis, bet intuityvus procesas (2)	✓	!	✓	✓	●
Pirminis / Ad Hoc procesas (1)	✓	✓	✓	✓	●
Ne egzistuojantis procesas (0)	✓	✓	✓	✓	●

✗	- neatitinka kriterijų
!	- nevisiškai atitinka kriterijų
✓	- atitinka kriterijų
●	- nepasiekta tam tikras Gebos brandos lygis
●	- nevisiškai pasiekta tam tikras Gebos brandos lygis
●	- pasiekta tam tikras Gebos brandos lygis

(a) - problemos pripažinimas ir informavimas apie ją;
(b) - politika;
(c) - susiję procesai ir mokymas, skirti politikai įgyvendinti;
(d) - politikos efektyvumo ir susijusių procesų vertinimas ir tobulinimas, remiantis šiuo pagrindu.

1 lentelė. Pateiktas kiekvieno tikslo įvertinimas yra žemiausias atitinkamo tikslo įvertinimas pagal bet kurį iš toliau išvardytų keturių punktų (a-d). Vertinimo vidurkis neišvedamas, nes sudėtinį vertinimų vidurkiai neatspindi realios situacijos.

Kiekvienoje kategorijoje analizuojami šie aspektai:			
(a) Problemos pripažinimas ir informavimas apie ją	(b) Politika	(c) Susiję procesai ir mokymas, skirti politikai įgyvendinti	(d) Politikos efektyvumo ir susijusių procesų vertinimas ir tobulinimas, remiantis šiuo pagrindu
0. Neegzistuojantis procesas			
Organizacija nepripažįsta spęstinios problemos egzistavimo ir dėl to apie tai nepateikia jokios informacijos.	Šiuo klausimu nėra jokios politikos.	Nėra jokio atpažįstamo proceso, susijusio su šia problema.	Neatliekamas joks vertinimas, susijęs su šia problema.
1. Pirminis (<i>Ad Hoc</i>) procesas			
Yra faktų, patvirtinančių, kad organizacija pripažįsta problemos egzistavimą ir būtinumą ją spręsti, tačiau apie tai per mažai informuojama.	Egzistuoja neišsami politika. Ji netinkamai dokumentuojama, skelbiama arba įgyvendinama.	Individualiu arba kiekvienu konkrečiu atveju taikomi <i>ad hoc</i> metodai. Problema nenagrinėjama valdybos lygiu.	Stebėseną vykdoma reaguojant į incidentą, dėl kurio organizacija patiria tam tikrą nuostolį.

Kiekvienoje kategorijoje analizuojami šie aspektai:			
(a) Problemos pripažinimas ir informavimas apie ją	(b) Politika	(c) Susiję procesai ir mokymas, skirti politikai įgyvendinti	(d) Politikos efektyvumo ir susijusių procesų vertinimas ir tobulinimas, remiantis šiuo pagrindu
2. Pasikartojantis, bet intuityvus procesas			
Apie problemą (prireikus) atitinkamai informuojama visa organizacija.	Egzistuoja aiški politika.	Su problema susiję procesai formaliai yra nustatyti, aktyviai dalyvaujant ir prižiūrint vadovybei, tačiau taikomi ne visoje organizacijoje. Mokymas neorganizuojamas, o informavimas apie standartus ir pareigas paliktas individualių darbuotojų nuožiūrai.	Vadovybė yra nustačiusi pagrindinius vertinimus ir vertinimo metodus bei būdus, tačiau pastarieji parengti nepakankamai.
3. Apibrėžtas procesas			
Visa organizacija supranta, kad reikia reaguoti į problemą, ir tam pritaria.	Organizacijoje vykdoma tvirta ir aiški politika, suderinta su kai kuriomis kitomis susijusiomis politikos kryptimis. Iš dalies atsižvelgiama į rizikos valdymą.	Procedūros standartizuotos, dokumentuotos ir dauguma jų įgyvendinamos visoje organizacijoje. Vadovybė yra informavusi apie standartizuotas procedūras ir vykdo neformalų mokymą. Nors procedūras galima įvertinti, tačiau jos nėra sudėtingos ir formaliai atspindi esamą patirtį.	Susijusių veiklos sričių rodiklių registravimas ir stebėseną padeda tobulinti veiklą. Beveik visų susijusių procesų stebėseną vykdoma pagal tam tikrus (pirminius) dokumentus, tačiau mažai tikėtina, kad vadovybė galėtų pastebėti bet kokią nukrypimą, kadangi tokios priemonės paprastai taikomos individualiai. Priežasčių analizė atliekama retai.
4. Lengvai valdomas ir vertinamas procesas			
Visais atitinkamais organizacijos lygiais problema suprantama tinkamai ir reikalaujama imtis priemonių.	Vykdoma tvirta ir aiški politika, integruota su kitomis susijusiomis politikos kryptimis. Atsižvelgiama į rizikos valdymą.	Organizacija gerai pažįsta savo klientą ir turi aiškiai apibrėžtas pareigas. Procesai yra aiškiai suformuluoti, integruoti ir taikomi visoje organizacijoje. Procesai yra gerai įsisavinami ir palaikomi organizuojant atitinkamą mokymą. Visi susijusių procesų dalyviai žino apie riziką ir galimybes.	Susijusių procesų tobulinimas visų pirma yra pagrįstas kiekybiniu supratimu, užtikrinant galimybę stebėti ir vertinti, kaip laikomasi procedūrų bei susijusių procesų dokumentų reikalavimų. Vadovybė yra nustačiusi leistinus nukrypimus, į kuriuos būtina atsižvelgti, vykdant susijusius procesus. Paaškęjus, kad procesai yra neveiksmingi arba neefektyvūs, dažniausiai, tačiau ne visada, imamasi priemonių. Kartais susiję procesai tobulinami, įgyvendinant geriausių vidaus praktiką. Vykdomas priežasčių analizė standartizavimas. Pradedamas nuolatinis veiklos gerinimo procesas.
5. Optimalus procesas			
Problemos ir jos sprendimo būdų vertinimas yra pažangus bei perspektyvus.	Organizacija vykdo tvirtą ir aiškią politiką, integruotą su visomis kitomis susijusiomis politikos kryptimis, visapusiškai atsižvelgiant į rizikos valdymą.	Susiję procesai atnaujinti, atsižvelgiant į geriausią išorinę praktiką ir nuolatinio veiklos tobulinimo bei brandos modeliavimo rezultatus kitose organizacijose. Susijusių procesų rizika ir rezultatai yra apibrėžti, suderinti, ir apie juos informuojama visa organizacija. Organizuojamas modernus mokymas ir informavimas. Įgyvendinama politika užtikrina organizacijos, darbuotojų ir procesų sugebėjimą greitai prisitaikyti ir visapusiškai palaikyti rizikos struktūros pokyčius.	Stebėseną, savęs vertinimą ir informavimą apie problemą (prireikus) vykdomi visos organizacijos lygiu, optimaliai išnaudojant procesus ir technologijas, naudojamus vertinimo, analizės, informavimo ir mokymo tikslais. Analizuojamos visų problemų ir nukrypimų priežastys, laiku numatant ir inicijuojant veiksmingas priemones. Naudojamasi nepriklausomų ekspertų konsultavimo paslaugomis ir lyginamąja analize.

Valstybinio audito ataskaitos
 „Lietuvos Respublikos Seimo
 kanceliarijos informacinės sistemos
 bendrosios kontrolės vertinimas“
 4 priedas

Neatitiktis privalomiems vykdyti teisės aktų reikalavimams ir rekomendacijoms

1 lentelė. Valstybinių auditorių pastebėjimai dėl teisės aktų reikalavimų ir rekomendacijų laikymosi

Eil. Nr.	Teisės akto reikalavimai ir rekomendacijos	Auditorių pastebėjimai
<u>Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymas, 1998-12-15, Nr. VIII-971.</u>		
1.	<u>15 straipsnis 4 dalis:</u> Ūkio subjekto, įstaigos vadovas: 4) rengia ir tvirtina civilinės saugos parengties ekstremalioms situacijoms planus;	Nėra patvirtintas Seimo kanceliarijos civilinės saugos parengties ekstremalioms situacijoms planas.
<u>Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-07-23 nutarimas Nr. 778 „Dėl atlyginimo už Lietuvos Respublikos adresų registro duomenų teikimą dydžių sąrašo patvirtinimo“.</u>		
2.	<u>1 punktas:</u> Patvirtinti Atlyginimo už Lietuvos Respublikos adresų registro duomenų teikimą dydžių sąrašą (pridedama).	Nuo 2008 m. rugpjūčio mėnesio už Adresų registro duomenų gavimą mokama ²⁵² ne pagal Vyriausybės nustatytus įkainius ²⁵³ . Vyriausybei 2008 m. liepos 23 d. nustačius atlyginimo už Adresų registro duomenų teikimo dydžius ²⁵⁴ , sutartis dėl duomenų teikimo nebuvo pakeista.
<u>Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 18 d. nutarimas Nr. 480 „Dėl bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms aprašo patvirtinimo“ (Vyriausybės 2006-10-25 nutarimo Nr. 1054 redakcija ir 2007-04-25 pakeitimas Nr. 408).</u>		
3.	<u>6 punktas:</u> Įstaigos interneto svetainė turi atitikti šiame Apraše išdėstytas struktūros, informacijos, administravimo nuostatas, taip pat būti pritaikyta naudotis neįgaliesiems, vadovaujantis Neįgaliesiems pritaikytų Interneto tinklalapių kūrimo, testavimo ir įvertinimo metodinėmis rekomendacijomis, patvirtintomis Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004 m. kovo 31 d. įsakymu Nr. T-40. Pateikiama informacija turi būti susisteminta ir reguliariai atnaujinama. Įstaigos interneto svetainėje turi būti garantuotas abipusis ryšys tarp interneto vartotojo ir įstaigos (elektroninio pašto ir (arba) klausimų ir atsakymų forma)	Tobulintinas svetainės http://www.lrs.lt/ turinio prieinamumas ir pasiekiamumas ribotų galimybių žmonėms, t.y. neįgaliesiems. PASTABA. Testavimas atliktas naudojant tikrinimo įrankius ²⁵⁵ . Page Valet ²⁵⁶ ir TAW ²⁵⁷ .
4.	<u>7 punktas:</u> Įstaigos interneto svetainės įvadinis puslapis yra reprezentacinis, atspindintis įstaigos veiklą. Jis turi būti lengvai atpažįstamas. Įstaigos, kuri įstatymų nustatyta tvarka turi teisę naudoti Lietuvos valstybės herbą, interneto svetainės įvadiniame puslapyje turi būti Lietuvos valstybės herbas (arba įstaigos ženklas, įregistruotas Valstybiniame patentų biure), visas įstaigos pavadinimas, teisinė forma, buveinės adresas, juridinio asmens kodas, registras, kuriame kaupiami ir saugomi duomenys apie tą įstaigą, pridėtinės vertės mokesčio mokėtojo kodas (jeigu įstaiga yra pridėtinės vertės mokesčio	Kadangi interneto svetainės (www.lrs.lt) įvadiniame puslapyje pateikiama informacija apie Seimą kaip instituciją, todėl kai kuri informacija, kuri būna nurodyta įstaigų įvadiniuose tinklalapiuose pateikiama skyriuje „Seimo kanceliarija“. Seimo kanceliarijos skyriuje (http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5.show?p_r=3997&p_k=1) nepateikiama teisinė forma, registro, kuriame kaupiami ir saugomi duomenys apie tą įstaigą, informacija,

²⁵² VĮ Registrų centras 2008-08-29 PVM sąskaita-faktūra RCE Nr. 0139445, 2008-10-27 PVM sąskaita-faktūra RCE Nr. 0146834.

²⁵³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-07-23 nutarimas Nr. 778 „Dėl atlyginimo už Lietuvos Respublikos adresų registro duomenų teikimą dydžių sąrašo patvirtinimo“.

²⁵⁴ Ten pat.

²⁵⁵ Testavimo įrankiai pasirinkti iš Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-03-31 įsakyme Nr. T-40 „Dėl neįgaliesiems pritaikytų interneto tinklalapių kūrimo, testavimo ir įvertinimo metodinių rekomendacijų patvirtinimo“ pateikto sąrašo.

²⁵⁶ Page Valet - apjungia formalų testavimą su prieinamumo, pagrįsto W3C Web Content Accessibility Guidelines nurodymams, testavimu. Generuoja XML pasirinkant pranešimo formatą kartu su Interneto naršyklių HTML versijomis. Šis įrankis yra Site Valet įrankių rinkinio dalis. Įrankis skelbiamas tinklapyje <http://valet.webthing.com>

²⁵⁷ TAW - tikrina puslapio prieinamumą automatiškai pažymėdama aptiktas klaidas su prioritetų lygiais užduotais WCAG kontroliniais taškais. Jis taip pat puslapyje pažymi vietas, reikalaujančias rankinio testavimo. Kiekviena atžyma, sujungta su pranešimu, paaiškinančiu kontrolinį tašką ir vietą, kurioje reikia atlikti patikrinimą. Įrankis skelbiamas tinklapyje <http://www.tawdis.net>

Eil. Nr.	Teisės akto reikalavimai ir rekomendacijos	Auditorių pastebėjimai
	mokėtoja), įstaigos telefono numeris, fakso numeris ir elektroninio pašto adresas. Įvadiniame interneto svetainės puslapyje turi būti pateikiama pagal įstaigai priskirtas funkcijas aktualiausia, labiausiai akcentuotina informacija (aktualijos). Įstaigos interneto svetainės skyriuose skelbiant įstaigos struktūrą, kontaktus, naujienas ir atsakymus į klausimus, turi būti nurodyta informacijos pateikimo data, o skelbiant teisės aktų projektus – kiekvieno teisės akto projekto atnaujinimo data.	neskelbiama kontaktinės informacijos pateikimo data.
5.	<u>10 punktas:</u> Įstaigos interneto svetainės struktūra turi būti aiški, paprasta ir patogi, suformuoto meniu antraštės – tikslios ir neturėtų viršyti trijų reikšminių žodžių. Interneto svetainėje turi būti šie skyriai: 10.1. struktūra ir kontaktai; 10.2. teisinė informacija: 10.2.1. teisės aktai; 10.2.2. teisės aktų projektai; 10.3. veikla: 10.3.1. nuostatai; 10.3.2. planavimo dokumentai; 10.3.3. veiklos kryptys; 10.4. paslaugos: 10.4.1. informacijos rinkmenos; 10.4.2. prašymai; 10.4.3. viešosios paslaugos; 10.5. naujienos; 10.6. klausimai; 10.7. tarptautinis bendradarbiavimas; 10.8. nuorodos. <u>11 punktas:</u> Prireikus kiekviena įstaiga savo interneto svetainės struktūrą gali išplėsti, tačiau visi privalomi skyriai ir jų pavadinimai turi išlikti.	Interneto svetainės (www.lrs.lt) struktūra neatitinka nutarimo 10 ir 11 punkto išdėstytų reikalavimų, nes daugelio skyrių nėra (10.3. veikla; 10.3.2. planavimo dokumentai; 10.3.3. veiklos kryptys; 10.4. paslaugos; 10.4.1. informacijos rinkmenos; 10.4.2. prašymai; 10.4.3. viešosios paslaugos; 10.5. naujienos). Neatitinka ir kai kurių skyrių pavadinimai, pvz., skyriaus „Teisinė informacija“ nėra – pateikiamas skyrius „Teisės aktai“ ir nuoroda į teisės aktų paieškos sistemą. Kai kuri informacija pateikiama „Seimo kanceliarijos“ skyriaus įvairiose srityse: • Informacija apie struktūrą ir kontaktus pateikiama srityse „Kanceliarijos struktūra“ ir „Kontaktai“; • Veiklos ataskaitos pateikiamos įvadiniame skyriaus „Seimo kanceliarija“ skyriuje; • Nuostatai pateikiami srityje „Kanceliarijos nuostatai“.
6.	<u>12 punktas:</u> Įstaigos interneto svetainėje skelbiama tik aktuali ir teisiškai galiojanti informacija, kuri turi būti atnaujinama pagal jos keitimosi periodiškumą. Jeigu ši informacija skelbiama ir užsienio kalba, ji turi būti atnaujinama vienu metu visomis kitomis kalbinėmis interneto svetainės versijomis.	Interneto svetainėje http://www.lrs.lt/ lietuvių kalba skelbiama informacija nėra atnaujinama vienu metu visomis kitomis kalbinėmis interneto svetainės versijomis. Kai kurios Seimo kanceliarijos kontaktų nuorodos anglų kalba neveikia (http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=3997&p_d=76975&p_k=2). Skiriasi pateikiamos informacijos apimtis anglų, rusų, prancūzų ir kinų kalbomis.
7.	<u>13 punktas:</u> Įstaigos interneto svetainės skyriuje „Struktūra ir kontaktai“ turi būti pateikiami šie duomenys: įstaigos valdymo struktūros schema; vadovo (-ų) nuotrauka ir gyvenimo aprašymas; įstaigos struktūrinių padalinių pavadinimai, jos valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, sąrašas su kontaktine informacija (vardas ir pavardė, pareigos, telefono numeris, elektroninio pašto adresas); įstaigos priimamojo darbo grafikas; įstaigos priimamojo telefono, fakso numeris, elektroninio pašto adresas; informacija apie įstaigos struktūrinius padalinius; informacija apie įstaigos reguliavimo sričiai priskiriamas kitas įstaigas; informacija apie komisijas bei darbo grupes, sudarytas svarbiems uždaviniams spręsti, ir jų veiklą.	Interneto svetainėje http://www.lrs.lt/ nėra skyriaus „Struktūra ir kontaktai“, talpintina informacija pateikiama kituose skyriuose. Informacija apie kontaktus pateikiama informacija (nuorodos į svetaines) apie įstaigos reguliavimo sričiai priskiriamas kitas įstaigas pateikiama ne skyriuje „Struktūra ir kontaktai“, o skyriuje „Kitos nuorodos“. Informacija apie komisijas bei darbo grupes, sudarytas svarbiems uždaviniams spręsti, ir jų veiklą pateikiama skyriuje „2008–2012 Seimas“.
8.	<u>14 punktas:</u> Įstaigos interneto svetainės skyrius „Teisinė informacija“ susideda iš sričių „Teisės aktai“ ir „Teisės aktų projektai“. [...]	Skyriaus „Teisinė informacija“ nėra – svetainėje yra skyrius „Teisės aktai“ ir nuoroda į teisės aktų paieškos svetainę.
9.	<u>15 punktas:</u> Įstaigos interneto svetainės skyriuje „Veikla“ skelbiama visa vieša informacija, susijusi su įstaigos veikla, trumpa įstaigos istorija, planavimu ir veiklos kryptimis. Interneto svetainės srityje „Nuostatai“ skelbiami įstaigų	Interneto svetainėje http://www.lrs.lt/ nėra skyriaus „Veikla“, todėl svetainė neatitinka nutarimo 15 punkto reikalavimų. Seimo kanceliarijos nuostatai pateikiami interneto svetainės

Eil. Nr.	Teisės akto reikalavimai ir rekomendacijos	Auditorių pastebėjimai
	nuostatai arba įstatai. Interneto svetainės srityje „Planavimo dokumentai“ skelbiami programiniai ir strateginiai dokumentai, kiti su įstaigų veiklos planavimu susiję dokumentai, kurių pagrindu įstaigos organizuoja savo veiklą. Interneto svetainės srityje „Veiklos kryptys“ skelbiama įstaigos veikla pagal skirtingas veiklos šakas. Informacija pateikiama sugrupuota pagal pagrindines įstaigos veiklos kryptis. Atskiros veiklos kryptys, atsižvelgiant į poreikį, gali būti pateikiamos atskiruose puslapiuose, atitinkančiuose šio Aprašo nuostatas.	„Seimo kanceliarijos“ skyriaus nuostatų srityje. Nėra srities „Planavimo dokumentai“, informacija apie veiklą pateikiama keliuose skirtinguose skyriuose.
10.	<u>16 punktas:</u> Interneto svetainės skyrių „Paslaugos“ sudaro sritys „Informacijos rinkmenos“, „Prašymai“ ir „Viešosios paslaugos“. [...]	Interneto svetainėje http://www.lrs.lt/ nėra skyriaus „Paslaugos“.
11.	<u>17 punktas:</u> Įstaigos interneto svetainės skyriuje „Naujienos“ skelbiamos įstaigos reguliavimo srities aktualijos, naujienos, įstaigos pranešimai spaudai, jos renginių, svarbiausių įvykių suvestinė. Įstaigos interneto svetainėje turi būti sudarytos sąlygos užsisakyti naujienas elektroniniu paštu.	Interneto svetainėje http://www.lrs.lt/ nėra atskiro skyriaus „Naujienos“, informacija pateikiama „Aktualijų skyriuje“ „Naujausių svetainės dokumentų“ srityje.
12.	<u>18 punktas:</u> Įstaigos interneto svetainės skyriuje „Klausimai“ asmenims turi būti sudarytos sąlygos elektroniniu paštu ar šioje interneto svetainėje kreiptis į įstaigą, pateikti įstaigos reguliavimo srities klausimus ir gauti į juos atsakymus elektroniniu paštu ar šioje interneto svetainėje teisės aktų nustatyta tvarka.	Interneto svetainėje nėra skyriaus „Klausimai“. Asmenys gali naudotis nuoroda „Laiškas Seimui“, kreiptis elektroniniu paštu ir užduoti klausimą svetainės skyriaus „Seimo kanceliarija“ srityje „Svečių knyga“. Galimybė gauti atsakymą svetainėje nėra numatyta.
13.	<u>21 punktas:</u> Įstaigos interneto svetainėje būtina įdiegti informacijos rodyklę, kurioje pateikiama nuosekli interneto svetainės puslapių struktūra pagal klasifikaciją, nustatytą šio Aprašo 10 punkte, taip pat papildoma informacija.	Interneto svetainėje pateiktas svetainės žemėlapis (http://www3.lrs.lt/home/w5_viewer/sitemap/sitemap_1.htm) ir informacijos rodyklė (http://www3.lrs.lt/home/w5_viewer/statiniai/lt/w5_index.show-p_k=1&p_raid=1.html) neatitinka nutarimo 10 punkte išdėstytos puslapių struktūros klasifikacijos reikalavimų (pvz., nėra skyrių 10.1. struktūra ir kontaktai; 10.3. veikla: 10.3.1. nuostatai; 10.3.2. planavimo dokumentai; 10.3.3. veiklos kryptys; 10.4. paslaugos: 10.4.1. informacijos rinkmenos; 10.4.2. prašymai; 10.4.3. viešosios paslaugos; 10.5. naujienos; 10.6. klausimai).
14.	<u>25 punktas:</u> Įstaigoje turi būti paskirtas įstaigos valstybės tarnautojas ar darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį, arba atitinkamas padalinys, atsakingas už informacijos teikimą skelbti įstaigos interneto svetainėje. Informacija apie paskirtus atsakingus asmenis arba atitinkamus padalinius teikiama Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės.	Seimo kanceliarijoje nėra paskirto atsakingo tarnautojo ar padalinio. Dokumentai, kita informacija į svetainę dedama decentralizuotai: kiekvienas padalinys paskiria asmenį (kelis asmenis), atsakingą už to padalinio informacijos publikavimą internete. Informacija IVPK neteikiama.
<u>Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimu Nr. 952 patvirtinti „Bendrieji elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimai“</u>		
15.	<u>5 punktas:</u> Užtikrinant informacijos saugą, rekomenduojama vadovautis Lietuvos standartais LST ISO/IEC 17799:2006, LST ISO/IEC 27001:2006, taip pat kitais Lietuvos ir tarptautiniais „Informacijos technologija. Saugumo metodai“ grupės standartais, apibūdinančiais saugų informacinės sistemos duomenų tvarkymą.	Seimo kanceliarijos Valstybės IS duomenų saugos nuostatuose nurodyta, kad vadovaujamosi Lietuvos standartais LST ISO/IEC 17799:2006, LST ISO/IEC 27001:2006, tačiau niekur nėra patvirtinta, kokios kontrolės priemonės iš šių standartų pasirinktos.
16.	<u>6 punktas:</u> Informacinės sistemos valdytojas privalo turėti pagal Vidaus reikalų ministerijos tvirtinamas Saugos dokumentų turinio gaires parengtus, su Vidaus reikalų ministerija suderintus ir patvirtintus šiuos saugos dokumentus: 6.1. Nuostatus; 6.2. Saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklės; 6.3. Informacinės sistemos veiklos tęstinumo valdymo planą; 6.4. Informacinės sistemos naudotojų administravimo taisyklės.	Seimo kanceliarijoje su VRM nesuderintos ir nepatvirtintos: Saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklės; Informacinės sistemos veiklos tęstinumo valdymo planas; Informacinės sistemos naudotojų administravimo taisyklės.

Eil. Nr.	Teisės akto reikalavimai ir rekomendacijos	Auditorių pastebėjimai
17.	<u>8 punktas:</u> Teisės aktu, kuriuo tvirtinami Nuostatai, skiriamas saugos įgaliotinis ir nurodomi saugos politiką įgyvendinančių dokumentų rengėjai bei saugos politiką įgyvendinančių dokumentų patvirtinimo terminai.	Seimo kanceliarijos valstybės IS nuostatų patvirtinimo įsakyme pavesta ITTD direktoriui pateikti kancleriu tvirtinti: Iki 2008-11-15: Saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklės; Informacinės sistemos veiklos tęstinumo valdymo planą; Informacinės sistemos naudotojų administravimo taisyklės. Iki 2008-12-31 detalias darbo su duomenimis taisyklės ir procedūrų aprašymus. Audito metu, 2009 m. sausio 7 d. duomenimis, įsakyme minėti dokumentai nebuvo patvirtinti.
18.	<u>19 punktas:</u> Administratoriumi gal būti skiriamas valstybės tarnautojas ar darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį, išmanantis darbą su kompiuterių tinklais ir mokantis užtikrinti jų saugumą. Administratorius privalo būti susipažinęs su duomenų bazių administravimo ir priežiūros pagrindais.	Seimo kanceliarijoje nepaskirti TAIS ir SIPIS administratoriai.
19.	<u>33 punktas:</u> Informacinės sistemos valdytojas užtikrina efektyvų ir spartų informacinės sistemos funkcijų pokyčių (toliau vadinama – pokyčiai) valdymo planavimą, apimančių pokyčių identifikavimą, suskirstymą į kategorijas, įtakos vertinimą ir pokyčių prioritetų nustatymo procesus. Su tuo susijusios nuostatos numatomos informacinės sistemos valdytojo tvirtinamoje Informacinės sistemos pokyčių valdymo tvarkoje arba Saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklėse.	Seimo kanceliarijoje 2009 m. sausio 7 d. duomenimis nebuvo patvirtinta Informacinės sistemos pokyčių valdymo tvarka arba Saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklės.
20.	<u>35 punktas:</u> Funkcijos, susijusios su informacinės sistemos plėtra, turi būti aiškiai atskirtos nuo administravimo (eksploatavimo) funkcijų.	Atliekant auditą Seimo kanceliarijos ISPS analitikai programuotojai paskirti ²⁵⁸ LRS VIS sistemos administratoriais.
21.	<u>36 punktas:</u> Informacinės sistemos sąrankos dokumentacija turi būti nuolat atnaujinama ir rodyti esamą informacinės sistemos sąrankos būklę.	Seimo kanceliarijos valstybės IS sąrankos dokumentacija nėra išsami, nuolat atnaujinama ir nepakankamai rodo esamą valstybės IS sąrankos būklę.
22.	<u>41 punktas:</u> Tvarkyti informacinės sistemos duomenis gali tik informacinės sistemos naudotojai, susipažinę su saugos dokumentais ir raštu sutikę laikytis jų reikalavimų.	2008 m. spalio 24 d. patvirtinus valstybės IS duomenų saugos nuostatus, Seimo kanceliarijos darbuotojai pasirašytinai su patvirtinta saugos dokumentacija nebuvo supažindinti. Seimo kanceliarijos TAIS tvarkytojai ir duomenų teikėjai su Seimo kanceliarijos valstybės IS duomenų saugos nuostatų reikalavimais supažindinti pavėluotai (praėjus daugiau kaip mėnesiui po šių nuostatų patvirtinimo), ne visi iš jų informaciją apie valstybės IS duomenų saugos nuostatus gavo raštu ir sutiko laikytis jų reikalavimų.
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimas Nr. 451 „Dėl Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklių patvirtinimo“.		
23.	<u>5 punktas:</u> Parengtą informacinės sistemos nuostatų projektą informacinės sistemos steigėjas derina su Informacinės visuomenės plėtros komitetu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau vadinama – Komitetas), Vidaus reikalų ministerija ir institucijomis, kurios nuostatų projekte nurodytos kaip duomenų teikėjai. Nuostatų projektas derinamas tik su tais duomenų teikėjais, kurie teiks duomenis sąveikai su valstybės registrais ir informacinėmis sistemomis užtikrinti. Jeigu informacinėje sistemoje numatoma tvarkyti asmens duomenis, tokios informacinės sistemos nuostatų projektas turi būti suderintas su Valstybine duomenų apsaugos inspekcija.	Nė vienas Seimo kanceliarijos valstybės IS nuostatų projektas teisės aktų nustatyta tvarka nebuvo derintas su IS nuostatų projekte numatytais duomenų teikėjais. TAIS tvarkytojams ir institucijoms, nuolat teikiančiomis šios IS duomenis, informacija apie TAIS nuostatus pateikta tik po šių nuostatų įregistravimo IVPK.
24.	<u>9 punktas:</u> Informacinė sistema laikoma įsteigta nuo informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo.	Iš trijų Seimo kanceliarijoje valstybės IS duomenų saugos nuostatuose nurodytų valstybės IS patvirtinti tik TAIS nuostatai. LRS VIS ir SIPIS nuostatai 2009 m. sausio 7 d. duomenimis nebuvo patvirtinti.

²⁵⁸ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-09-11 įsakymas Nr. 400-ĮVK-280 „Dėl atsakingų už saugos valdymą asmenų skyrimo“.

Eil. Nr.	Teisės akto reikalavimai ir rekomendacijos	Auditorių pastebėjimai
25.	<u>10 punktas:</u> Patvirtinus informacinės sistemos nuostatus, rengiama informacinės sistemos specifikacija. Specifikacijos projektą rengia informacinės sistemos nuostatuose nurodytas informacinės sistemos valdytojas. Specifikacijos projektas rengiamas vadovaujantis informacinės sistemos kūrimo metodiniais dokumentais.	Neparengtas nė vienos Seimo kanceliarijos valstybės IS specifikacijos projektas atitinkantis IS kūrimo metodinius dokumentus.
26.	<u>11 punktas:</u> Informacinės sistemos valdytojas derina informacinės sistemos specifikacijos projektą su Komitetu ir institucijomis, kurios teiks duomenis informacinei sistemai ir yra nurodytos informacinės sistemos nuostatuose. Išvados, pastabos ir pasiūlymai dėl informacinės sistemos specifikacijos projekto paprastai pateikiami per 15 darbo dienų, esant dideliems specifikacijų projektams (daugiau kaip 100 puslapių standartinio spausdinto teksto) – per 20 darbo dienų nuo jų gavimo, o pakartotinai pateikus derinti specifikacijos projektą – per 5 darbo dienas. <u>12 punktas:</u> Informacinės sistemos valdytojas įvertinęs derinimo metu gautas pastabas ir pasiūlymus, tvirtina informacinės sistemos specifikacijos projektą ir per 5 darbo dienas nuo patvirtinimo pateikia Komitetui specifikacijos kopiją ir prašymą įregistruoti šią specifikaciją. Komitetas per 3 darbo dienas įregistruoja specifikaciją kompiuteriniame žurnale ir praneša apie tai informacinės sistemos valdytojui.	Atliekant auditą, iš trijų Seimo kanceliarijos valstybės IS, 2009 m. sausio 7 d. duomenimis, IVPK nebuvo pateiktas derinti ir registruoti nė vienas šių IS specifikacijos projektas.
27.	<u>12 punktas:</u> Informacinė sistema kuriama ir diegiama pagal patvirtintą informacinės sistemos specifikaciją. Kūrimą ir diegimą atlieka informacinės sistemos valdytojas, informacinės sistemos tvarkytojas arba teisės aktų nustatyta tvarka išrinktas kitas asmuo. Jeigu informacinę sistemą kuria kitas juridinis asmuo, jam informacinės sistemos valdytojas gali suteikti teisę tvarkyti informacinės sistemos duomenis sistemos kūrimo ir diegimo laikotarpiu. Tokiu atveju informacinės sistemos kūrėjas privalo užtikrinti tvarkomų duomenų apsaugą Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.	Seimo kanceliarijoje, 2009 m. sausio 7 d. duomenimis, nebuvo patvirtinta nė viena valstybės IS specifikacija.
28.	<u>16 punktas:</u> Užbaigus informacinės sistemos arba jos sudedamosios dalies (komponentės, posistemės) diegimą, informacinės sistemos valdytojo vadovas tvirtina informacinės sistemos priėmimo ir tinkamumo eksploatuoti aktą, kurio kopija per 5 darbo dienas nuo patvirtinimo pateikiama Komitetui. Informacinės sistemos valdytojas gali sudaryti komisiją atliktiems darbams įvertinti. Į komisijos sudėtį gali būti įtraukti suinteresuotų institucijų atstovai. Informacinės sistemos, kurioje yra tvarkomi asmens duomenys, priėmimo akto kopija papildomai pateikiama Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai.	Neparengti Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklių reikalavimus atitinkantys Seimo kanceliarijos valstybės IS priėmimo ir tinkamumo eksploatuoti aktai. Šių IS priėmimo aktų kopijos nebuvo pateiktos IVPK.
29.	<u>17 punktas:</u> Informacinė sistema laikoma įteisinta nuo jos priėmimo ir tinkamumo eksploatuoti akto patvirtinimo.	Seimo kanceliarijos valstybės IS nėra įteisintos vadovaujantis Vyriausybės patvirtintomis Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklėmis.
30.	<u>22 punktas:</u> Duomenys kitoms institucijoms kompiuteriniu būdu gali būti teikiami tik iš įteisintų informacinių sistemų.	Audito metu Seimo kanceliarijos valstybės IS buvo eksploatuojamos, nors nebuvo įteisintos.
Civilinės saugos departamento prie Krašto apsaugos ministerijos direktoriaus 2003-07-08 įsakymu Nr. V-88 patvirtintos „Ūkio subjekto civilinės saugos parengties ekstremalioms situacijoms plano rengimo rekomendacijos“.		
31.	<u>1.3 punktas:</u> Planas tikslinamas ne rečiau kaip vieną kartą per trejus metus, jeigu iki tol nebuvo atliktas ūkio subjekto reorganizavimas arba neatsirado kitų veiksnių, dėl kurių įtakos nukentėtų plano veiksmingumas.	Seimo kanceliarijoje 1999 m. patvirtinti ekstremalių situacijų prevencijos priemonių planai ²⁵⁹ audito metu nebuvo patvirtinti nauja redakcija.
Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2004-02-02 nutarimu Nr. N-1 (90) patvirtinta „Lietuvos Respublikos terminų banko metodika“.		
32.	<u>19 punktas:</u> Terminų banko informacinės sistemos tvarkytojas numato valstybės institucijų turimų terminų bazių terminų perkėlimo į Terminų banką procedūras. Šios procedūros iš pradžių pritaikomos atskiroms terminų bazėms, vėliau standartizuojamos.	Nenumatytos valstybės institucijų turimų terminų bazių terminų perkėlimo į Terminų banką procedūros.

²⁵⁹ Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 1999-03-15 įsakymas Nr. 17 „Dėl pasiruošimo ekstremalių situacijų atvejams bei civilinės saugos tarnybos sudarymo“.

Eil. Nr.	Teisės akto reikalavimai ir rekomendacijos	Auditorių pastebėjimai
33.	<u>38 punktas:</u> LTB IS techninei saugai užtikrinti turi būti: 38.5. patvirtintos keitimosi duomenimis su kitomis informacinėmis sistemomis taisyklės; 38.7. laikomasi Lietuvos standarto LST ISO/IEC TR 13335 „Informacijos technologija. Saugumo technika“ reikalavimų.	Nėra patvirtintų keitimosi duomenimis su kitomis informacinėmis sistemomis taisyklių. Seimo kanceliarijoje audituojamu laikotarpiu nebuvo laikomasi Lietuvos standarto (LST ISO/IEC TR 13335²⁶⁰) nuostatų, susijusių su IT saugumo tikslų, strategijos ir politikos nustatymu, rizikos vertinimu ir jos analize, IT saugumo reikalavimų ir apsaugos priemonių nustatymu, incidentų valdymu ir kt.
<u>Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2008-10-27 įsakymu Nr. 1V-384 patvirtinti „Valstybės institucijų ir įstaigų informacinių sistemų elektroninės informacijos techniniai saugos reikalavimai“.</u>		
34.	<u>3 punktas:</u> Bendrieji informacinių sistemų elektroninės informacijos techniniai saugos reikalavimai: 3.8 institucija turi išsiaiškinti, kiek ji ilgiausiai gali tęsti savo funkcijų įgyvendinimą neveikiant informacinei sistemai ar jos daliai; institucijos informacinės sistemos veiklos tęstinumo valdymo planas turi užtikrinti informacinės sistemos veiklos atkūrimą per šį laikotarpį; turi būti parengtas veiksmų planas, užtikrinantis informacinės sistemos veiklos atnaujinimą ketvirtosios kategorijos informacinėms sistemoms per 16 val., trečiosios kategorijos informacinėms sistemoms – per 8 val., antrosios kategorijos informacinėms sistemoms – per 1 val., pirmosios kategorijos informacinėms sistemoms – per 15 min.	Seimo kanceliarijos valstybės IS duomenų saugos nuostatuose²⁶¹ valstybės IS taikoma trečia klasifikavimo kategorija ir nustatyti IS funkcionalumo atkūrimo ir prieinamumo reikalavimai užtikrinant pagrindinių valstybės IS funkcijų atkūrimą per 24 valandas nuo veiklos sutrikimo. Maksimaliai galimas darbo laiko duomenų praradimas - 12 valandų. Trečiosios kategorijos informacinėms sistemoms turi būti parengtas veiksmų planas, užtikrinantis informacinės sistemos veiklos atnaujinimą per 8 val.
35.	<u>4 punktas:</u> Trečiosios kategorijos informacinių sistemų elektroninės informacijos papildomi techniniai saugos reikalavimai: 4.11. kopijos turi būti saugomos užrakintoje nedegioje spintoje; 4.12. elektroninė informacija kopijose turi būti užšifruota arba turi būti imtasi kitų priemonių, neleidžiančių panaudoti kopijų neteisėtam elektroninės informacijos atkūrimui. 4.13. periodiškai turi būti atliekami elektroninės informacijos atkūrimo iš kopijų bandymai; 4.14. atsarginės laikmenos su programine įranga turi būti laikomos nedegioje spintoje; 4.15. slaptažodis turi būti keičiamas ne rečiau kaip kas 6 mėnesius; 4.18. keičiant slaptažodį informacinė sistema neturi leisti nustatyti slaptažodžio iš buvusių 3 paskutinių slaptažodžių; 4.20. pirmojo prisijungimo prie informacinės sistemos metu iš informacinės sistemos naudotojo turi būti reikalaujama, kad jis pakeistų slaptažodį;	Seimo kanceliarijos atsarginės kopijos ir laikmenos su programine įranga nėra saugomos nedegioje spintoje. Kopijos nešifruojamos ir be fizinės jų saugos neįmanoma kitų priemonių, neleidžiančių panaudoti kopijų neteisėtam elektroninės informacijos atkūrimui. Duomenų atkūrimas iš atsarginių kopijų Seimo kanceliarijoje išbandomas nereguliariai. Atliekant auditą Seimo kanceliarijos IS ir posistemėse, keičiančiose duomenis, saugomus „Oracle“ duomenų bazėje, privalomas reguliarius naudotojų slaptažodžių ir privalomas pirminis naudotojų slaptažodžių keitimas išoriniams vartotojams (pvz., Žemės ūkio ministerijai) nebuvo įdiegtas. Keičiant slaptažodį šiose sistemose buvo leidžiama jį nustatyti iš buvusių slaptažodžių.
<u>Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2007-05-08 įsakymu Nr. 1V-172 patvirtintos „Saugos dokumentų turinio gairės“.</u>		
36.	<u>3 punktas:</u> Informacinės sistemos duomenų saugos nuostatus (toliau - nuostatai) sudaro šie skyriai: 3.2. „Elektroninės informacijos saugos valdymas“, kuriame turi būti nurodyta: 3.2.2 pagrindinės informacinės sistemos valdytojo nuostatos dėl rizikos veiksnių vertinimo, pagrindinių rizikos vertinimo kriterijų apibūdinimas (rizikos veiksnių vertinimo metodika, naudojama rizikos vertinimo programinė įranga, vertinimo periodiškumas, už vertinimo organizavimą atsakingi asmenys, vertinimo apimtis ir kt.) 3.3. „Organizaciniai ir techniniai reikalavimai“, kuriame turi būti nurodyta: 3.3.5. leistinos kompiuterių (ypač nešiojamųjų) naudojimo ribos (jei kompiuterius leidžiama naudoti nustatytoms funkcijoms vykdyti ne institucijos patalpose, turi būti	Seimo kanceliarijos duomenų saugos nuostatų dalyje „Elektroninės informacijos saugos valdymas“ nenurodyta naudojama rizikos vertinimo programinė įranga. Seimo kanceliarijos duomenų saugos nuostatų dalyje „Organizaciniai ir techniniai reikalavimai“ nenurodytos nešiojamųjų kompiuterių naudojimo ribos (papildomos saugos priemonės, taikytinos tokiems kompiuteriams (šifravimas, papildomas tapatybės patvirtinimas, prisijungimo ribojimai, rakinimo įrenginių naudojimas ir pan.)).

²⁶⁰ LT ISO/IEC 13335 Lietuvos standartas. Informacijos technologija. Informacijos technologijų saugumo valdymo gairės. 1, 2, 3, 4 ir 5 dalys (tapatus ISO/IEC 13335 grupės standartams). Pastaba. LT ISO/IEC 13335 Lietuvos standarto 2 dalis panaikinta 2006-12-01; 3 dalis panaikinta 2008-12-15; 4 dalis panaikinta 2008-12-15; 5 dalis panaikinta 2008-07-01.

²⁶¹ Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio 2008-10-24 įsakymu Nr. 400-IVK-344 patvirtinti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos valstybės informacinių sistemų duomenų saugos nuostatai, 16 ir 53 p.

Eil. Nr.	Teisės akto reikalavimai ir rekomendacijos	Auditorių pastebėjimai
	nurodytos papildomos saugos priemonės, taikytinos tokiems kompiuteriams (šifravimas, papildomas tapatybės patvirtinimas, prisijungimo ribojimai, rakinimo įrenginių naudojimas ir pan.);	
<u>Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2001-05-09 įsakymu Nr. 220 patvirtintos „Kompiuterių programų naudojimo valstybės valdymo institucijose ir įstaigose rekomendacijos“.</u>		
37.	<u>3 punktas:</u> Kiekviena institucija turėtų: 3.1. dalyvaujant kvalifikuotam institucijos personalui, nustatyti pradinį institucijos kompiuterių programų inventorių; 3.2. atlikti kompiuterių programų patikrinimus; 3.3. užbaigus kiekvienus kalendorinius metus, per 1 mėn. parengti suvestinę apie institucijoje naudojamus kompiuterių programas. Institucijos vadovo patvirtinta metinė suvestinė pateikiama Vyriausybės įgaliotai institucijai, išskyrus valstybės ar tarnybos paslaptį sudarančias žinias; 3.4. esant galimybei, institucija gali naudotis automatizuota kompiuterių programų apskaitos sistema. Tokia sistema turi užtikrinti reguliarių įstaigos kompiuterių programų inventorizavimą; 3.5. informuoti esamus ir naujus institucijos valstybės tarnautojus apie kompiuterių programų autorių teises bei supažindinti su šiomis rekomendacijomis bei jų ir autorių teises ginančių įstatymų pažeidimų padariniais; 3.6. esant reikalui, organizuoti seminarus valstybės tarnautojams kompiuterių programų naudojimo, kompiuterių programų licencijų tipų, neteisėto kompiuterių programų naudojimo nustatymo ir prevencijos temomis.	ITTD atskiro naudojamos programinės įrangos sąrašo nesudaro, o naudojami Seimo kanceliarijos Finansų departamento specialistų sudarytu ilgalaikio nematerialiojo turto sąrašu. Seimo kanceliarijoje nebuvo atliekami programinės įrangos patikrinimai, nebuvo parengta naudojamų kompiuterinių programų suvestinė.

Valstybinio audito ataskaitos
 „Lietuvos Respublikos Seimo
 kanceliarijos informacinės sistemos
 bendrosios kontrolės vertinimas“
 5 priedas

Seimo kanceliarijos naudojamų ir diegiamų IS trumpas aprašymas

Eil. Nr.	Informacinės sistemos pavadinimas	Informacinės sistemos funkcija, trumpas aprašymas
1.	Tarnybinio elektroninio pašto IS	Sistema skirta valdyti Seimo ir Seimo kanceliarijos elektroninį paštą.
2.	IP telefonija (vietinė telefoninė ryšio sistema)	Seimo kanceliarijos vietinė telefoninė ryšio sistema duomenų perdavimo tinklais naudojant interneto protokolą.
3.	Novell Bylų keitimosi ir saugojimo sistema Spausdinimo kolektyvinio naudojimo spausdintuvais	Sistema skirta valdyti Seimo ir Seimo kanceliarijos bylų keitimosi ir saugojimo, spausdinimo kolektyvinio naudojimo spausdintuvais procesus, užtikrinti priėjimą prie turimų dokumentų.
4.	EIC interneto portalas	Europos informacijos centro interneto svetainės valdymo sistema skirta EIC pateikiamos informacijos publikavimui internete, jos valdymui ir tvarkymui.
5.	Seimo interneto portalo IS Seimo interneto portalo tvarkymo ir valdymo posistemė Informacijos atvaizdavimo Seimo interneto portale posistemė (LRS interneto svetainė) Anketų tvarkymo posistemė Seimo dokumentų pateikimo Vyriausybei priemonė Diskusijų spaudos konferencijų metu posistemė Naujienų santraukų pateikimo (RSS) posistemė	Sistema skirta IT priemonėmis kaupti ir saugoti Seimo veiklos dokumentus, pristatyti teisės aktų leidybos procesą ir su juo susijusią Seimo veiklą, naudojant naujausias informacines technologijas, užtikrinti galimybę gauti teisinę informaciją ir informaciją apie Seimo veiklą.
6.	LR Seimo ir kanceliarijos intraneto portalo IS Dovanų registro posistemė Paraiškų viešiesiems pirkimams posistemė Ataskaitų už komandiruotes registravimo posistemė Laikinoji renginių pateikimo Seimo intranete sistema Kursų ir mokymų administravimo posistemė Vienkartinių leidimų į Seimo rūmus užsakymo ir išrašymo posistemė Viešųjų pirkimų paraiškų registracijos ir publikavimo posistemė Komandiruočių ataskaitų registravimo posistemė Kanceliarijos darbuotojų materialinės atsakomybės sutarčių registras	Sistema skirta IT priemonėmis kaupti ir valdyti Seimo ir Seimo kanceliarijos vidinius procesus.
7.	Darbo užmokesčio apskaitos IS Alga-2000 Darbo laiko apskaitos programa Profit-WEB	Sistemoje kaupiama informacija apie Seimo nariams ir Seimo kanceliarijos darbuotojams apskaičiuotą ir išmokėtą darbo užmokesį. Fiksuojami visi duomenys, reikalingi darbo užmokesčio apskaičiavimui bei išmokėtų sumų apskaitai.
8.	Finansinės apskaitos IS „Visma Business“	Buhalterinės apskaitos sistema. Atlieka finansinės ir buhalterinės apskaitos, sandėlio apskaitos funkcijas, užtikrina darbą su nutolusiomis darbo vietomis.
9.	Personalo apskaitos IS LR Seimo struktūros posistemė Personalo apskaitos sistemos ir praėjimo kontrolės sistemos duomenų apsikeitimo posistemė Seimo informacinių sistemų klasifikatorių tvarkymo posistemė	Sistema skirta informacijos apie darbuotojus kaupimui, tvarkymui, paieškai.
10.	Ryšio priemonių IS Išlaidų už telekomunikacines paslaugas apskaitos posistemė	Suteikia galimybę priskirti ryšio priemones skirtingiems subjektams: asmenims, padaliniais, organizacijoms, etatams, adresams bei šioms minėtų subjektų kombinacijoms: asmuo-adresas, padalinys-adresas, etatas-adresas, organizacija-adresas. Galima atsispausdinti organizacijos ar jos padalinių ryšio priemonių suvestinę (skambučių iš telefonų išlaidų apskaitai. Čia taip pat kaupiami duomenys apie išlaidas už telefoninį ryšį).

11.	LR Seimo pavedimų vykdymo kontrolės IS Kancelerio pavedimų, neįtraukiamų į PVKS, valdymo posistemė	Sistema skirta tenkinti Seimo, Seimo kanceliarijos ir viešųjų paslaugų teikimo visuomenei poreikius, užtikrinti greitą prieinamą prie visų turimų dokumentų, išsaugoti dokumentus reikiamą laiką, kad būtų užtikrinti įstaigos veiklos įrodymai ir su įstaigos veikla susijusių fizinių ir juridinių asmenų teisės.
12.	Transporto kontrolės sistema „Predator Combo“	Sistema skirta kontroliuoti Seimo kanceliarijos transporto priemones ir šių transporto priemonių degalų likučius bakuose.
13.	Vaizdo ir garso IS Foto dokumentų archyvo posistemė Vaizdo įrašymo sistema Televizijos vaizdo įrašų tvarkymo, valdymo, publikavimo ir paieškos posistemė Garso ir vaizdo įrašų archyvas Vaizdo ir garso transliacijų internetu sistema Televizijos ir radijo laidų garso įrašų tvarkymo, valdymo sistema	Sistema skirta valdyti fotodokumentų archyvą, televizijos ir kitus vaizdo įrašus, garso ir vaizdo įrašų archyvą, televizijos ir radijo laidų garso įrašus, vaizdo ir garso transliacijas internetu.
14.	Lietuvos Respublikos Seimo informacinė sistema	Sistemos paskirtis - rinkti, kaupti ir sisteminti duomenis apie: 1. Lietuvos Respublikos teisės aktus ir jų projektus, Seimo bei Seimo kanceliarijos pateiktus dokumentus; 2. Europos Sąjungos, Europos Sąjungos šalių ir kitų šalių teisės aktus; 3. ūkio subjektus; 4. Seimo ir Seimo kanceliarijos pavedimų formavimą bei vykdymo eigą; 5. Seime vykstančius posėdžius; 6. Seimo kanceliarijos finansinę ir ūkinę veiklą; 7. Seime ir už jo ribų (jeigu tai susiję su Seimo, jo padalinių ar Seimo narių veikla) vykstančius posėdžius bei renginius; 8. įvairią statistinę, grafinę ir georeferencinę informaciją, reikalingą Seimo ir Seimo kanceliarijos veiklai užtikrinti.
15.	Teisės aktų informacinė sistema Lietuvos Respublikos teisės aktų IS Europos Sąjungos teisės aktų ir jų vertimų IS Lietuvos archyvinių teisės aktų IS Eurovoc tezauras	Sistema skirta centralizuotai kaupti ir tvarkyti duomenis apie priimtus teisės aktus ir jų chronologiją, registruotus teisės aktų projektus ir teikti juos teisės aktų leidybos iniciatyvos teisę turintiems ir kitiems su teisėkūros procesu susijusiems subjektams, užtikrinti galimybę visuomenei, naudojant naujausias IT, nemokamai gauti teisės aktų ir teisės aktų projektų duomenis.
16.	LR Seimo prioritetų pagal Europos Komisijos teisėkūros ir darbo programą svarstymo stebėsenos (monitoringo) IS	Sistema skirta IT priemonėmis valdyti Seimo prioritetų pagal Europos Komisijos 2007 m. teisėkūros ir darbo programą svarstymo stebėseną.
17.	Parlamentinių tyrimų departamento IS Parlamentinių tyrimų interneto portalo posistemė Žiniasklaidos, informacijos agentūrų panešimų kaupimo, tvarkymo ir paieškos sistema Skaityklos informacinė sistema IAS archyvas Užklausų Informacijos analizės skyriui registravimo ir tvarkymo posistemė Užklausų parlamentinių tyrimų departamentui registravimo ir tvarkymo posistemė	Sistema skirta IT priemonėmis rengti analitines apžvalgas apie Seimo darbą, pateikti žiniasklaidos ir ekspertų vertinimus, visuomenės atsiliepimus apie Seimo darbo rezultatus.
18.	LR Seimo veiklos IS Seimo plenarinių posėdžių sistema Plenarinių posėdžių protokolavimo posistemė Seimo darbotvarkių rengimo posistemė Balsavimo posistemė Teisės aktų projektų kontrolės posistemė 'PROJEKTAI' Seimo posėdžių garso įrašymo ir stenografavimo bei garso įrašų indeksavimo posistemė Informacijos apie Seimo posėdžius pateikimo žiniasklaidai posistemė (P2B) Suvestinio (konsoliduoto) įstatymo projekto teksto sudarymo posistemė	Sistema skirta IT priemonėmis padėti organizuoti įstatymų leidybos procesą Seime, kaupti įstatymų leidybos proceso Seime duomenis, naudojant naujausias informacines technologijas užtikrinti galimybę visuomenei gauti informaciją apie įstatymų leidybos proceso eigą Seime.
19.	Vertimo sistema Trados	Pagalbinė vertimo sistema, palengvinanti vertimo procesą, padedanti užtikrinti terminijos nuoseklumą ir teksto sklandumą, ypač verčiant didelės apimties tekstus.
Šaltinis – Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamentas		

Valstybinio audito ataskaitos
„Lietuvos Respublikos Seimo
kanceliarijos informacinės sistemos
bendrosios kontrolės vertinimas“
6 priedas

Seimo kanceliarijos IS ir jų posistemų kūrimo proceso valdymas

1 lentelė. Seimo kanceliarijos IS ir jų posistemų kūrimo proceso valdymas

Eil. Nr.	Sistema	Valdytojas	Gamintojas	LRSK ITTD ISPS vaidmuo (be administravimo)	Iniciatorius	Ar parengti nuostatų projektai, detalios specifikacijos	Ar detalizuotos ir tikslintos LRSK kurtų IS specifikacijos	Ar buvo parengtos nuo 2007 m. pradėtų kurti kiekvieno IS komponento (programinės ar techninės įrangos) specifikacijos, šių komponentų projektavimo arba jų įsigijimo ir įdiegimo darbų kalendoriniai planai?	Ar paminėtoms ir nuo 2007 m. pradėtoms kurti IS buvo patvirtinti IS projektai ir šioms IS diegti sudaryti bandomosios eksploatacijos planai	Ar baigus diegti minėtas IS buvo pasirašyti IS perdavimo – priėmimo aktai	Ar nuo 2007 m. įdiegtas IS įvertino ekspertų komisija	Ar paminėtoms IS buvo parengtos IS vartotojo instrukcijos
1.	Bendrosios paskirties sistemos											
1.1.	DNS servisas	LRSK ITTD	Atvirojo kodo	Įdiegta	LRSK ITTD	Ne	-	-	-	Ne	-	Ne
1.2.	Elektroninio pašto sistema	LRSK ITTD	Atvirojo kodo	Įdiegta, pritaikyta	LRSK ITTD	Taip	-	-	-	Ne	-	Taip
1.3.	FTP servisas	LRSK ITTD	Atvirojo kodo	Įdiegta	LRSK ITTD	Ne	-	-	-	Ne	-	Ne
1.4.	NTP servisas	LRSK ITTD	Atvirojo kodo	Įdiegta	LRSK ITTD	Ne	-	-	-	Ne	-	Ne
1.5.	Duomenų atsarginio kopijavimo sistema	LRSK ITTD	Užsienio gamintojas, serijinis gaminys	Įdiegta	LRSK ITTD	Saugos nuostatų dalis	-	Plenarinių posėdžių salės sistemos atsarginio kopijavimo posistemės komponentų specifikacijos, įsigijimo ir įdiegimo planai.	Buvo parengtos Plenarinių posėdžių salės sistemos atsarginio kopijavimo posistemės bandymo planai.	Ne visų komponentų	-	Taip gamintojo -
1.6.	DHCP servisas	LRSK ITTD	Atvirojo kodo	Įdiegta	LRSK ITTD	Ne	-	-	-	Ne	-	Ne
1.7.	HTTP PROXY servisas	LRSK ITTD	Atvirojo kodo	Įdiegta	LRSK ITTD	Ne	-	-	-	Ne	-	Ne
1.8.	LAN apsaugos sistema	LRSK ITTD	Užsienio gamintojas, serijinis gaminys	Įdiegta	LRSK ITTD	Saugos nuostatų dalis	-	-	-	Ne	-	Taip gamintojo -
1.9.	Automatinio projektavimo sistema Oracle Designer	LRSK ITTD	Užsienio gamintojas, serijinis gaminys	Įdiegta	LRSK ITTD	Ne	-	-	-	Ne	-	Taip gamintojo -

Eil. Nr.	Sistema	Valdytojas	Gamintojas	LRSK ITTD ISPS vaidmuo (be administravimo)	Iniciatorius	Ar parengti nuostatų projektai, detalios specifikacijos	Ar detalizuotos ir tikslintos LRSK kurtų IS specifikacijos	Ar buvo parengtos nuo 2007 m. pradėtų kurti kiekvieno IS komponento (programinės ar techninės įrangos) specifikacijos, šių komponentų projektavimo arba jų įsigijimo ir įdiegimo darbų kalendoriniai planai?	Ar paminėtoms ir nuo 2007 m. pradėtoms kurti IS buvo patvirtinti IS projektai ir šioms IS diegti sudaryti bandomosios eksploatacijos planai	Ar baigus diegti minėtas IS buvo pasirašyti IS perdavimo – priėmimo aktai	Ar nuo 2007 m. įdiegtas IS įvertino ekspertų komisija	Ar paminėtoms IS buvo parengtos IS vartotojo instrukcijos
1.10.	Stebėjimo ir valdymo sistema Oracle Enterprise Manager	LRSK ITTD	Užsienio gamintojas, serijinis gaminys	Įdiegta	LRSK ITTD	Ne	-	-	-	Ne	-	Taip gamintojo -
1.11.	Laikinoji III-125 aplinkos stebėjimo sistema	LRSK ITTD	Lietuvos gamintojas, pagal užsakymą	-	LRSK ITTD	Taip	-	-	-	Taip	-	Taip gamintojo -
2.	Interneto portalai											
2.1.	"Valstybės žinių" interneto portalas	"Valstybės žinios"	Lietuvos gamintojas, pagal užsakymą	Įdiegti serveriai	"Valstybės žinios"	Nėra duomenų	-	-	Nėra duomenų	Nėra duomenų	Nėra duomenų	Nėra duomenų
2.2.	EIB interneto portalas	LRSK EIB	Lietuvos gamintojas, pagal užsakymą	Įdiegti serveriai	LRSK EIB	Ne	-	-	-	Taip	-	Taip gamintojo -
2.3.	PTD interneto portalas	LRSK PTD	LRSK ITTD	Skurta, vystoma	LRSK PTD	Ne	-	-	-	-	-	Ne
2.4.	Seimo ir kanceliarijos interneto portalas	LRSK ITTD	LRSK ITTD	Skurta, vystoma	LRSK ITTD, KD	Taip	Taip	-	-	Ne	-	Taip tvarkytojui -
2.5.	VLKK interneto portalas	VLKK	Lietuvos gamintojas, pagal užsakymą	Įdiegtas serveris	VLKK	Nėra duomenų	-	-	-	Nėra duomenų	-	Nėra duomenų
2.6.	Vaikų teisių kontrolieriaus įstaigos svetainė	VTKI	LRSK ITTD	Skurta	VTKI	Ne	Ne	-	-	Ne	-	Taip tvarkytojui -
2.7.	Nacionalinės sveikatos tarybos svetainė	NST	LRSK ITTD	Skurta	NST	Ne	Ne	-	-	Ne	-	Taip tvarkytojui -
2.8.	Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybos svetainė	ŽEIT	LRSK ITTD	Skurta	ŽEIT	Ne	Ne	-	-	Ne	-	Taip tvarkytojui -
2.9.	Signatarų ir Seimo narių svetainės	Signatarai, Seimo nariai	Seimo nariai, signatarai, LRSK ITTD	Skurta	Signatarai, Seimo nariai	Ne	Ne	-	-	Ne	-	Taip tvarkytojui -
3.	Apskaitos ir valdymo sistemos											
3.1.	Darbo užmokesčio apskaitos sistema Alga	LRSK FD	Lietuvos gamintojas, pagal užsakymą	Įdiegta	LRSK FD	Taip	-	-	-	Taip	-	Taip gamintojo -

Eil. Nr.	Sistema	Valdytojas	Gamintojas	LRSK ITTD ISPS vaidmuo (be administravimo)	Iniciatorius	Ar parengti nuostatų projektai, detalios specifikacijos	Ar detalizuotos ir tikslintos LRSK kurtų IS specifikacijos	Ar buvo parengtos nuo 2007 m. pradėtų kurti kiekvieno IS komponento (programinės ar techninės įrangos) specifikacijos, šių komponentų projektavimo arba jų įsigijimo ir įdiegimo darbų kalendoriniai planai?	Ar paminėtoms ir nuo 2007 m. pradėtoms kurti IS buvo patvirtinti IS projektai ir šioms IS diegti sudaryti bandomosios eksploatacijos planai	Ar baigus diegti minėtas IS buvo pasirašyti IS perdavimo – priėmimo aktai	Ar nuo 2007 m. įdiegtas IS įvertino ekspertų komisija	Ar paminėtoms IS buvo parengtos IS vartotojo instrukcijos
3.2.	Finansinės apskaitos sistema Visma Business	LRSK FD	Užsienio gamintojas, serijinis gaminys	Įdiegta	LRSK FD	Taip	-	-	-	Taip	-	Taip gamintojo -
3.3.	Personalo apskaitos sistema	LRSK Personalo skyrius	LRSK ITTD	Sukurta	LRSK Personalo skyrius	Taip, dalis LRSK nevalstybinės IS nuostatų	Taip	-	-	-	-	Taip
3.4.	Organizacijos ryšio priemonių informacinė sistema	LRSK ITTD	LRSK ITTD	Sukurta	LRSK ITTD	Ne	Ne	-	-	Ne	-	Ne
3.5.	Išlaidų už telekomunikacines paslaugas apskaitos sistema	LRSK ITTD	LRSK ITTD	Sukurta	LRSK ITTD	Ne	Ne	-	-	Ne	-	Ne
3.6.	Komandiruočių sąnaudų apskaitos sistema	LRSK FD	LRSK ITTD	Sukurta	LRSK FD	Taip, dalis Finansinės apskaitos sistemos Visma Business nuostatų	-	-	-	-	-	Ne
3.7.	Ataskaitų už komandiruotes registravimo posistemė	LRSK TRD	LRSK ITTD	Sukurta	LRSK TRD	Ne	Ne	-	-	-	-	Ne
3.8.	Korespondencijos ir pavedimų vykdymo sistema	LRSK	LRSK ITTD	Sukurta, atnaujinta	LRSK Kanclerio sekretoriatas	Taip, dalis LRSK nevalstybinės IS nuostatų	Taip	Taip	Taip	Ne	Taip	Taip
3.9.	Transporto kontrolės sistema Combo	LRSK Transporto skyrius	Užsienio gamintojas, serijinis gaminys	Įdiegta	LRSK Transporto skyrius	Taip	-	-	-	Taip	-	Taip gamintojo -
3.10.	Kuro panaudojimo kontrolės posistemė	LRSK Transporto skyrius	LRSK ITTD	Sukurta	LRSK Transporto skyrius	Ne	Ne	Ne	Ne	-	Ne	Ne
3.11.	Dovanų posistemė	LRSK FD	LRSK ITTD	Sukurta	LRSK FD	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
3.12.	Kanclerio pavedimų, neįtraukiamų į PVKS, valdymo posistemė	LRSK Kanclerio biuras	LRSK ITTD	Sukurta	LRSK Kanclerio sekretoriatas	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
3.13.	Paraiškų viešiesiems pirkimams posistemė	LRSK Viešųjų pirkimų sk.	LRSK ITTD	Sukurta	LRSK Viešųjų pirkimų sk.	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne

Eil. Nr.	Sistema	Valdytojas	Gamintojas	LRSK ITTD ISPS vaidmuo (be administravimo)	Iniciatorius	Ar parengti nuostatų projektai, detalios specifikacijos	Ar detalizuotos ir tikslintos LRSK kurtų IS specifikacijos	Ar buvo parengtos nuo 2007 m. pradėtų kurti kiekvieno IS komponento (programinės ar techninės įrangos) specifikacijos, šių komponentų projektavimo arba jų įsigijimo ir įdiegimo darbų kalendoriniai planai?	Ar paminėtoms ir nuo 2007 m. pradėtoms kurti IS buvo patvirtinti IS projektai ir šioms IS diegti sudaryti bandomosios eksploatacijos planai	Ar baigus diegti minėtas IS buvo pasirašyti IS perdavimo – priėmimo aktai	Ar nuo 2007 m. įdiegtas IS įvertino ekspertų komisija	Ar paminėtoms IS buvo parengtos IS vartotojo instrukcijos
3.14.	Kompiuterizuoto leidimų į Seimą išdavimo posistemė (kuriam)	LRSK	LRSK ITTD	Kuriama	LRSK ITTD	Taip	-	-	-	-	-	Taip
3.15.	Personalo apskaitos sistemos ir Praėjimo kontrolės sistemos duomenų apskaitimo posistemė	LRSK	LRSK ITTD	Skurta	LRSK ITTD	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
4.	Multimedia sistemos											
4.1.	Fotodokumentų archyvo sistema	LRSK DD Archyvo sk.	LRSK ITTD	Skurta	LRSK DD Archyvo sk.	Taip.	Taip.	-	-	Ne	-	Taip
4.2.	Televizijos vaizdo įrašų tvarkymo, valdymo, publikavimo ir paieškos sistema	LRSK PTD	LRSK ITTD	Skurta	LRSK PTD	Taip	Taip	-	-	Ne	-	Ne
4.3.	Garso ir vaizdo įrašų archyvas	LRSK	LRSK ITTD	Skurta, vystoma	LRSK ITTD	Ne	Ne	-	-	Ne	-	Ne
4.4.	Vaizdo ir garso transliacijų internetu sistema	LRSK	Užsienio gamintojas, serijinis gaminy	Pritaikyta, vystoma	LRSK ITTD	Taip, Plenarinių posėdžių salės sistemos dokumentų dalis	-	Ne	Ne	Ne	Ne	Taip gamintojo -
4.5.	Televizijos ir radijo laidų garso įrašų tvarkymo, valdymo sistema	LRSK PTD	LRSK ITTD	Skurta	LRSK PTD	Taip	Ne	-	-	Ne	-	Ne
5.	Teisinės informacijos sistemos											
5.1.	Europos Sąjungos teisės aktų ir jų vertimų paieškos sistema	LRSK ITTD	LRSK ITTD	Skurta, vystoma	LRSK ITTD	Taip, Teisės aktų informacinės sistemos nuostatų dalis	Taip	-	-	Ne	-	Taip
5.2.	Lietuvos archyvinių teisės aktų bazė	LRSK ITTD	LRSK ITTD	Kuriama	LRSK ITTD	Taip, Teisės aktų informacinės sistemos nuostatų dalis	Taip	-	-	Ne	-	Taip
5.3.	Lietuvos Respublikos teisės aktų paieškos sistema	LRSK ITTD	LRSK ITTD	Skurta, vystoma	LRSK ITTD	Taip, Teisės aktų informacinės sistemos nuostatų dalis	Taip	-	-	Ne	-	Taip
5.4.	Teisės harmonizavimo sistema	Nebenaudojama	LRSK ITTD	Skurta	URM	Ne	-	-	-	Ne	-	Ne

Eil. Nr.	Sistema	Valdytojas	Gamintojas	LRSK ITTD ISPS vaidmuo (be administravimo)	Iniciatorius	Ar parengti nuostatų projektai, detalios specifikacijos	Ar detalizuotos ir tikslintos LRSK kurtų IS specifikacijos	Ar buvo parengtos nuo 2007 m. pradėtų kurti kiekvieno IS komponento (programinės ar techninės įrangos) specifikacijos, šių komponentų projektavimo arba jų įsigijimo ir įdiegimo darbų kalendoriniai planai?	Ar paminėtoms ir nuo 2007 m. pradėtoms kurti IS buvo patvirtinti IS projektai ir šioms IS diegti sudaryti bandomosios eksploatacijos planai	Ar baigus diegti minėtas IS buvo pasirašyti IS perdavimo – priėmimo aktai	Ar nuo 2007 m. įdiegtas IS įvertino ekspertų komisija	Ar paminėtoms IS buvo parengtos IS vartotojo instrukcijos
5.5.	Monitoringo (Seimo prioritetų pagal Europos Komisijos teisėkūros ir darbo programą svarstymo stebėseną) informacinę posistemę	LRS ERK	LRSK ITTD	Sukurta	LRS ERK	Taip	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
5.6.	Seimo dokumentų pateikimo Vyriausybei priemonė	LRSK ITTD	LRSK ITTD	Sukurta	LRV	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
5.7.	Suvestinio (konsoliduoto) įstatymo projekto teksto sudarymo posistemė	LRSK Posėdžių sekretoriatas	LRSK ITTD	Kuriama	Seimo nariai	Rengiama	Rengiama	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne
5.8.	Eurovoc tezaurus	LRSK ITTD	LRSK ITTD	Sukurta	LRSK ITTD	Taip, Teisės aktų informacinės sistemos nuostatų dalis	Ne	-	-	Ne	-	Ne
6.	PTD sistemos											
6.1.	Žiniasklaidos, informacijos agentūrų panešimų kaupimo, tvarkymo ir paieškos sistema	LRSK PTD	LRSK ITTD	Sukurta	LRSK PTD	Ne	Ne	-	-	Ne	-	Ne
6.2.	Skaityklos informacinė sistema	LRSK PTD	Lietuvos gamintojas, pagal užsakymą	Serverių įdiegimas	LRSK PTD Bibliografinės informacijos skyrius	Ne	-	-	-	Taip	-	Taip
6.3.	PTD archyvas	LRSK PTD	LRSK ITTD	Sukurta	LRSK PTD	Ne	Ne	-	-	Ne	-	Ne
6.4.	Užklausų Informacijos analizės skyriui registravimo ir tvarkymo sistema	LRSK PTD	LRSK ITTD	Sukurta, vystoma	LRSK PTD	Ne	Ne	-	-	Ne	-	Ne
7.	Plenarinių posėdžių sistemos											
7.1.	Seimo plenarinių posėdžių sistema	LRSK Posėdžių sekretoriatas	LRSK ITTD	Dalyvauta kuriant	LRS Kancleris	Taip	Taip	Taip	Taip	Ne	-	Taip
7.2.	Seimo darbotvarkių rengimo sistema	LRSK Posėdžių sekretoriatas	LRSK ITTD	Sukurta	LRSK Posėdžių sekretoriatas	Taip	Taip	-	-	Ne	-	Taip

Eil. Nr.	Sistema	Valdytojas	Gamintojas	LRSK ITTD ISPS vaidmuo (be administravimo)	Iniciatorius	Ar parengti nuostatų projektai, detalios specifikacijos	Ar detalizuotos ir tikslintos LRSK kurtų IS specifikacijos	Ar buvo parengtos nuo 2007 m. pradėtų kurti kiekvieno IS komponento (programinės ar techninės įrangos) specifikacijos, šių komponentų projektavimo arba jų įsigijimo ir įdiegimo darbų kalendoriniai planai?	Ar paminėtoms ir nuo 2007 m. pradėtoms kurti IS buvo patvirtinti IS projektai ir šioms IS diegti sudaryti bandomosios eksploatacijos planai	Ar baigus diegti minėtas IS buvo pasirašyti IS perdavimo – priėmimo aktai	Ar nuo 2007 m. įdiegtas IS įvertino ekspertų komisija	Ar paminėtoms IS buvo parengtos IS vartotojo instrukcijos
7.3.	Balsavimo sistema	LRSK Posėdžių sekretoriatas	Lietuvos gamintojas, pagal užsakymą	-	LRS Kancleris	Taip	-	Taip	Taip	Ne	-	Taip.
7.4.	Teisės aktų projektų kontrolės sistemė 'PROJEKTAI'	LRSK Posėdžių sekretoriatas	LRSK ITTD	Sukurta	LRSK Posėdžių sekretoriatas	Taip	Taip	-	-	Ne	-	Taip
7.5.	Stenografavimo sistema	LRSK ITTD, DD	Lietuvos gamintojas, pagal užsakymą	Įdiegta	Ryšių ir informatikos ministerija	Specifikacija.	-	-	-	Taip	-	Taip
8.	Visuomenės informavimo sistemos											
8.1.	Informacijos apie Seimo posėdžius pateikimo žiniasklaidai sistemė (P2B)	LRSK	LRSK ITTD	Sukurta	BNS	Ne	Ne	-	-	Ne	-	Ne
8.2.	Diskusijų spaudos konferencijų metu sistemė	LRSK KD Ryšių su visuomene skyrius	LRSK ITTD	Sukurta	LRSK KD Ryšių su visuomene skyrius	Ne	Ne	-	-	Ne	-	Ne
8.3.	Naujienų santraukų pateikimo sistemė (RSS)	LRSK	LRSK ITTD	Sukurta	LRSK ITTD	Ne	Ne	-	-	Ne	-	Ne
9.	Kitos sistemos											
9.1.	Anketų sudarymo ir pildymo sistemė	LRSK ITTD	LRSK ITTD	Sukurta	LRSK Personalo sk.	Ne	Ne	-	-	Ne	-	Ne
9.2.	Bibliografinė Lietuvos periodikos straipsnių bazė	LNB	LRSK ITTD	Sukurta	LNB	Ne	Ne	-	-	Ne	-	Taip
9.3.	Rinkimų informacinė sistema	VRK	LRSK ITTD	Sukurta	VRK	Ne	Ne	-	-	Ne	-	Taip
9.4.	Terminų Glosarijus	LRSK	LRSK ITTD	Sukurta	Vertimų biuras prie LRV	Ne	Ne	-	-	Ne	-	Ne
9.5.	Lietuvos Respublikos terminų bankas	VLKK	LRSK ITTD	Sukurta	VLKK	Taip	Taip	-	-	Ne	-	Taip

Eil. Nr.	Sistema	Valdytojas	Gamintojas	LRSK ITTD ISPS vaidmuo (be administravimo)	Iniciatorius	Ar parengti nuostatų projektai, detalios specifikacijos	Ar detalizuotos ir tikslintos LRSK kurtų IS specifikacijos	Ar buvo parengtos nuo 2007 m. pradėtų kurti kiekvieno IS komponento (programinės ar techninės įrangos) specifikacijos, šių komponentų projektavimo arba jų įsigijimo ir įdiegimo darbų kalendoriniai planai?	Ar paminėtoms ir nuo 2007 m. pradėtoms kurti IS buvo patvirtinti IS projektai ir šiems IS diegti sudaryti bandomosios eksploatacijos planai	Ar baigus diegti minėtas IS buvo pasirašyti IS perdavimo – priėmimo aktai	Ar nuo 2007 m. įdiegtas IS įvertino ekspertų komisija	Ar paminėtoms IS buvo parengtos IS vartotojo instrukcijos
9.6.	Nuotolinio mokymo sistema	LRSK Personalo skyrius	Užsienio gamintojas, serijinis gaminys	Įdiegta	LRSK Personalo skyrius	Ne	-	-	-	Taip	-	Taip gamintojo -
9.7.	Registravimosi į mokymo kursus ir seminarus posistemė	LRSK Personalo skyrius	LRSK ITTD	Skurta	LRSK Personalo skyrius	Ne	Ne	-	-	Ne	-	Ne
9.8.	Vertimo sistema Trados	LRSK DD, Vertimų sk.	Užsienio gamintojas, serijinis gaminys	Įdiegta	LRSK DD, Vertimų sk.	Ne	-	-	-	Ne	-	Taip gamintojo -
9.9.	Pilotinis projektas eRepresentative/Demos@Work	LRSK ITTD	Užsienio gamintojas, pagal EK užsakymą	Įdiegta, pritaikyta, bandoma	Europos Komisija	Taip	Taip	Taip	Taip	Ne (perdavimas - priėmimas vyko EK)	Taip	Taip
9.10.	Pilotinis projektas MS Exchange/SharePoint analizei	LRSK ITTD	Užsienio gamintojas, serijinis gaminys	Įdiegta, bandoma	LRSK ITTD	Ne	Ne	Ne	Ne	-	-	Taip gamintojo -

Šaltinis – Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento Informacijos sistemų projektavimo skyrius